

MAGYAR POSTA

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M.KIR. POSTAVEZÉRIGAZGATÓSÁG
MEGBIZÁSÁBÓL A M.KIR. POSTA JOGÁSZ-ÉS MÉRNÖK TISZTVEISELŐI
ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK SZERKESZTŐ-BIZOTTSÁGA.

FŐSZERKESZTŐ: Dr.FORSTER KÁROLY M.KIR.POSTAFŐIGAZGATÓ

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. PÁZMÁNY ÖDÖN
M. KIR. POSTAIGAZGATÓ

TÁRSSZERKESZTŐ:

RÁKOSI GYÖRGY
M. KIR. POSTAMŰSZAKI TANÁCSOS

Az „Óbudai-postaház“ tervpályázata.

írta: KOROMZAY VILMOS m. kir. postafőmérnök.

L'adjudication du projet de construction de l'Hôtel des Postes à Óbuda.
Par M. VILMOS KOROMZAY, Ingénieur principal de poste.

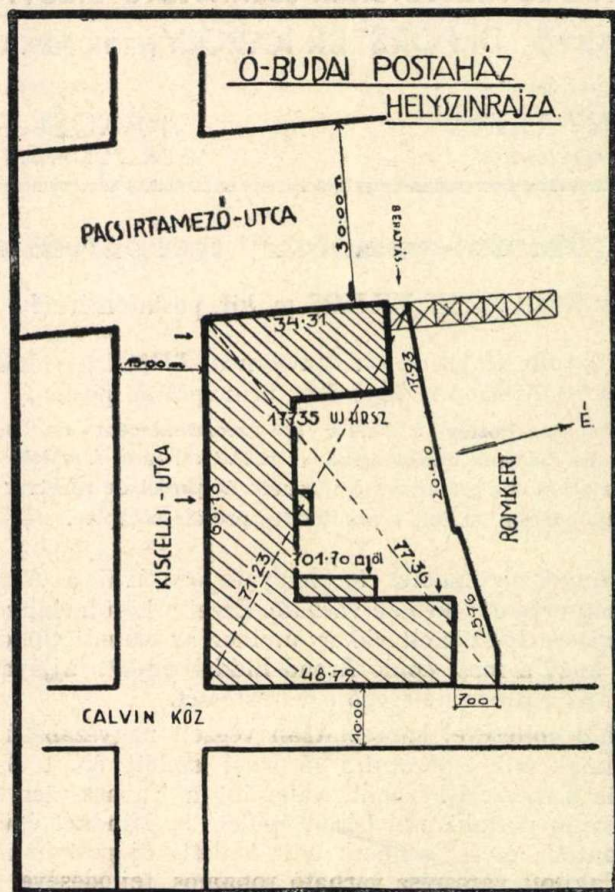
L'ancien Hôtel des Postes à Óbuda (3e arrondissement de Budapest) sera démolir par suite des travaux d'urbanisme, et rebâti ailleurs. L'article ci-dessous fait l'objet de la description des problèmes à résoudre de projet de construction du nouvel édifice mis en adjudication, et fait connaître les projets acceptés.

Csonkaországunk örvendetes területgyarapodásával a fővárosunk felé irányuló forgalom erős növekedése várható. Ezzel a körülménnyel a Fővárosi Közmunkák Tanácsa is számolt akkor, amikor az elavult Óbuda rendezését is tervbe vette, hogy a most épülő Árpád-hiddal együtt újjávarázsolja székesfővárosunk régi patinás, jólevegőjű városrészét.

Az Árpád-híd építésével kapcsolatban végzett nagyszabású városrendezési munkálatoknak esik áldozatul a 15 évvel ezelőtt épült Szentlélek-téri óbudai automata távbeszélő központ, valamint a Tavasz-utca 4. szám alatt elhelyezett 3. számú postahivatal bérelt épülete is. Mindkét épületet kisajátítása után lebontják, ezért gondoskodni kellett új postaház felépítéséről, amely az újjáalakított városrész várható rohamos fejlődésével együtt járó forgalom növekedésével számolva, hajlékot nyújt majd mind a postahivatalnak, mind az automata távbeszélőközpontnak. Az új postaház céljára a Közmunkák Tanácsának tulajdonában lévő kb. 700 négyszögöl nagyságú Pacsirtamező-utca, Kiscelli-utca és Kálvin-köz által határolt üres saroktelek bizonyult a legalkalmasabbnak. A székesfőváros illetékes ügyosztálya azonban a fentemlített 700 négyszögöles telekből kb. 240 négyszögölnek a szomszédos Rom-kerthez való csatolását kívánta azzal az indokolással, hogy a Rom-kertben nem rég feltárt Árpád-kori emlékeknek megfelelő nagyságú

parkot kíván biztosítani, amely patinás emlékeivel, pormentes levegőjével kétségtelenül emelni fogja az építendő postaház környezetét.

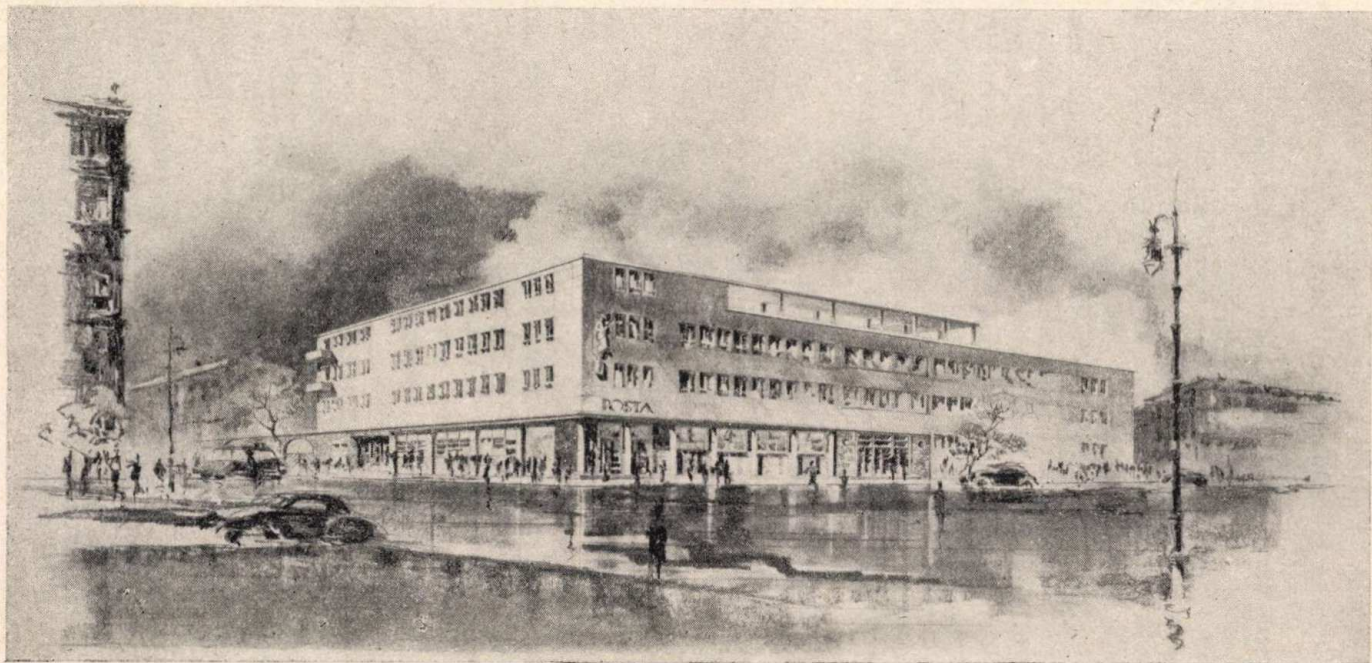
A városrendezési ügyosztály terveinek megvalósulása esetén, a postaház céljára kiszemelt telek oly keskenyvé vált volna, hogy azon a kívánt terjedelmű postaházat nem lehetett volna megépíteni. A postai telek tervbe vett megcsonkítása ellen a leghatározottabban állást foglaltunk és ennek meg is

1. ábra.

lett az eredménye, amennyiben Fővárosunk Közmunkák Tanácsa a székesfőváros által javasolt szabályozás módosításától eltekintett, csupán a kerítés vonalának lényegtelen eltolását és a postaház alapincézését a telekhatár közelében korlátozta.

Az elvi építési engedély birtokában, a postavezérigazgatóság magasépítési ügyosztálya azonnal intézkedett a tervpályázat kiírása iránt, amely terv-

2. ábra.

pályázatnak megoldandó problémáival és a kivitelre elfogadott tervnek ismertetésével fogunk az alábbiakban foglalkozni.

A helyszínrajzon feltüntetett telekre, a város úgynevezett keretbeépítést írt elő, ami azt jelenti, hogy a telek mindhárom utca felől kb. 14—15 m mélységben beépíthető. (1. ábra.) A telektömb közepén tehát egységes nagy udvar létesül ezáltal, ami már eleve kizárja azt, hogy az udvarra külön épületeket és a szomszéd felé tűzfalat építsünk. Ha a beépítésre megengedett területet a helyszínrajzba körvonalalaival berajzoljuk, azonnal rájövünk arra, hogy a kiadott program és tervezési irányelvek betartása mellett a főelrendezést tekintve, tulajdonképpen két megoldás lehetséges.

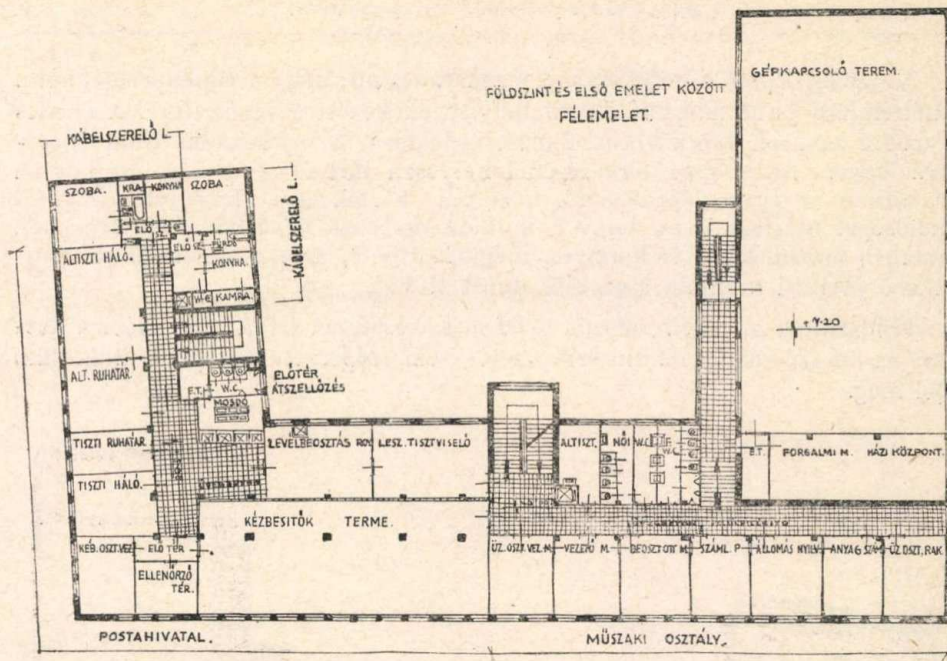
Az egyik megoldás az, hogy a gépkapcsolóterem a Kálvin-közi szárnyban nyerne elhelyezést, miáltal a nagyterem a közlekedésnek nincs útjában és portól mentes utcai szárnyban helyezhető el, míg a másik megoldás, hogy a gépterem a Pacsirtamező-utcai szárnyban nyerne elhelyezést. Ez a megoldás — kevés tervező alkalmazta — nem bizonyult megfelelőnek, mert a Pacsirtamező-utcában megengedett 15 m főpárkánymagasság ezzel az elrendezéssel nincs kihasználva, míg a Kálvin-közi szárnyban elhelyezett gépterem a 10 m-es közben, a főpárkány megengedett 10 m magasságát teljesen kihasználja.

A tervpályázattal kapcsolatban a következő elvi szempontokat vettük figyelembe.

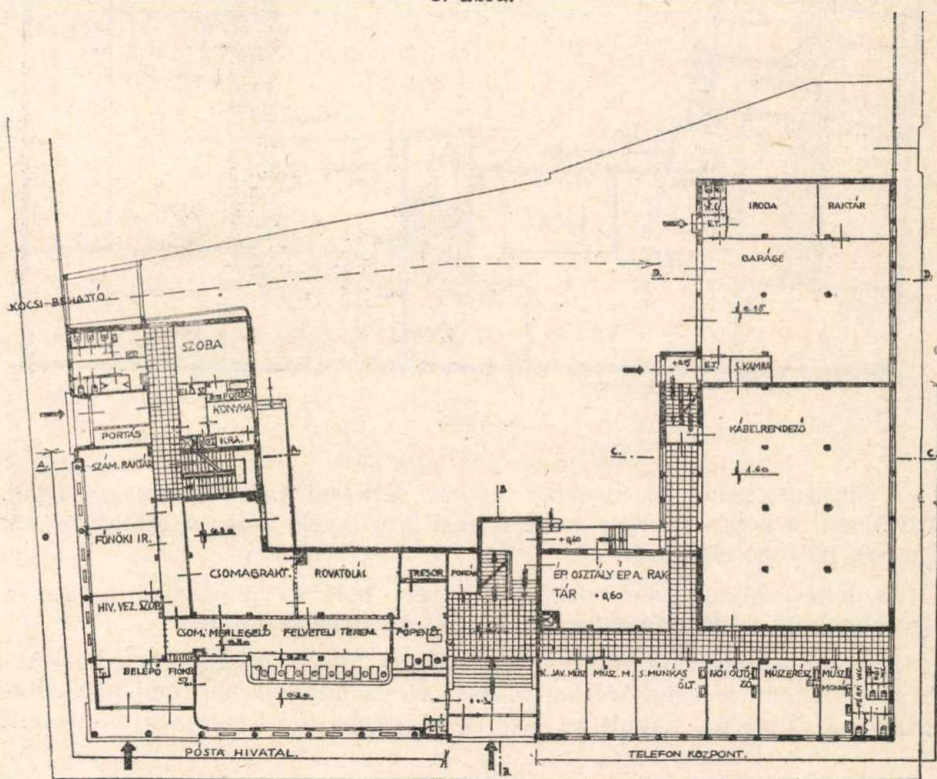
A programban megadott különböző rendeltetésű postai, üzemi, valamint lakóhelyiségeknek egymástól való elkülönítése olymódon, hogy a lakók a hivatal forgalmát ne zavarják, és a helyiségeknek vertikális kapcsolata és a közlekedés biztosítva legyen. A beépítés szempontjából viszont helyesebbnek bizonyult az a megoldás, amelyik különböző épületmagasságokkal alkalmazkodik a különböző utcaszélességekhez. Ami az épület hivatali helyiségeit illeti, tekintettel voltunk arra, hogy a felvételi teremben a főnök, főnöki iroda, főpénztár, úgy a közönség, mint a tisztviselők részéről könnyen megközelíthető legyen, a csomagfelvevő munkahely lehetőleg ne a főpénztár mellé kerüljön. A csomagraktár és rovatolóhelyiség a felvevő munkahelyek mögött nyerjen elhelyezést, de úgy, hogy a tisztviselők forgalmi kereszteződése ne jöjjön létre. Mindezen szempontok az üzem gyorsítását és a közönség kényelmét vannak hivatva szolgálni.

A közlekedés biztosítása, folyosók megfelelő vezetése, szellőzése és világítása, lépcsők elrendezése, továbbá a W. C.-csoport szerencsés elhelyezése mind további kikötések, amit a díjnyertes pályázók jól oldottak meg. Kíváncsnak jeleztük a lakások elkülönítését, hogy a vezetőmérnök, főnök, műszerész és főgépész lakásából munkahelyét rendkívüli viszonyok vagy éjjeli üzemzavar esetén a legrovidebb uton elérje.

Üzemi szempontból feltétlenül szükséges a kábelkamra, kábelrendező és gépkapcsolóterem egymás fölötti elhelyezése és a házi áramfejlesztő, áramátalakító és accumulatorhelyiség egymás melletti helyes csoportosítása olymódon, hogy azok a folyosóról közvetlenül is megközelíthetők legyenek, és a kábelek fektetése a leggazdaságosabb módon megoldható legyen.

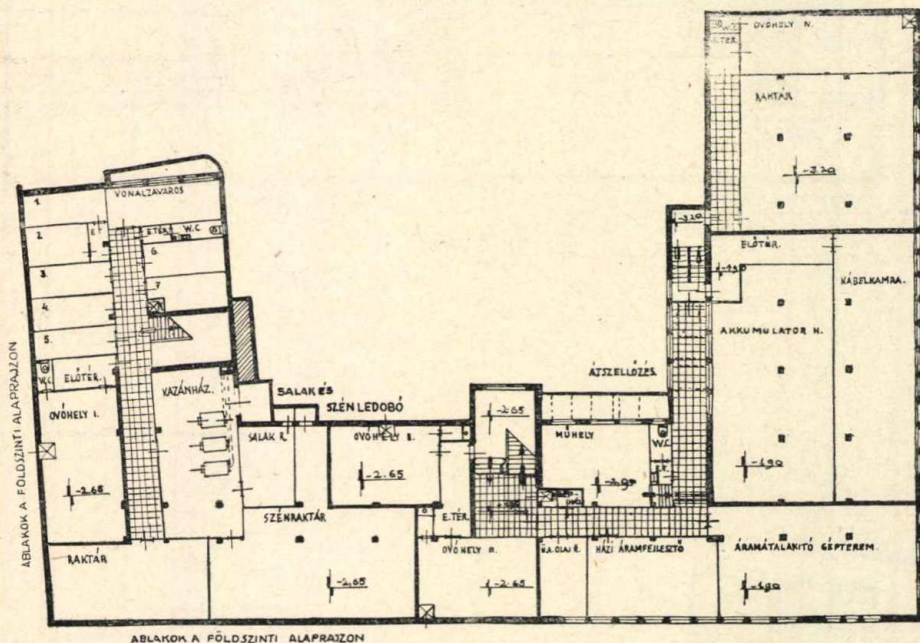
3. ábra.

4. ábra.

Az üzemi lépcső elhelyezésénél megkívántatott, hogy a gépkapcsolóterem, kábelrendező és az alagsori üzemi helyiségek között a vertikális közlekedés az üzemi zavarok gyors kiküszöbölése érdekében a legrövidebb uton biztosítva legyen. Az alagsor tervezésénél helyesen járt el a tervező, amikor az alagsorban az egyes lépcsőházak között a közlekedést biztosította. Ezáltal lehetőséget nyújtott arra, hogy a műhely nemcsak az üzemi helyiségekből, hanem a kazánházból is könnyen megközelíthető, erre a kazánházban mutatkozó javítási munkák elvégzése miatt szükség van.

Földszinten a kábelrendezőt 14.00 m szélességgel írtuk elő, mert a keskeny és hosszú rendezőterem sem üzemi, sem szépészeti szempontoknak nem felel meg.

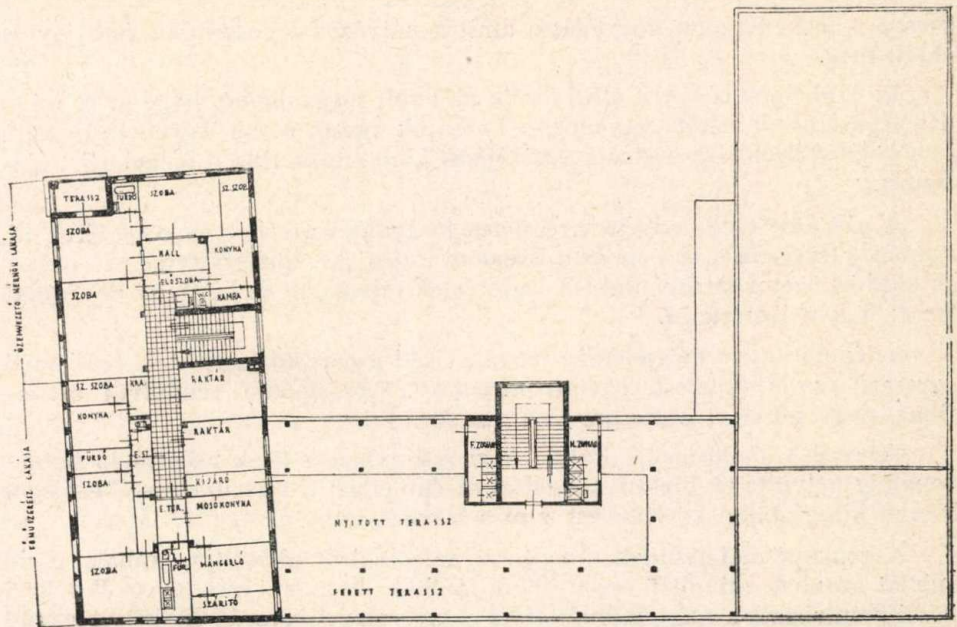

5. ábra.

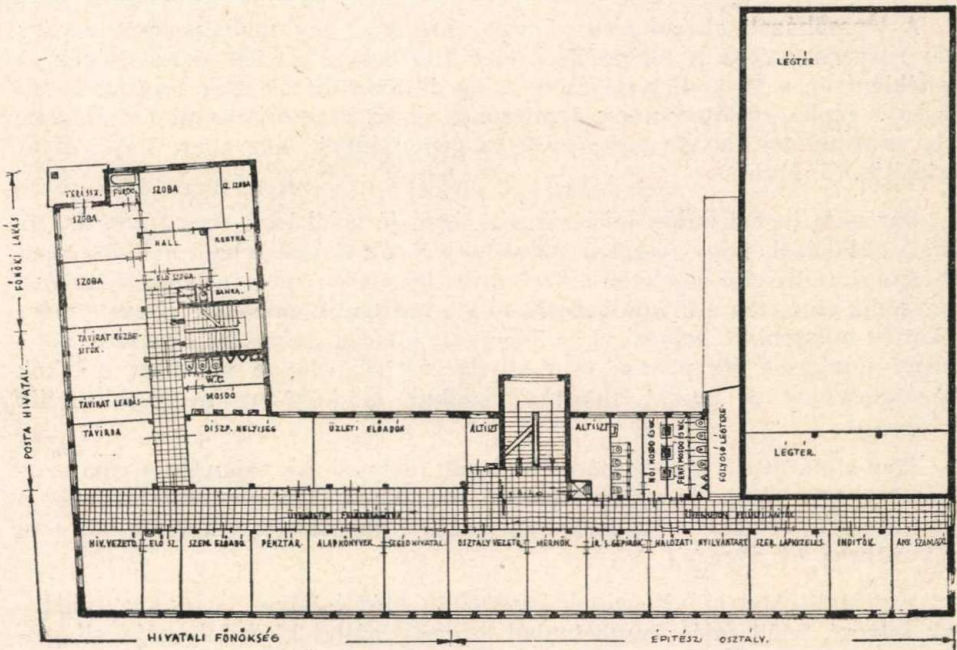
A kapcsolótermet az emeletre kellett tervezni 4.40 m belmagassággal. Közvetlenül a kapcsolóterem mellé a házi megfigyelő központ szükséges, ezt igen sok pályázó elhibázta.

Az építési anyagraktár feltétlenül udvari bejárati megoldást kívánt a nagyobb méretű építési anyagok tárolása és elhelyezése miatt.

A garage elhelyezése, udvar kialakítása és kihasználhatósága a közlekedés akadálytalan és könnyű lebonyolítása szempontjából mérlegeltetett. Általában az a vélemény alakult ki, hogy a kocsibehajtóval szemben elhelyezett

6. ábra.

7. ábra.

garage a legkedvezőbb megoldású, amit a pályázók legnagyobb része így is oldott meg.

Az óvóhelyek célszerű elhelyezése úgy volt megoldandó, hogy azok minden lépcsőről elérhetők legyenek, a hozzájuk vezető út ne legyen törtvonalú és a bejárat beomlása esetén a vészkijárat kialakítása által a menekülést biztosítsa.

A pályázat eredményének részletes tárgyalására e helyen nem térek ki, csupán a tervezéssel is megbízott Goszleth Lajos okl. építész-mérnöknek postakezelési és üzemi szempontokból legjobbnak minősített és kivitelre elfogadott tervét fogom ismertetni.

Az épület külső megjelenése magán viseli a mai korszerű építkezési mód egyszerű finom vonalait. Távlati képének előadásmódja rendkívül artiztikus, nagy művészi készségre vall. (2. ábra.)

Tervező a géptermet a Kálvin-közi szárnyban a telek beépíthető határvonaláig helyezte el, biztosítva ezáltal az épületben a vízszintes és függőleges irányú kifogástalan közlekedést, ami a tervnek nagy előnye. (3. ábra.)

A gépkapcsolóteremnek világítását két oldalról biztosítja, annak rövid oldalát azonban mindkét végén ablak nélkül hagyja, miáltal a Romkert felőli homlokzata a nagy falfelületével előnyösen érvényesül. Ez kétségtelenül helyes megoldás, mert homlokvilágítás a gépkapcsolóteremben, a keresztirányban elhelyezett állványok miatt úgyszemint lehetséges.

A lépcsőházak elrendezése jó. Egy főlépcsőt, egy melléklépcsőt és egy üzemi lépcsőt tervez. A főlépcsőn a felek által látogatott üzemi helyiségek, a melléklépcsőn a posta helyiségek és lakások közelíthetők meg, míg az üzemi lépcső a gépkapcsolóteremnek, rendezőnek és az alagsori üzemi helyiségeknek, accumulator, háziáramfejlesztő és gépteremnek közvetlen kapcsolatát biztosítja. (5. ábra.)

Bár nem tervez külön lakószárnyat, igen jó a lakások elrendezése is. (6. ábra.) A lakások nagy részét a Pacsirtamező-utcai szárnyban, a földszinten a ház mestert, az első emeleten a kézbesítők közelében két-kábelszerelői lakást, a második emeleten a hivatalvezetőt, míg a harmadik emeleten a vezető mérnököt és műszerészt helyezi el. A főgépész lakását az üzemi lépcsőre kapcsolja. A lakások ily módon való elhelyezésének előnye az, hogy a lakók munkahelyüket az épület elhagyása nélkül is könnyen megközelíthetik. (7. ábra.)

Igen sikerültnek mondható a főbejárat, főlépcsőház, valamint a vele kapcsolatban lévő előtér és személyfelvonó megoldása. Tekintettel arra, hogy a központoknak felekkel való forgalma csekély, paternoster elhelyezésére nem volt szükség. (4. ábra.)

A postahivatal helyiségeinek kapcsolata kifogástalan. A csomagraktárnak folyosó felőli falát üvegbetontól tervezi, ezáltal középfolyosója világos. (4. ábra.)

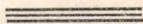
A garage elhelyezése jó. (4. ábra.) Az alagsori üzemi helyiségeket, valamint a kazánházat centrálisan jól helyezi el, de az alagsorban a középfolysót nem vezeti végig, ezáltal a zavartalan közlekedést nem oldotta meg kifogástalanul. Ennek hátránya, hogy az üzemi helyiségek közelében lévő műhely a kazánházból nem közelíthető meg. Az óvóhelyek elrendezése igen előnyös, mert azokat a lépcsőházak közelében ügyesen szétosztja. (5. ábra.)

Az épület pillérrendszeres vázas szerkezettel kitöltő soklyukú üreges téglafalakkal, középfolysós elrendezéssel tervezetett.

Az épület külső megjelenése, a különböző utcaszélességekre megengedett főpárkánymagasságoknak megfelelően szimmetriátlan, azonban oly megoldású, hogy az a városképre csak kedvező hatással lehet. (2. ábra.)

A tervnek kidolgozása, minden részletre kiterjedő gondossága úgy posta-kezelési, mint műszaki, valamint esztétikai szempontokból a kivitelre a legalkalmasabbnak bizonyult.

Reméljük, hogy ez az épület is a m. kir. postának egy újabb sikerült korszerű alkotása lesz.

Adatok a posta és távirda egyesítésének történetéhez.

Irta: Dr. CSÖSZ ANNA okl. középiskolai tanár, m. kir. postaellenőrő.

Données historiques concernant l'union des services postal et télégraphique. Par Mme ANNA CSÖSZ, Docteur en philosophie, Dame-contrôleur de poste.

En Hongrie, l'idée de l'union des services postal et télégraphique a été soulevée en 1875; et en 1877, le premier décret ministériel a paru dans le Bulletin officiel de la poste, sur la fusion de ces deux branches de service. Cette fusion a commencé par les bureaux postaux et télégraphiques subalternes. Les recettes des deux services ont été toutefois établis séparément après la fusion aussi. L'union des deux services a produit des avantages considérables, bien qu'elle ait été une tâche ardue. La classification du personnel dans le même cadre causa la plus grande difficulté. En 1887, une commission fut également créée en vue de faire des propositions pour l'accélération de la fusion. Les travaux de préparation ont été confiés à une sous-commission. L'article se termine en faisant connaître l'activité de ces deux commissions.

A posta és távirda egyesítésének kérdésével az egyesítést megelőzőleg már éveken át nemcsak a szakkörök foglalkoztak, hanem az országgyűlés és a kö-zönség is régóta sürgette annak keresztülvitelét. A szellemi, gazdasági és ke-

reszkedelmi élet fejlődése is követelte, hogy a lényegénél fogva összefüggő, a kereskedelmi életre nélkülözhetetlen posta és távírda együtt legyen és kisebb helyeken is rendelkezésre álljon.

A távírda fejlődését főleg az a körülmény akadályozta, hogy kevés vezetékek állott rendelkezésre. A távírdahálózatnak az egész ország területén való olyan kiépítése, hogy a fővonalaktól messzebb eső kisebb helyiségekben is lehessen távírdaállomást felállítani, nagy pénzügyi áldozatokat követelt. Nemcsak a költséges távírdavezetékek megépítése és a távírdaállomás berendezése kívánt nagy anyagi befektetést, melyet a távírdabevételekből kellett volna fedezni, de sok esetben még a távírdaállomás fenntartási költségének fedezése sem volt várható a felállítandó állomás jövedelméből. Ilyenkor általában csak ott állítottak fel távírdaállomást, ahol a helyi érdekeltség bizonyos hozzájárulást vállalt: ingyen helyiséget adott a távírdaállomás céljaira, esetleg a távírdavezetékek építéséhez, annak fenntartásához, az állomás berendezési költségéhez járult hozzá.

A távírda fejlesztését akadályozó pénzügyi nehézségeket külföldön általában a posta és távírda egyesítésével oldották meg. Németországban 1875-ben, Ausztriában 1876-ban kezdték meg a két szolgálati ág egyesítését. 1875-ben már nálunk is komolyan foglalkoztak az egyesítéssel és 1877-ben már megjelent a Postai Rendeleték Tára 19. számában az egyesítésre vonatkozó első rendelet. Tehát a két szolgálati ág egyesítését tulajdonképpen innen kell számítani.

Az egyesítés a kisebb posta- és távírdahivatalok egyesítésével kezdődött. 1877-ben ugyanis egyelőre csak a kisebb hivatalok egyesítését vették tervbe és 235 hivatalt jelöltek ki postamesteri kezelés alatti egyesítésre.

A kijelölt helyeken az egyesítésre akkor került a sor, ha vagy a posta, vagy a távírdaállomás megüresedett. Ebben az esetben felszólították a postamestert, illetőleg a távírdakezelőt, hogy hajlandó-e a másik szak kezelését elvállalni és a megkívánt vizsgát letenni. Ha az illető nem vállalta, az egyesítést illetőleg a minisztérium döntött.

Az egyesített hivataloknál a posta jövedéki bevételeit a postakincstár, a távírdából befolyó jövedéki bevételeket pedig a távírdakincstár kezelte. Ennek megfelelően az egyesített hivatal postamestere illetményeit a posta-, illetőleg a távírdakincstártól kapta. A távírdakezelésért a postamester tisztí szerződése értelmében a következő járandóságokat kapta:

- „... a) évi 150, azaz százötven forint díjatalányt,
- b) 0.5 kr. távírási illetéket (tantieme) a szolgálati vagy ezen a címen kezelendő távíratok kivételével, minden ott feladott, vagy oda megérkező állami és magántávirategységért;
- c) 5 kr. kézbesítési díj, minden a hivatalon kívül kézbesített, vagy küldönczczel avagy postával tovább küldött akár díjköteles, akár díjmentes távíratért;
- d) 10 százalék az állomás brutto-bevételeiből, melyből nemcsak a táv-

íratok után befolyt, illetőleg hitelezett díjak, hanem a községek vagy magánosok által az állomás fenntartására netán szerződésileg fizetett évi járulékok is beszámíttatnak . . .“

A szerződés 10. §-a szerint, ha a 150 forint díjatalány és a bruttóbevétel 10%-a az évi 250 forintot nem érte el, a távírdakincstár kiegészítette azt évi 250 forintra. Ha ellenben e két tétel az évi 600 forintot elérte, vagy ha a távírdaigazgatás, esetleg annak beleegyezésével az illető község a postamesternek évi 600 forint illetményt biztosított, akkor a postamester köteles volt minden díjazás nélkül teljes nappali szolgálatot tartani.

Az 1877-ben postamesteri kezelés alatti egyesítésre tervbevett 235 hivatal száma 1887-ig az igazgatás, illetőleg a két szak egyesítéséig 373-ra emelkedett, vagyis az akkori távírdaállomásoknak több mint fele már egyesítve volt.

A postának, illetőleg a távírdának a szervezete közvetlenül az egyesítés előtt a következő volt:

Mindkettő a közmunka és közlekedési minisztérium alá tartozott és a postánál a központi igazgatást a IV., a távírdánál pedig az V. szakosztály látta el. Mindkét szakosztályban a tisztviselők egy része a szorosan vett miniszteri státusba, más része pedig a külső igazgatások létszámába tartozott.

A IV., (posta-) szakosztálynak 20, az V., (távírda-) szakosztálynak pedig 19 tisztviselője volt.

A postaszakosztály élén Gervay Mihály miniszteri tanácsos, országos postafőigazgató állott és vele együtt hatan tartoztak a szorosan vett miniszteri státusba, míg a szakosztály többi 14 tisztviselője a külső igazgatási, illetve kezelési státusba tartozott.

A távírdaszakosztály szakosztályfőnöke Koller Lajos miniszteri tanácsos, távírdafelelős, vele együtt 5 tisztviselő tartozott a miniszteri státusba, 14 pedig a külső szolgálatból volt berendelve.

Erdekes, hogy az 1887. évi tisztí címtárban a postaszakosztály vezetőjének hivatalos neve „szakosztályvezető“, míg a távírdaosztály vezetőjének hivatalos neve „szakosztályfőnök“. Hogy volt-e ennek a megkülönböztetésnek szervezeti jelentősége, ennek felkutatásával még nem foglalkoztam.

A postánál a külső igazgatás 8 postaigazgatósági kerületre volt felosztva, amelyeknek székhelyei: Budapest, Pozsony, Sopron, Kassa, Nagyvárad, Nagyszombat, Temesvár és Zágráb voltak. Ezek igazgatása alá 1887 április 1-én összállított kimutatás szerint összesen 3999 postahivatal tartozott.

A hivatalok két főcsoportra oszlottak: kincstári és postamesteri hivatalokra. A kincstári hivatalok I. és II. osztályúak. Az I. osztályúak főnöke fő-tiszt, vagy tiszt volt. A II. osztályúak élén álló tisztviselőt nem főnöknek, hanem hivatalvezetőnek nevezték és ezek segédtisztek voltak.

A távírda külső igazgatása 4 igazgatóság között oszlott meg, amelyekhez 1887 április 1-én összesen 682 távírdaállomás tartozott. Éspedig: Budapesthez 262, Debrecenhez 154, Temesvárhoz 178 és Zágrárhoz 88 távírdaállomás.

A távírdaállomások két-két főcsoportra oszlottak: 1. államilag és 2. nem államilag kezelt állomásokra. Az államilag kezelték: főállomások, tisztiallomások és mellékállomások voltak. A budapesti főállomást „Központi távírdaállomás“-nak nevezték.

A főállomások és tisztiállomások közvetlenül a távírdaigazgatóságnak voltak alárendelve, számadásaikat önállóan vezették.

A főállomások főnöke mindig főtiszt „gondnok” címmel, a tisztiállomás főnöke pedig tiszt „állomásfőnök” címmel szerepelt.

A mellékállomások számadás és ellenőrzés tekintetében valamely főtiszt vagy tiszt állomáshoz, mint gyűjtőállomáshoz tartoztak és 2 csoportra oszlottak: államilag és nem államilag kezelt mellékállomásokra.

Az államilag kezelt mellékállomásokon a távírdaaszolgálatot távírdakezelők, sok esetben altisztek látták el.

A nem államilag kezelt távírdaállomások mind mellékállomások voltak és 3 csoportba tartoztak aszerint, hogy azokat szerződéssel magánvállalkozó, szerződéssel postamester, vagy vasúti távírda kezelte.

A távírdaállomások nagyrésze mellékállomás volt. Egy 1887 júliusban összeállított kimutatás szerint az egész ország területén 688 távírdaállomás működött, ezek közül 13 főállomás, 74 tiszti, 1 fiók, 4 udvari, 18 fürdő- és 578 mellékállomás volt.

A gyűjtőállomásoknak sok bajuk volt a mellékállomásokkal. Ennek oka az volt, hogy a mellékállomások kezelője akár állami, akár szerződéses, ú. n. „magánvállalkozó” volt, s legtöbb esetben igen alacsony képzettséggel rendelkezett. Szakképzettségük is olyan kicsiny, hogy a gépeken, telepeken vagy vonalakon előforduló kisebb hibákat sem tudták rendbehozni. sőt nem volt ritka náluk az olyan eset sem, hogy hallás után saját hívójelüket is nehezen ismerték fel. Hiányos képzettségük miatt sokszor megtörtént, hogy az egész távírda vezetékek hosszabb ideig hasznavehetetlenné váltak. Ez a körülmény bénítólag hatott a távírdaforgalomra. A közönséget pedig bizalmatlanná tette távírdatainak gyors célhozjutását illetőleg s ezért nem vette oly mérvben igénybe, mint azt várni lehetett.

A csekély forgalom mellett sok helyen a személyzetet nem lehetett gazdaságosan kihasználni, ezért a mellékállomások fenntartása általában költséges volt.

Ezeket a bajokat az egyesítés sok tekintetben segítette. Az egyesítés után a távírdaaszolgálat ellátására már csak kifogástalan szakképzettséggel bíró tisztviselőket alkalmaztak. Az állomások fenntartási költségeit is lényegesen csökkentette azáltal, hogy a távírdaállomások részére szolgáló külön helyiségeket sok helyen megszüntette. Olyan esetekben ugyanis, ha a távírdaállomás berendezése egy asztalon elfért, általában a posta által is használt helyiségben állították fel a távírdát. Ott pedig, ahol a távírda a postával egy helyiségben nem volt elhelyezhető, legtöbb esetben csak egy szobát béreltek hozzá a postahelyiséghez. Az egyesítéssel megtakaríthatták az állami távírdaállomásoknál az irodai és fűtési átalány egy részét is.

Az egyesítés a távírda eredményes igazgatása szempontjából is nagy előnnyel járt. Az addigi 4 távírdaigazgatóság kevés volt ahhoz, hogy az aljuk tartozó nagy területet közigazgatásilag és műszakilag megfelelően igazgatni és ellenőrizni lehessen. Az új 9 igazgatási központ a maga kisebb területén ezeket a feladatokat sikeresebben oldhatta meg. Egyébként a posta és

távírda egyesítéséből származó egyéb előnyökre és megtakarításokra a későbbiekben fogok rámutatni.

Az egyesítés azonban nem volt könnyű feladat. Eltekintve az egyesítés megszervezésétől, igen sok nehézséget okozott a két tisztviselői karnak egy státusba való sorolása, mert ezáltal különösen a távírdatisztviselők érdekeiket veszélyeztetve látták. Ezért az egyesítésnek a tisztviselői karban nagy ellen-tábora volt.

A távírda-szakemberek egy része — főleg az igazgatásnál — attól tartott, hogy az egyesítés által a távírda a postának lesz alárendelve és ennek következtében a távírda hátrányt fog szenvedni.

Az egyesítéstől félték azért is a távírdatisztviselők, hogy a közös státusba való besorozásnál a postásokkal szemben kedvezőtlen helyzetbe kerülnek. Ennek az aggodalomnak alapját a két szolgálati ág eltérő státuszviszonyaiban találjuk meg.

A rangfokozatok és a megfelelő fizetési osztályok nagyjában egyezők voltak. A postások azonban a magasabb rangfokozatot kevesebb szolgálati idővel érték el, mint a távírárszok. A távírárszok attól tartottak, hogy a közös státusban az előmeneteli lehetőségük még rosszabb lesz, ha őket rangjuk alapján a kevesebb szolgálati idővel bíró, de mégis magasabb rangú postatisztviselők mögé sorozzák. Ugy vélték, hogy a kisebb külön státusukban, a magasabb képzettségük alapján, könnyebben elérhetik a kar kedvezőtlen előmeneteli viszonyainak gyökeres javítását.

Az egyes rangfokozatokhoz megkívánt minősültség és szakképzettség a posta- és a távírdaszakban eltérő volt.

A minősültséget illetőleg az 1883. évi I. t.-c. rendelkezései voltak irányadók. A t.-c. azonban más intézkedést tartalmaz a postára és mást a távírdára.

A 14. §. szerint:

...„Postaigazgatók, aligazgatók, titkárok, felügyelők és fogalmazó-gyakornokoktól a jogvégzettség kívántatik.

A posta-főtisztek, tisztek, és gyakornokokra nézve főgymnasium, vagy fő-reáltanodai tanulmányok és érettségi vizsga“...

A távírdára a 15. §. határozta meg a minősültséget, amely kimondta, hogy:

...„Távírda-igazgatók, titkárok, főtisztek, tisztek és gyakornokoknál a képzettség jogi vagy műegyetemi, vagy annak megfelelő katonai tanfolyam bevégzése és az előírt távírdai vizsgák letétele“...

A távírdánál ezt a magasabb minősültséget általában megkívánták, de nem honorálták, mert a számvevőségi tisztviselőket, akiknek nem volt ilyen minősültségük, szintén a jogot, illetve műegyetemet végzett tisztviselőkkel egy státusban sorozták. Ezt a méltánytalanságot már akkor átérezte a vezetőség és meg akarta szüntetni. Ebből a célból 1886-ban az akkori közmunka- és közlekedési miniszter, báró Kemény Gábor, a távírda szervezeti alapszabályzatának módosítása végett a királyhoz intézett felterjesztésében arra is kér királyi jóváhagyást, hogy ezt a helyzetet megszüntethesse. Ebben a felterjesztésében a fentemlített 1883. I. t.-c.re hivatkozik és annak alapján kéri a számvevőségi tisztviselők különválasztását a távírda tisztállásoktól, hogy: ...“az 1883. évi I. t.-c. 16. §-ában a számvevőségi szakban alkalmazottak számára mérsékel-

tebb fokú minősítés állapotátván meg, mint a távirdai szakban, a tiszti állásokra alkalmazottak számára, — szükséges, hogy a távirdaintézet általános tiszti létszámába eddig beosztva volt számviteli és pénztári szolgálatra alkalmazott személyzet különválasztassék“...

A különválasztás még 1886-ban meg is történt.

Az említett törvény rendelkezéseinek ellenére mégis voltak a távirdánál még a közigazgatási szolgálatban alkalmazott tisztviselők között is olyanok, akiknek nem volt megfelelő előképzettségük. Sőt még 1883 után is kerültek be a távirda tiszt státusba olyanok, akiknek nem volt meg az előírt képzettségük, mert a távirdagyakornoki 450 frt. évdíj csekélyisége miatt nem jelentkezett elég főiskolát végzett egyén a felvételre.

A két státus eltérő viszonyait az egyesítés előkészületeinek idejében sokat tárgyalták az érdekeltek. A helyzet megvilágításául érdekes ehhez megemlíteni a debreceni távirdaigazgatóságnak a miniszterhez intézett egyik felterjesztését, amely egyebek között a következőket mondja:

A távirdatisztek „tudományos képzettség“ kívánatuk, viszont a postához nem feltétlenül szükséges a magasabb fokú képzettség, mint ahogy tényleg a postánál alkalmazottak, különösen az idősebbek közt ... „nem csekély számban vannak olyanok, kiknek előképzettség, általános műveltsége igen alantas fokon van, de kik mindamellett minden tekintetben hasznavehető és megbízható postatisztek“... A továbbiak során a debreceni igazgatóság kéri a minisztert, hogy ezt a körülményt a közös státusba való sorozásnál vegye figyelembe.

A posta- és a távirdastátusokban az egyes állásokhoz megkívánt szak-képzettség is eltérő volt. A postánál a főtiszti állást vizsga nélkül lehetett elérni, a távirdánál pedig csak a főtiszti vizsga letétele után kaphatott valaki főtiszti kinevezést.

Tehát amint az egyesítés előtti státusviszonyok ismertetéséből látjuk a két szolgálati ág egyesítésével fontos és mélyreható szervezeti kérdéseket is meg kellett oldani.

*

Ezek után rátérek az egyesítés megvalósítását előkészítő intézkedések ismertetésére.

Baross mindenekelőtt 1887 január elején Kass Ignác m. kir. postafelügyelőt és Opris Péter távirdaigazgatósági titkárt kiküldte Bécsbe és Berlinbe, hogy a már mindkét helyen egyesített posta és távirda szervezetét tanulmányozzák és a szerzett tapasztalataikat itthon, az egyesítés megszervezésénél értékesítsék.

A következő lépése volt Barossnak, hogy a személyzetnek a másik szakban való kiképzéséről gondoskodjék. E célból 1887 január 17-én rendeletet adott úgy a posta-, mint a távirdaigazgatóságoknak.

A rendelet értelmében a tiszti személyzetnek kiképzése mindkét szaknál kétféle módon történt.

Ahol posta-, valamint távirdaigazgatóság is volt, azaz Budapesten, Temesváron és Zágrábban a postaigazgatóság a távirdatisztek részére postatiszti a távirdaigazgatóság pedig a postatisztek részére távirdatiszti tanfolyamot

tartott. E három helyen az igazgatóságok utasítást kaptak, hogy: „...a székhelyükön állomásozó posta, illetve távírdatisztekét szólítsák fel, hogy öt nap alatt jelentkezzenek azok, akik a tanfolyamot hallgatni és vizsgát tenni akarnak, azzal a hozzáadással, hogy a jövőben elsősorban csak azok fognak állomás vagy hivatalfőnökké kinevezetni, illetőleg állomások vezetésével megbízni avagy előléptetni, kik mind a két szakból a tiszti vizsgát letették...”

Még emellett az intézkedés mellett is számolt Baross azzal az ellenszennvel, amely az egyesítéssel szemben a tisztviselők egy részét eltöltötte és hogy emiatt nem lesz a tanfolyamokra elég önként jelentkező. Mint az akkori iratokból kitűnik, ennek megelőzése céljából elrendelte, hogy az igazgatóságok, ha nem volna kellő számú jelentkező a székhelyükön levő tiszti személyzetnek $\frac{1}{4}$ részét hivatalból rendeljék ki a tanfolyam hallgatására. Erre azonban nem került sor, mert csaknem kivétel nélkül minden érdekelt jelentkezett.

A tanfolyamokat a rendelet értelmében 1887. február 1-én meg kellett kezdeni és legfeljebb 4 hónapig tartottak. Ezek voltak — bár meglehetősen kezdetleges körülmények között — az első postatisztiképző tanfolyamok. (A távírdatisztiképző tanfolyamok már korábban is voltak.)

A tanfolyamokon azt a tananyagot adták elő, amelyből azideig is a posta, illetőleg a távírdatisztjelöltek a régi szabályok szerint vizsgáztak.

A tanfolyamok befejezése után a postatisztek a távírdaigazgatóságnál, a távírdatisztek pedig a postaigazgatóságnál öt tagú bizottság előtt vizsgát tettek.

A többi 5 postaigazgatóság és a debreceni távírdaigazgatóság székhelyén nem tartottak tanfolyamokat. Ezeknél az igazgatóságoknál és kerületük kincstári posta-, illetve távírdahivatalainál a személyzet gyakorlati úton szerezte meg a posta, valamint a távírdaismereteket. Az elméleti tudnivalókat a postaszaknál Böszörményi Károly postatiszt: „Postakezelési kézikönyvé”-ből vagy ifj. Temesváry István postamester: „Postakezelési szabályok kézikönyvé”-ből, a távírdánál pedig Kiss József távírdafejtiszt: „A villamos távírás kézikönyvé”-ből tanulták meg.

A gyakorlati kiképzés befejezése után az illetékes igazgatóságnál szervezett vizsgabizottság előtt tették le a vizsgát.

A tanfolyamokat látogatni, illetőleg a gyakorlati kiképzésben részt venni nemcsak a posta- és távírdatisztek, hanem az igazgatási személyzet, a hivatalfőnökök és ellenőrök is kötelezve voltak. Ezek közül azonban a VII., VIII. és IX. díjosztályba tartozó tisztviselőket a vizsga letételére nem kötelezték. Ők a tanfolyam látogatásáról, illetőleg a gyakorlásról az illetékes posta- vagy távírdaigazgató által kiállított igazolványt kaptak.

Azoknak, akiknek már a korábbi időből mindkét szakból volt vizsgájuk, a rendelet értelmében nem kellett újból vizsgáznioik, de rendes alkalmaztatásuk helyén lévő postahivatalnál, illetve távírdaállomásnál 14 napi gyakorlatot kellett végezniök, hogy az időközben történt változásokat megtanulják.

A távírdafejtiszt kiképzése a postaszolgálatban, valamint a postasegéd-tisztek és kezelő postaaltsztek kiképzése a távírdaaszolgálatban csak gyakorlati úton történt, de ott, ahol tanfolyamokat tartottak és a tanterem terjedelme

megengedte, a posta-, illetőleg a távírdatiszti tanfolyamokat, mint önkéntes hallgatók látogathatták.

A távírdakezelők a postakezelői vizsgát egy alkalmmal odautazó posta-felügyelő előtt, míg a postasegéd-tisztek és kezelőaltisztek a távírdakezelői vizsgát a távírdaigazgatóságnál vagy távírda főállomásnál teheték le.

A fenti intézkedésekkel kapcsolatban felvetődött az a kérdés, hogy az állami alkalmazásban levő női távírdakezelők kötelesek-e a postaszolgálatot megtanulni? Erre vonatkozólag Baross a következő rendelkezést adta ki:

...„A női távírdakezelők a férfi távírdakezelőkkel teljesen egyenjogú, nyugdíjra való igénnyel alkalmazott állami közegek lévén, a postai kezelés megtanulására vonatkozó kötelezettség tekintetében is a férfi távírdakezelőkkel ugyanazon elbírálás alá esnek, tehát a postai szolgálat megtanulása végett gyakorlatra éppen úgy beosztandók, mint a férfi távírdakezelők“...

Azért idéztem szöszerint ezt a rendelkezést, mert ez az elvi döntés jelenti a nőknek a postánál kincstári szolgálatban való alkalmaztatásuk kezdetét. A nők eddig ugyanis csak a távírdánál voltak állami alkalmazásban, ahol 1886-ban a nyugdíjjogosultságukat is megkapták.

Az ismertett intézkedésekkel a posta, illetőleg a távírda megtanulása körül az első időben felmerült kérdések elintézését nyertek és a tanfolyamok, valamint a gyakorlati kiképzés általában február első napjaiban mindenütt megkezdődtek.

1887. február hó 16-án 565/1887. Eln. számú rendelettel Baross egy bizottságot nevezett ki, amely mint a rendelet mondja: ... „hivatva lesz a posta és távírdaszolgálat egyesítése körüli javaslatok tételére“...

A bizottság elnöke maga Baross volt.

Tagjai:

1. Lukács Béla államtitkár, a bizottság elnökhelyettese,
2. Gervay Mihály min. tan., országos postafőigazgató,
3. Koller Lajos min. tan., távírda főigazgató,
4. Heim Péter min. tan., ügyosztályvezető a postaszakosztálynál,
5. Szabó Béla min. titkár, ügyosztályvezető a táv. szakosztálynál,
6. Sipos Kálmán postafelügyelő,
7. Marsovszky Gyula oszt. tan., a postaszámvevőség főnöke,
8. Schmidt Károly, a távírdaszak-számvevőség főnöke,
9. Pethő János temesvári postaigazgató és
10. Opris Péter távírdaigazgatósági titkár, a bizottság jegyzője.

A bizottság első ülését Baross elnökle alatt 1887. évi március hó 2-án tartotta.

Jelen volt Gervay kivételével a bizottság minden tagja, akik között már előzőleg szétosztottak az egyesítés első munkálataira nézve egy kész tervezetet.

A bizottság ülésén a miniszter kijelentette, hogy a posta és távírda egyesítése ... „már elvileg el van határozva“... és felszólította a bizottság tagjait hogy ... „öszintén“... adják elő véleményüket: minő sorrendben hajtassék végre az egyesítést s van-e ezidőszent akadály a egyesítés gyakorlati keresztülvételének.

Az értekezlet tagjai egyöntetűleg kijelentették, hogy az egyesítés keresz-

tülvitelének semmi akadályja nincs, mire a miniszter határozatként kimondta a következőket:

„Az egyesítés 1887 július 1-én a posta és a távirda igazgatóságok egyesítésével veszi kezdetét.

A személyzet tekintetében lehetőleg megóvandó a paritás, oly módon, hogy ha az egyesített igazgatóság élére postaszakbeli közeg rendeltetik, helyettesét a távirda személyzetéből kell kiválasztani és megfordítva.

A hivatalok egyesítésének általában 1887 október 1-re meg kell történni, sőt ahol lehet, már előbb is, de egyesítésüket legkésőbb 1888. évi márciusig be kell fejezni. Ehhez azért kellett ilyen hosszú határidőt adni, mert a feleslegessé váló helyiségek bérletét sok esetben nem lehetett előbb felmondani.

Nyolc egyesített igazgatóságot kell szervezni, az akkori postaigazgatósági székhelyeken. A területet lehetőleg úgy kell beosztani, hogy az egyes kerületekhez egész megyék tartozzanak.

Az egyesítéssel kapcsolatos ... „minden néven nevezendő munkálatok előkészítésére“ ... egy albizottságot nevezett ki. Az albizottság elnöke:

Lukács Béla államtitkár.

Tagjai:

1. Marsovszky Gyula osztálytanácsos,
2. Szabó Béla miniszteri titkár,
3. Petheő János postaigazgató,
4. Schmidt Károly számvevőségi igazgató,
5. Opris Péter távirdaigazgatósági titkár,
6. Kass Ignác postafelügyelő és
7. Sipos Kálmán postafelügyelő voltak.

A miniszter megállapította azokat az elveket is, amelyekre az albizottságnak a „szervezési javaslataiban és munkálataiban“ figyelemmel kellett lenni. Ezek a következők:

A posta és távirdaintézetek személyzete rang és elsőbbség szerint egy összesített létszámot fog képezni. Megjelöli az egyes rangokat és azok fizetési osztályait.

Zsinórmértékül mondta ki, ... „hogy inkább kevesebb, de jobban fizetett“ személyzet alkalmaztassék.

Minden igazgatóságnál a közigazgatási és számososztályon kívül még egy műszaki osztály fog szervezteni, mely a távirda műszaki és üzleti teendőit látja el.

Az egyesített igazgatóságok részére, az egyöntetű eljárás biztosítása céljából egy ideiglenes utasítást kell kidolgozni.

Egyelőre úgy az üzleti, mint a műszaki szolgálatban az akkor fennálló szabályok maradnak érvényben.

Elvül mondta ki, hogy a személyzet közül csak olyanokat neveznek ki magasabb állásokba, akik a szolgálat mindkét ágában „kellő jártasságot szereztek“ ...

Végül utasítja az albizottságot, hogy készítsen egy tájékoztató számítást, hogy az egyesítéssel mennyi pénzbeli megtakarítás érhető el?

Amint az előadottakból látjuk, Barossnak még a bizottság munkájának megkezdése előtt a két szolgálati ág egyesítésére, illetőleg átszervezésére már kész tervei voltak és minden fontos szervezeti kérdésben az irányelveket illetőleg már előzőleg határozott. Így a bizottság inkább csak végrehajtó szerv volt és javaslataiban Baross szervezeti elgondolásai, illetve utasításai alapján dolgozta ki az egyesítésre vonatkozó részletes javaslatait.

Baross még az albizottság jelentésének beérkezése előtt 1887 március 29-én bizalmas rendeletet adott ki az akkor fennálló igazgatóságok vezetőinek „saját kezéhez“.

A rendeletben utasította az igazgatóságokat, hogy kerületükben az egyesítendő állomások ügyét behatóan tanulmányozzák és 4 hét alatt tegyenek erre vonatkozólag részletes javaslatot. Közölvén a bizalmas utasításban azt is, hogy azok a távirdaállomások, ahol a főnökkel együtt 10-nél több tisztviselő van, egyelőre nem kerülnek egyesítés alá.

Az egyesítendő hivatal főnöki állásának betöltésére vonatkozólag pedig elvül mondta ki, hogy a két hivatal főnöke közül általában a rangidős lesz az egyesített hivatal főnöke, de meg lehet bízni a rangifiatalabbat is, különösen olyan esetekben, ha az már a másik szakból is letette az előírt vizsgát.

Továbbá felhívta a rendeletben az igazgatóságokat, jelentsék: az egyesítéssel kerületükben hány alkalmazott válik feleslegessé.

Végül pedig a miniszter az igazgatóságok vezetőihez a következő szigorú hangú felszólítást intézte:

... „Elvárom, hogy az Igazgató Ur ezen rendelkezésemnek pontosan megfelelni igyekezzék, megjegyezvén, hogy a teendő javaslatok pontossága és célirányossága szerint fogom megítélni Igazgató Ur buzgóságát és a feladat megoldására alkalmas voltát“ ...

Az albizottság javaslatait április 8-án a miniszter elé terjesztette.

Javaslatait a minisztertől kapott elvek alapján készítette el és munkálatok közben is kért egyes kérdésekben tőle utasítást. Így történt az egyesített igazgatóságok megszervezésénél is. A miniszter utasítása alapján az albizottság először 8 egyesített igazgatóság felállításával számolt. A kidolgozás során az észlette azonban, hogy az igazgatóságok területére megadott elvek megvalósítása esetében, más igazgatóságok sokkal kevesebb számú hivatalaival szemben volna olyan igazgatóság, amelyhez 900, de olyan is, amelyhez 1000 hivatal tartozna. Ennyi hivatalt pedig egy helyről igazgatni sok nehézségbe ütköznék és a szükséges felügyelet és szigorú ellenőrzés lehetetlenné válnék.

Az albizottság javaslata alapján a miniszter hozzájárult, hogy az albizottság 8 helyett 9 egyesített igazgatóság felállítását vegye tervbe olyképen, hogy a 9 egyesített igazgatóság személyzete ne legyen több, mint az akkori 8 posta és 4 távirdaigazgatóságé volt. A Duna melletti megyéket pedig, a szükséghez képest szétválaszthatja.

A kilencedik igazgatóság székhelyéül két város, Nagykanizsa és Pécs került szóba. Az albizottság javaslataiban Nagykanizsa mellett foglalt állást. Indokolva azzal, hogy Nagykanizsa távirda gócpont és külföldi rovatolás szempontjából is igen jelentékeny hely.

A miniszter azonban mégis Pécs mellett döntött, miután előzőleg Pécs városával az igazgatóság céljaira adandó ingyen helyiségekre vonatkozó tárgyalások kedvező elintézését nyertek.

Az albizottság kidolgozta az igazgatóságok feloszlására és az új igazgatóságok szervezetére vonatkozó rendelettervezetet, a számvevőségi és pénzügyi szolgálat egyesítésére az utasítást és készített egy tervezetet az egyesítendő személyzet szervezetére vonatkozólag is.

Javaslatot tett, hogy a postamestereknek a távírdakezelésért fizetett díjat szállítsák le. Ennek indoklásául külföldi példákra hivatkozott, melyek szerint Auszriában egy kis távírdaállomás kezeléséért a postamester „legfelebb“ évi 120 frtot kap, Németországban pedig még kevesebbet. Azt javasolta, hogy addig is, míg ez a kérdés egységesen lesz rendezve, a postamestereknek a mellékállomások kezeléséért ... „járó évi díjat 120, de legfeljebb 150 frtban“ és a távírda bruttóbevétel 5%-ában, továbbá a kézbesítési díjat — a kézbesítési szolgálat egységes rendezéséig — minden kézbesített távirat után 5 krban állapítsák meg. A „távirati részilletékeket“ pedig ezeknél a hivataloknál egészen töröljék el.

Az albizottság számításai szerint az egyesítéssel az egész ország területén, — a horvát területet kivételével, amelyre nézve külön intézkedtek, — a következő évi megtakarítások voltak várhatók:

... „a) állami kezelés alatt lévő távírdaállomásoknál	88.420 frt
illetőleg a távírda kezeléséért járó minimum le-	
szállítása esetén 94.120 frt	
b) magánkezelés alatt lévő állomásoknál	6.100 „
c) házbéreknel	24.524 „
	<hr/>
	Összesen 119.044 frt“ ...

Az albizottság javaslatait, melyet Lukács államtitkár adott ki, a miniszter úgyszólván teljes egészében elfogadta és annak adatait a további intézkedéseknél felhasználták.

1887 május hóban beérkeztek a minisztériumba az igazgatóságok részletes jelentései, illetve javaslatai a kerületükben egyesítendő hivatalokra nézve.

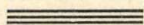
Az igazgatóságok jelentései szerint ott, ahol állami posta, a távírdaállomás pedig államilag kezelt mellékállomás volt, az egyesítés nem ütközött semmi nehézségbe és ha a távírdaállomás elhelyezésére a postahivatalban volt hely a z o n n a l, ha nem volt, amint megfelelő helyiségről gondoskodtak, megtörénhetett az egyesítés. Ahol pedig állami posta volt és a távírdát szerződéses magánvállalkozó kezelte, ott már átmeneti nehézséggel számoltak. A nehézséget az okozta, hogy a magánvállalkozóknak szerződését előbb fél-évre fel kellett mondani, és szerződésük alapján nem voltak arra kötelezhetőek, hogy a távírdaszolgálatot a posta helyiségében lássák el és hogy a postaalkalmazottakat a távírdakezelésre megtanítsák. Ennek ellenére, amikor az egyesítés végrehajtására került a sor, a magánvállalkozók túlnyomó részben vállalkoztak a postahelyiségben a távírdaszolgálat ellátására és a postaalkalmazottak oktatására. Ezeket a helyeket azután az egyesítés azonnal foga-

natosítható volt. Ott, ahol ezeket a magánvállalkozók megtagadták, rendszeresen csak a félévi felmondási idő letelte után oldódott meg az egyesítés kérdése.

Azokon a helyeken, ahol állami posta volt, a távirdaállomás pedig tisztii-állomás, a személyi kérdések okoztak sok nehézséget. Nevezetesen, hogy a két hivatal főnöke közül melyik legyen az egyesített hivatal vezetője.

Mint fentebb előadtam, ki volt mondva, hogy a két hivatal főnöke közül az egyesített hivatal vezetője általában a rangidősebb lesz és hogy kivételesen lehet a rangfiatalabb is. Az utóbbi eset ott fordult elő, ahol valamely különleges postai szolgálatnál fogva volt fontos, hogy az egyesített hivatal vezetője postaszakember legyen. Így pl., ha a hivatal rovatolási gócpont volt, vagy rendkívüli pénzforgalma volt, a postaigazgatóság ragaszkodott ahhoz, hogy az egyesített hivatal vezetője postás legyen, még ha rangfiatalabb is volt az ottani távirdaállomás főnökénél. Ilyen kérdésekben sok vita volt az illetékes két igazgatóság között. Ugyanis a két igazgatóságnak kölcsönösen kellett megállapodni abban, hogy kit hoznak javaslatba az egyesített hivatalfőnöki állásra.

Ha nem tudtak megegyezni, akkor úgy a posta, mint a távirdaigazgatóság, a leendő főnök személyére nézve külön-külön tettek indokolt javaslatot. A miniszter azután ezek alapján döntött. (Folytatjuk.)

MŰSZAKI KÖZLEMÉNYEK

Articles techniques.

Optikai átlátás számítása nagy távolságokra.

Írta: Dr. techn. MAGYARI ENDRE m. kir. p.-műszaki tanácsos.

La calculation de la ligne optique à grande distance. Par M. Dr. Ing. ANDRÉ MAGYARI conseiller technique.

La propagation des ondes très courtes suit les lois de propagation des ondes lumineuses: c'est un phénomène très connu. L'auteur fait connaître la calculation et la construction des lignes visuelles entre deux points très éloignés respectant le courbement du globe. Il présente une mode simple pour fait voir cette ligne en cartes planes à relief.

Az ultrahullámú, nagy távolságra történő adásmód mindinkább előtérbe nyomul nemcsak mint televíziós adás, hanem a hírközlési és nagytávolságú telefoniánál, mint egészen új lehetőség. Ismeretes tény, hogy az itt szereplő hullámok ($\lambda < 5$ m) erősen optikai jellegűek, azaz terjedésük egyenes vonalú, nem támaszkodnak a Föld felszínére. Ha nagy távolságra akarunk ultrarövid hullámokkal sugározni, akkor az optikai átlátás feltételeit az adásvétel helye közt teljesíteni kell. Ennek részben tereptárgyak, részben a Föld gör-

bülete szab határt. Terepakadály nélkül (l. 1. ábra) h_1 és h_2 magasságú adó-

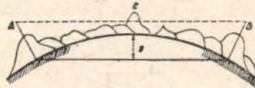

1. ábra.

vevőhely $d \lesssim 3.5 (\sqrt{h_1} + \sqrt{h_2})$ kilométerre tud levelezést felvenni. A képletben h_1 és h_2 méterekben helyettesítendő. Ez a formula pl. tengerek vagy nagy síkságok felett az egész felvetett feladatot megoldja.

Ha azonban a képletet kiértékeljük, azt tapasztaljuk, hogy $h_1 = h_2 = 50$ méter magas tornyokat kellene felállítanunk, hogy 50 kilométerre lehessen átsugározni. Bár ez is eredmény, különösen, ha figyelembe vesszük, hogy ezek a hullámok kitűnően nyalábolhatók és néhány század watt energiával lehet ezt a távolságot áthidalni, de a szárazföld egyéb lehetőségeket is nyújt: magas hegyeken elhelyezett berendezéssel jóval nagyobb hatótávolságot lehet elérni; már 1000 méteres hegyek — ha közben akadály, kiemelkedő terep, hegységek nincsenek — 200 kilométeres átlátást biztosítanak anélkül, hogy a hegytetőn bármi magasabb sugárzó elhelyezésére lenne szükség.

Sajnos a helyzet az, hogy önmagukban álló 1000 méteres hegyeink nincsenek, hanem a magas hegyeink kisebb hegyektől öveztetnek és az is gyakori, hogy két kiszemelt pont közt más, magas hegy állja útját a hullámnyalábnak (l. 2. ábra), amihez természetesen még a Föld görbületéből szár-

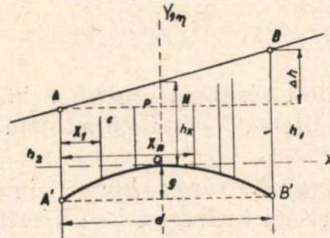

2. ábra.

mazó g magasságot is figyelembe kell venni. Ábránkon is láthatjuk, hogy a nyaláb útjában álló C hegy a földgörcbület nélkül nem zavarná az átlátást.

Feladatunk tehát oda módosul, hogy siktérképek, esetleg domborművű siktérkép alapján, a Föld görbületének figyelembe vételével megállapítsuk az átlátás lehetőségét a terepakadályok felméréseivel.

Feladatunkat akár rajztechnikailag, akár számítással elvégezhetjük (l. 3. ábra). Felvéve bizonyos léptéket, a kiszemelt A — B hegyek tengerszintre vett

3. ábra.

talpontjai (A' — B') legyenek egymástól d távolságra. A magasságlépték

lehet erősen torzított, hogy a magasságok jól legyenek felmérhetők. A Föld görbülete ebben a torzítási rendszerben parabolává módosul, melynek leg-

magasabb pontja az A'—B' húr felett $g = \frac{d^2}{50}$ (g méterben adódik, ha d kilo-

méterben szerepel; a képletet kis jártassággal könnyű levezetni.) Erre a parabolaívre rávisszük a sík térképünkről az A—B vonal mentén található hegyek, tereppontok magassági értékeit megfelelő távolságra (x_1, x_n , stb.). Ha a parabolaívre felmért magasságok nem metszik a h_1 és h_2 végpontjait összekötő egyenest, szabad az átlátás.

Számítással is követhetjük a szerkesztést. Tegyük a koordinátarendsze-rünk kezdőpontját a parabolaív legmagasabb pontjára, akkor a következő összefüggések érvényesek:

Az A—B egyenes egyenlete:

$$\eta = \frac{h_1 - h_2}{d} x + \frac{h_1 + h_2}{2} - g$$

Legyen $\frac{h_1 + h_2}{2} - g = h_k$ a középén mért magasság és $h_1 - h_2 = \Delta h$,

$$\text{akkor: } \eta = \frac{\Delta h}{d} x + h_k$$

A parabolaív egyenlete:

$$-y = \frac{4g}{d^2} x^2$$

A parabola és egyenes közt még megengedhető legmagasabb függőleges magasság:

$$h_x = \eta - y = \frac{4g}{d^2} x^2 + \frac{\Delta h}{d} x + h_k$$

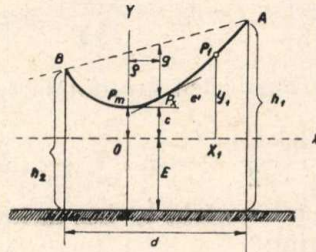
Ennek minimuma $\frac{dh_x}{dx} = 0$ helyen, azaz $x = -\frac{\Delta h}{8g} \cdot d$ helyen van és

$$\text{értéke: } h_{\min} = h_k - \frac{\Delta h^2}{16g}$$

A siktérképen kifeszített cérnaszál mentén könnyen követhetjük, hogy vajjon az így kapott h_{\min} , illetve h értékeknél nem szerepelnek-e magasabb hegyek.

Mindkét eljárásnak nagy hátránya, hogy nehézkes, mert a felvett két pont közt valóságos magassági metszetet kell készítenünk, nehéz vele könnyedén dolgozni, különösen, ha nagyobb, összefüggő hálózat tervezéséről van szó. Ezzel szemben domborművű siktérképen nagyon egyszerű módon tudunk dolgozni lazára fogott cérnával vagy egész vékony, finom fémlánccal.

Tudjuk jól, hogy az ilyen fonal (l. 4. ábra) két h_1 és h_2 pont közt a jól

4. ábra.

ismert kötélgörbe alakjában helyezkedik el, melynek egyenlete:

$$y = \frac{c}{2} \left(e^{\frac{x}{c}} + e^{-\frac{x}{c}} \right) \quad \text{vagy} \quad y = c \operatorname{ch} \frac{x}{c}$$

$$\left[\text{Emlékeztetésre:} \quad \operatorname{ch} \xi = \frac{e^{\xi} + e^{-\xi}}{2} \right]$$

A koordinátarendszer kezdőpontját tegyük a lánccörbe minimumpontja alá a directrixtávolságra (c) és a directrix legyen a X tengely is egyúttal. A valódi magasságok (h_1 és h_2) stb. csak egy addicionális E értékkel különböznek, amit a későbbiekben majd szükséghez képest figyelembe fogok venni.

Ha a lánccörbét úgy vesszük fel, hogy $\frac{d}{2}$ távolságban a belógás g legyen, továbbá e pontban az érintő egyezzen meg az előbbi parabolaszámítás h_x görbénének e ponthoz tartozó érintőjével:

$$\frac{d h_x}{d x} = \frac{\Delta h}{d}, \quad \text{ami tehát párhuzamos az } A-B \text{ összekötő egyenessel, és a lánccörbének ugyanott legyen a mélypontja, mint a } h_x \text{ esetében volt, azaz a jelenlegi koordinátarendszerben}$$

a $d/2$ távolságtól $\rho = \frac{\Delta h}{8g} d$ távolságra, akkor a következő összefüggéseket nyerhetjük:

A mélypont az x tengely (a directrix) felett:

$$c = \frac{\overline{\Delta h}^2}{16g} \cdot \frac{d}{1-d} \text{ magasságra van.}$$

A két felvett magassági pontot összekötő l egyenes darab hossza:

$$l = \sqrt{d^2 + \overline{\Delta h}^2}$$

A tengerszint a directrix alatt $E = h_{\min} - c$ mélységben van.

A mélypont a tengerszint felett — mint az előbb:

$$h_{\min} = E + c = h_k - \frac{\Delta h^2}{16g} \quad \text{legyen}$$

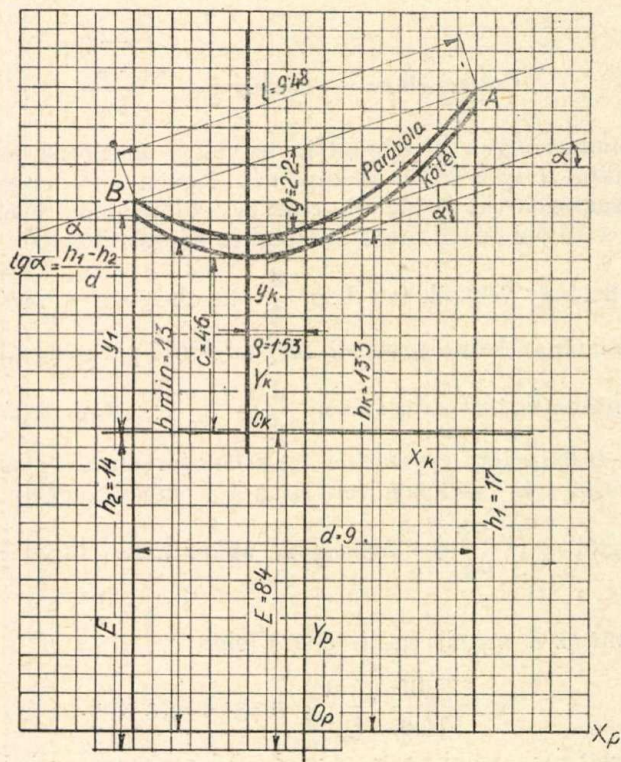
és a féltávolságon ($\frac{d}{2}$ -en), azaz jelen koordinátarendszerünkben $x = \rho$ felett

$$h_k = \frac{h_1 + h_2}{2} - g = E + c \cos \text{hip } \frac{\rho}{c}$$

Ervényes legyen még a láncgörbe h_k -hoz tartozó pontján az érintő iránytangensére feltételünk szerint:

$$\frac{dy}{dx_{x=\rho}} = \sin \text{hip } \frac{\rho}{c} = \frac{\Delta h}{d}$$

Ezekkel az adatokkal szerkesztett láncgörbe — pl. domborműví siktérképen A, B, pontokhoz fogott lánc — pontosan megadja nekünk a gömbfelü-

5. ábra.

leti A és B pontokhoz húzott átlátási egyenes torzított, de szemmel követhető alakját. Az 5. ábrán egy számpélda alakjában mutatom be, hogy a parabolatorzításu h_x örbe és a feltételeink alapján számított láncgörbe a gyakorlat megkívánta pontosságán belül fedik egymást.

A fedés egész pontos, míg a hiperbolafüggvény argumentuma: $\frac{x}{c} \leq 0.7$

de csak 0%-rendű hibát követünk el még akkor is, amíg $\frac{x}{c} \leq 1.3$

Legyen $d = 9$, $h_1 = 17$, $h_2 = 14$ és $g = 2.2$ egység. (Egységet veszek, hogy a léptékszámítás ne zavarja meg a számítás követését. Kis gyakorlattal a léptékre áttérés nem okoz nehézséget.)

Kérdés: milyen a láncgörbe alakja, hol van a mélypontja, mennyire követi a parabolatorzitást és hogy használandó ez a gyakorlatban?

1. Parabolatorzitás esetén:

A felezési pontban a nyaláb magassága a tengerszint felett:

$$h_k = \frac{h_1 + h_2}{2} - g = 13.3$$

A legkisebb magasság:

$$h_{\min} = h_k - \frac{\Delta h^2}{16g} = 13$$

és ennek helye a középvonaltól a kisebb h_2 magasság felé:

$$x = \rho = \frac{\Delta h}{8g} d = 1.53$$

Az egyes x helyeken megengedhető magasság egyenlete:

$$h_x = \frac{4g}{d^2} x^2 + \frac{\Delta h}{d} x + h_k = \frac{x^2}{9} + \frac{x}{3} + 13.3$$

(A láncgörbét néhány mm-rel lecsúsztottam, hogy jobban lehessen követni az egyezést a parabolával. Vigyázni a görbék tengely kezdő pontjaira!)

2. Kötélgörbetorzításnál:

A directrix távolsága a mélypont alatt:

$$c = \frac{\Delta h^2}{16g} \cdot \frac{d}{1-d} = \frac{4g \rho^2}{d(1-d)} = 4.6$$

Ennek alapján a görbét megszerkesztve — vigyázva a $1/2$ egységnyi elcsúsztatás miatt az 0_k kezdőpontra — $h_{\min} = 13$ tehát $E = h_{\min} - c = 8.4$

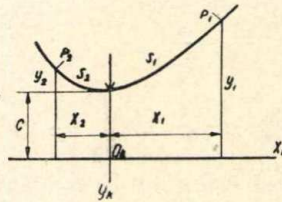
A kötélgörbe y értékeit természetesen a directrixtől (X_k tengely) kell felmérni:

$$y = c \cos \text{hip} \frac{x}{c} \quad \text{kiértékelésével.}$$

$$h_2 = E + y_2 = E + c \cos \text{hip} \frac{\rho - \frac{d}{2}}{c} = 8.4 + 4.6 \cos \text{hip} \frac{2.97}{4.6} = 14$$

A két görbe közeledése csak látszólagos, a fedést a f ü g g ő l e g e s met-szék (félegység) állandósága mutatja éppen. Ha a merőleges távolság lenne állandó, akkor elcsúsztatva nem fedné a két görbe egymást.

Mi lesz tehát a gyakorlati eljárás és miért kellett a kötélgörbét bevezetni? Egyik okot már említettem, nevezetesen a domborművű siktérkép két magassági pontja közt lazán tartott fonal a kötélgörbe alakját önmagától veszi fel és g beállítása mellett (középen a Föld-görbület szektormagassága) megkapjuk az átlátási vonalát, ami a valóságban egy egyenes, de ebben a torzításban egy kötélgörbe. A g beállítása nehézkes, sokkal könnyebben lehetne dolgozni, ha tudnánk, hogy a domborművű siktérképen a két pontot összekötő l hosszánál mennyivel hosszabb az átlátási vonal: a kötélgörbe hossza. Ezt a kiszámított S hosszat kézbevéve és az A—B pontokra téve: a fonal önmagától beáll az előbb számított láncgörbealakra anélkül, hogy a g vagy más értéket ellenőrizni kellene. De éppen a kötélgörbe ív hosszát lehet könnyen számítani (l. 6. ábra). Ismeretes az összefüggés, hogy $P_1(x_1, y_1)$ és $P_2(x_2, y_2)$ pontok

6. ábra.

közi láncgörbe ívhossza $S = S_1 + S_2$, ahol s_1 és s_2 a P_1 és P_2 pontoktól a mélypontig terjedő ív hossza:

$$S = S_1 + S_2 = c \left[\sin \text{hip} \frac{x_1}{c} + \sin \text{hip} \frac{x_2}{c} \right]$$

Eddigiekből tudjuk, hogy:

$$x_1 = \rho + \frac{d}{2} = d \left(\frac{\Delta h}{8g} + \frac{1}{2} \right) \quad \text{és} \quad x_2 = \rho - \frac{d}{2} = d \left(\frac{\Delta h}{8g} - \frac{1}{2} \right)$$

tehát az ívhossz akár táblázatból, akár

$$\sin \text{hip} \xi = \frac{e^{\xi} - e^{-\xi}}{2} \quad \text{összefüggésből könnyen kiszámítható.}$$

Példánkban (l. 5. ábra): $x_1 = 6.03$ és $x_2 = 2.97$, $c = 4.6$, tehát

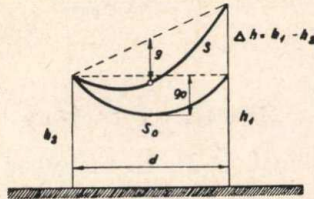
$$s = s_1 + s_2 = 4.6 \left(\sin \text{hip} \frac{6.03}{4.6} + \sin \text{hip} \frac{2.97}{4.6} \right) = 4.6 (1.69 + 0.68) = 10.9.$$

Gyakorlatilag is kivizsgálva, a kötélgörbe ívhossza 10.9 egységre adódik. Ez még mindig kellemetlen sok számítással járna, ha a kötélgörbék egy másik nagyon kellemes tulajdonsága nem adna módot az egyszerűítéshez (l. 7. ábra). Ha ugyanis a $d/2$ távolon $g_0 = g$ belógással, kiszámítjuk annak az s_0 kötélgörbe ívhosszát, amelyik szintén d távolon, de egyenlő magasságban

függ, akkor erre az alakra is érvényes a Phytagoras tétele:

$$S^2 = S_0^2 + \overline{\Delta h}^2 \quad \text{ahol} \quad \Delta h = h_1 - h_2$$

(nedves zsineggel vagy vékony láncsal könnyen kikísérletezhető!)

7. ábra.

Ez már jóval kezelhetőbb alak, de még további egyszerűsítés lehetséges. Nézzük meg közelebbről az s_0 kötélgörbét, számítsuk ki rá c_0 directrix távolságát a

$$c = \frac{\overline{\Delta h}^2}{16g} \cdot \frac{d}{1-d} \quad \text{összefüggésből:}$$

$$c_0 = \frac{0}{0} \quad \text{alakot nyerjük} \quad h = 0 \quad \text{és} \quad l = d \quad \text{esetre.}$$

A határozatlan alakokra érvényes összefüggésből $y = \frac{f(x)}{g(x)}$ független változónak Δh változását véve $c_0 = \frac{d^2}{8g}$ adódik.

Azt azonban tudjuk, hogy $g = f_1(d^2)$, tehát c_0 állandó marad. Ha ez így van $S_0 = 2 c_0 \sin \text{hip} \frac{d}{2 c_0}$ összefüggésből egy $S_0 = f_2(d)$ görbe szerkeszthető, ami azt jelenti, hogy egyazon léptékű térképhez ismert d távolságú, két egyforma magasságú ponthoz a kötélvhossz egyszerűen az $s_0 = f_2(d)$ görbén leolvasható. Két $\Delta h = h_1 - h_2$ magasságkülönbségi pont közt ekkor $S = \sqrt{S_0^2 + \overline{\Delta h}^2}$ lánc hosszát kell felfüggeszteni. A lánc belógása akkor önműködően megoldja valamennyi egyenletünket (l. 8. ábra).

$$\text{Előbbi számpéldában:} \quad c_0 = \frac{d^2}{8g} = 4.6$$

$$S_0 = 2 c_0 \sin \text{hip} \frac{d}{2 c_0} = 9.2 \sin \text{hip} \frac{9}{9.2} = 10.5$$

Ebből $S = \sqrt{10.5^2 + 3^2} = 10.9$ egység, pontosan a gyakorlatilag kiértékelte, illetve az $s = s_1 + s_2$ formulával számított ívhosszat kaptuk meg.

Lássuk most, hogy történik a léptékebeszámítás a tényleges munkánál. A térképünk vízszintes léptéke legyen L_1 , a függőleges L_2 , tehát egységátszámításnál vízszintesen

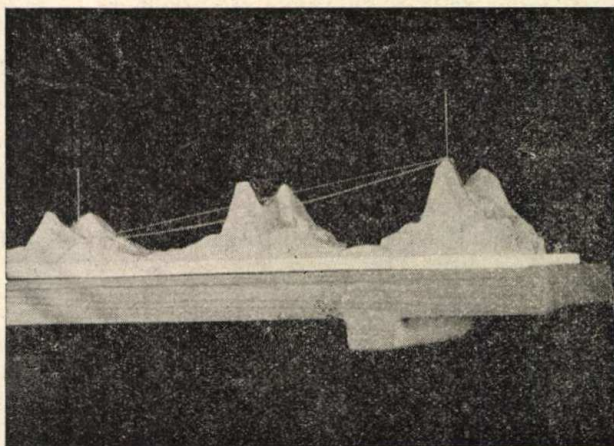
$$= \frac{D^{km}}{1} \text{ egységgel}$$

és függőlegesen

$$h_1 = \frac{H_1 [m]}{L_2}, \quad h_2 = \frac{H_2 [m]}{L_2} \quad \text{és} \quad g = \frac{D^2}{50L_2}$$

egységekkel dolgoznak. D km-ben, H_1 H_2 méterben veendő.

Ekkor $c_0 = \frac{D^2}{8g} \cdot \frac{1}{L_1^2} = \frac{D^2}{L_1^2} \cdot \frac{50L_2}{8D^2} = 6.25 \frac{L_2}{L_1^2}$ egység, tehát csakis a térképléptéktől függő állandó érték! Az s_0 fentemlített f_2 (d) függvénye tehát a

8. ábra. A két hegycsúcsot összekötő egyenes nem az igazi átlátási vonal, hanem a Föld görbülete miatt a síkdombor térképen az egyenes alatt felfüggesztett lánc-görbe mutatja a valódi átlátási vonal helyesen torzított alakját.

normális sin hip x görbe lesz, melynek a léptékét úgy választjuk meg, hogy kényelmes és biztos leolvasást tegyen lehetővé:

$$S_0 = 2.6 \cdot 25 \frac{L_2}{L_1^2} \sin \text{hip} \frac{D}{12.5} \cdot \frac{L_1}{L_2}$$

összefüggés alapján. (L_1 és L_2 az a szám, mellyel osztani kell a valódi értéket (D^{km} , H^m), hogy a felvett egységre (pl. cm) kerüljünk. 1:200.000 térképen akkor $L_1 = 2$; ha 1000 m magasságot 10 centiméter magasra akarjuk venni,

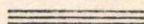
$L_2 = 100$; ilyen esetben $c_0 = 6.25 \cdot \frac{100}{4} = 156$ cm lesz.)

Látható a képletből, hogy felvihető oly görbe, mely az s_0 ívhosszat a két szemügyre vett pont vízszintes távolságának függvényében adja meg az illető térképre vonatkozóan egyszeres mindenkorra.

Ha tehát egy ultrahullámú hálózatot vagy néhány irányt akarunk átlátás szempontjából megvizsgálni, a domborművű síktérképen megkeressük a szabadabb völgyvonulatok végén levő magasabb h_1 h_2 ... h_n pontokat és a $D = L_1$ d távolság ismeretében a fenti görbéből s_0 leolvasható. Elvégezve

— akár 1 háromszögszerkesztéssel — az $S = \sqrt{S_0^2 + \Delta h^2}$ szerkesztést,

a vékony láncot S hosszal két finom betűző tűvel a két magassági ponthoz rögzítjük és máris követhető a lánc mentén az akadályok sorozata, vagy az átlátás lehetősége. Ily módon esetleg egy egész hálózat kitűzdelhető előre.

Üzemtechnikai szempontok távválasztó-rendszerünkben.

A berendezések méretezésének elvei.

Írta: OCSKAY SZILÁRD m. kir. postafőmérnök.

Principes de la technique d'exploitation dans notre système de sélection interurbaine automatique. Par M. SZILÁRD OCSKAY, Ingénieur principal de poste.

L'article donne un résumé des principes de base relatifs au mesurage des installations téléphoniques, tenant compte, en premier lieu, du service interurbain. Il démontre le mesurage sur des exemples qui caractérisent, en même temps, les solutions de sélection interurbaine automatique système „Standard Rotary”.

I.

A távválasztó-rendszer kialakítására üzemtechnikai szempontok döntő befolyással voltak. A következőkben a rendszer olyan megoldásait fogom ismertetni, amelyekben az üzemtechnikai szempontok világosan kifejezésre jutnak. Mielőtt a részletekbe mennék, összefoglalom azokat az üzemtechnikai alapfogalmakat, amelyek ismeretére szükség van. Ezek a következők:

1. A forgalom. A forgalom a berendezések bármilyen módon történő igénybevétele. Ide számít a rendes kapcsolásokon felül pl. az áramköröknek a beszélgetés előkészítése miatti lefoglalása, vizsgálatok miatti kiszúrása, stb.

A forgalom nagyságát kifejező mennyiséget két tényezőre bontjuk:

a) Az igénybevételek száma (szokásos jelzés = c), másképpen hívásszám, kapcsolások, beszélgetések száma. Ez a kapcsoló áramköröknek bármilyen módon való igénybevételének a darabszáma. Természetesen ez a tényező mindig nagyobb, mint a tényleges beszélgetésszám.

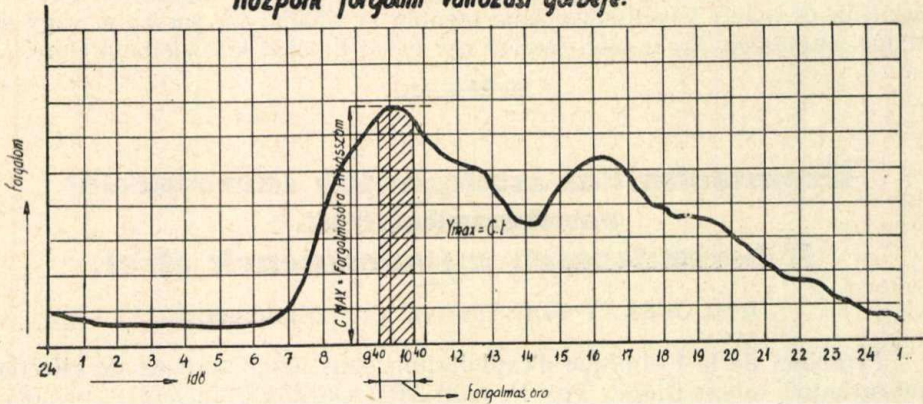
b) Átlagos tartásidő (szokásos jelzése t_k , vagy t), másképpen beszédpercek száma. Ezt sem helyes beszédperceknek mondani, mert nem csak a b e s z é l-

ge és időtartamára vonatkozik és, mert célszerű nem percben, hanem órában kifejezi. Általában a helyi viszonylatokban 2 perc, helyesebben 1/30 óra a szokásos értéke, a helyközi forgalomban pedig előkészítési kapcsolásnál

$$4 \text{ perc} = \frac{1^h}{15} \text{ gyorsforgalomnál} \quad 3 \text{ perc} = \frac{1}{20}$$

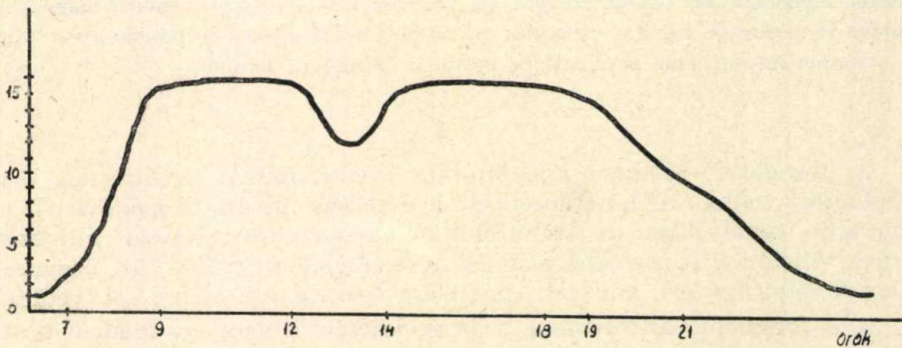
E két tényezőnek, az igénybevételek számának és az átlagos tartásidőnek

Központ forgalmi változási görbéje.

a) helyi forgalom.

Beszélgétek
darabszáma

b) helyközi forgalom.

1. ábra.

szorzata a forgalmi egység, aminek alapján a berendezéseket méretezzük: $y = ct$. Ha t -t órában fejezzük ki, a forgalmi egység mindjárt megadja azt a legkisebb áramköri számot, ami a forgalom lebonyolításához elméletileg szükséges, vagyis, ha a forgalom olyan egyenletesen jelentkezik, hogy abban a pillanatban, amikor az egyik kapcsolás megszűnik, kezdődik a másik.

2. Koncentráció. A forgalom időbeli eloszlása nem egyenletes. Ha a for-

galom napi eloszlását megrajzoljuk, kapjuk az ismert M görbét (1. ábra). Azt az órát, amikor a napi forgalom a legnagyobb, forgalmas órának nevezük. A forgalmas órai forgalom viszonyát az egész napi forgalomhoz koncentrációnak nevezük, s általában %-ban fejezzük ki. Ez helyi központokban 10–12% szokott lenni. A helyközi forgalom M görbéje a várakozás és a kedvezményes díjdíó miatt jobban széthúzódik. Mindamellet a koncentráció nálunk sajnos igen nagy a kis központok este 8–9^h közötti szolgálata miatt. Állandó szolgáltatnál, illetve gyorsforgalomnál számolhatunk 15% koncentrációval, egyébként 20, sőt 30%-ra is felmehet.

3. Veszteség. A forgalom lebonyolításához a tartásórák számának megfelelő számú áramkör nem elegendő, mert a forgalom jelentkezése nem egyenletes. A helyközi szolgáltatban igen nagy várakozási idő mellett lehet ugyan biztosítani bizonyos mértékig a kapcsolások egymásutánját, de még a legjobb kezelés mellett sem igen lehet elérni egy áramkörön óránként 45'-nél nagyobb kihasználást. Ha nem számolunk különleges kezeléssel, általában a várakozásos szolgáltatban egy nagytávolságú áramkör kihasználása 30–35'.

A várakozás nélküli szolgáltatnál a forgalom eloszlására csak a véletlen gyakorol befolyást. Ha minden jelentkező kapcsolást minden körülmények között feltétlenül azonnal létre akarnánk hozni, annyi összekötő áramkör kellene, ahány előfizető azt használhatja. Ez azonban nem lenne gazdaságos, hiszen a gyakorlatban nem fordul elő, hogy az összes előfizető egyszerre akarjon beszélni. Adhatunk tehát kevesebb összekötő áramkört, de akkor számolnunk kell azzal, hogy ha már annyi kapcsolás van egyidejűleg, mint ahány áramkör, a többi hívást nem tudjuk azonnal ellátni, ezek a hívások tehát az azonnali kapcsolás szempontjából elvesznek. A veszteség nagyságát rendszerint %-ban adjuk meg. Megadjuk, hogy az összes tényleg lebonyolított hívások hány %-a nem jöhetett létre összekötő áramkör hiánya miatt. Rendszerint az elveszett hívásokat is az átlagos tartásidővel vesszük számításba. A tartásidőjével számított veszteség és a tényleg lebonyolított teljesítmény összegét *ki n á l a t n a k* nevezük. Ez tehát olyan forgalom, ami a valóságban nincs, mert hiszen az elveszett hívásoknak tartásidőjük a teljesen foglalt összeköttetések szempontjából nincs. Ha annyi áramkört adunk, ahány előfizető azt igénybeveheti, veszteség nincs. Ha egy áramkör sincs, a veszteség végtelen nagy. Az áramkörök számát a két érték között úgy állapítjuk meg, hogy gyakorlatilag jól tűrhető veszteség adódjék. Így az áramkörszám megállapításával meg van határozva a veszteségszám is és viszont.

Hogyan állapítjuk meg a veszteség nagyságát?

Ha az egyidőben várható kapcsolások számához képest kevés összekötő áramkört adunk, sok hívás fog elveszni, nagy lesz a veszteség, a közönség nem lesz megelégedve a szolgálattal, ha viszont sok áramkört adunk, kicsi lesz a veszteség, de drága lesz a berendezés. Egyik eset sem kívánatos. A veszteség nagyságát tehát úgy kell előírni, hogy lehetőleg mindkét szempontnak megfeleljen. Gyakorlati tapasztalat szerint az előfizetők meg vannak elégedve a szolgálattal, ha 100 kísérletük közül 1 nem sikerül. (Nagyforgalmú

központoknál a hívott állomás foglaltsága miatt gyakran nem kaphat a hívó azonnal kapcsolást, amit nem számítunk veszteségnek. A foglaltsági jelzéssel végződő hívások száma az összes hívások 20—25⁰/₀-át is kiteheti. Ha tehát ennek tört részében: 1⁰/₀-ban állapítjuk meg a veszteség nagyságát, az előfizetők emiatt a gyakorlati tapasztalatok szerint nem fognak panaszkodni.) Helyi központjainkat tehát rendszerint 1⁰/₀ veszteségre méretezzük. A várakozás nélküli helyközi kapcsolásoknál indokolt ennél nagyobb veszteséget megengedni, mert a nagytávolságú áramkörök nagy költsége miatt azok számát lehetőleg csökkenteni kell. Ezért itt gyakori 5⁰/₀ veszteség megengedése is.

A veszteségi szám sorba kapcsolódó áramköröknél összegeződik. Ezért, ha az egész kapcsolás veszteségét az előírt értéken akarjuk tartani, a sorba kapcsolódó áramkörökre kisebb veszteséget kell előírni. Ezért találkozunk a helyi központoknál 0.1⁰/₀ veszteségi előírással is. A helyközi szolgálatban a belső kapcsoló áramkörökre lehetőleg kisebb veszteséget (0.1⁰/₀) írunk elő, a helyközi áramkörökre pedig 1⁰/₀-ot, nem számolva külön azzal, hogy hány áramkör kapcsolódik sorba, s így mekkora lesz az összveszteség.

Meg kell még említenem, hogy a Standard-rendszerben tulajdonképpen nem helyes veszteségről beszélni, mert a folytonos keresés miatt a hívás nem vész el, még ha nincs is pillanatnyilag szabad összekötő áramkör. Ilyenkor a veszteségszám azt a várakozási időt fejezi ki, amit az ilyen késleltetett hívásoknak összesen el kell szenvedniök. Célszerű azonban ezt a várakozási időt lehetőleg csökkenteni, mert, ha azok nagyon megnőnek, az előző fokozatra adnak többletterhelést és egyébként is az előfizető rendszerint rövid várakozás után bont, s így veszteség áll elő. Indokolt, ha a megengedhető várakozási időt oly mérvűre szabjuk, mint amekkora veszteséget írunk elő a veszteséges rendszerre. Ezzel tehát a számítási eljárás ugyanaz a Standard-rendszerben is, mint a várakozás nélküli rendszerekben.

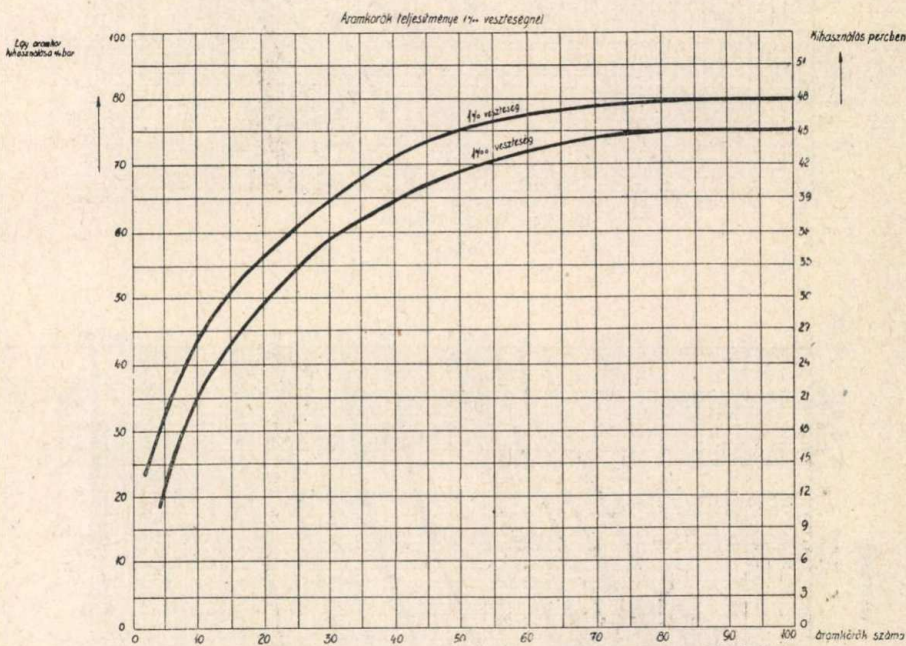
4. Az áramkörök teljesítménye. Ha várakozás nélküli kapcsolással számolunk és előírjuk a megengedhető veszteséget, az áramkörök teljesítménye attól függ, mekkora az áramkörcsoport nagysága. A 2. ábra mutatja, hogy mekkora egy-egy áramkör átlagteljesítménye a csoportnagyságtól függően.

Látható, hogy ha csak 1—2 áramkör van egy csoportban, azok terhelése csak néhány perc lehet, rohamosan nő azonban a teljesítmény, ha a csoport nagysága növekszik. Később, minél nagyobb a csoport, a teljesítménynövekedés annál kisebb. 15 áramkörnél már elérjük az áramkörönkénti 30' terhelést (1⁰/₀ veszteségnél), amit várakozásos kezeléskor számítottunk. Ebből következik, hogy 15-ös csoportnál már semmi sem indokolná a várakozásos kezelési módot.

Látható a görbéből, hogy várakozás nélküli kiszolgálásnál arra kell igyekeznünk, hogy az áramkörcsoport nagyságát minél nagyobbra vegyük, mert ezzel biztosíthatjuk az áramkörök jó kihasználását. Ezt a legtöbb esetben úgy érhetjük el, ha az egy nyomvonalon haladó áramköröket lehetőleg egy közös csoportba vonjuk össze, nem pedig különválasztva, úgy, hogy bizonyos

központ felé menő hívások csak bizonyos áramkörökön mehetnek. Ha biztosítottuk, hogy az ugyanazon nyomvonalon fekvő valamennyi központ felé menő hívás az ebben az irányban lévő bármelyik áramkörön lebonyolítható, akkor az áramkörökből ú. n. teljes csoportot képeztünk. Bizonyos áramkörszámon túl nem mindig érdemes a teljes csoportképzésre törekedni, mert a csoport nagyságának növekedésével csak kis mértékben növekszik az áramkörök teljesítménye.

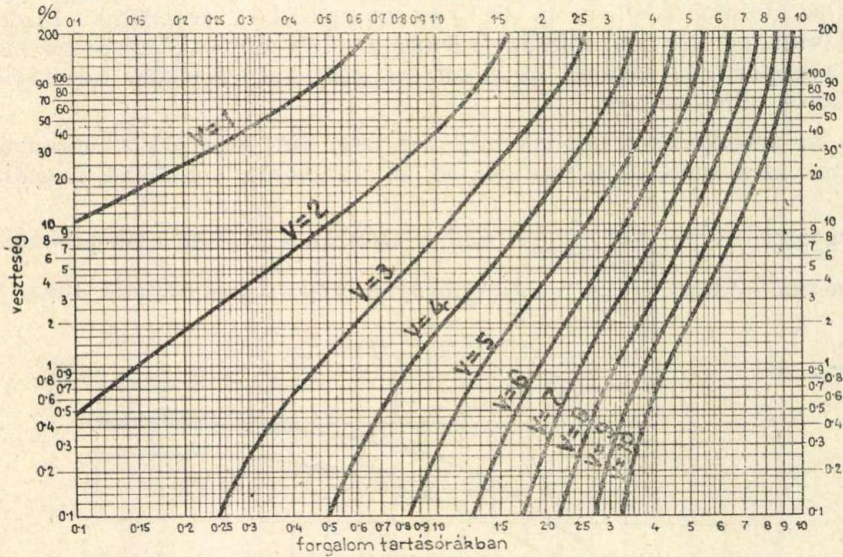
5. Az áramkörök számának megállapítása. Ha ismerjük a forgalmat és ismerjük az áramkörök teljesítményét, az áramkörök számának megállapítása egyszerű: $v = \frac{y}{\text{teljesítmény}}$. Ehhez azonban a 2. ábrát csak próbálgatással használhatnánk, mert a teljesítmény a csoport nagyságától függ, amit

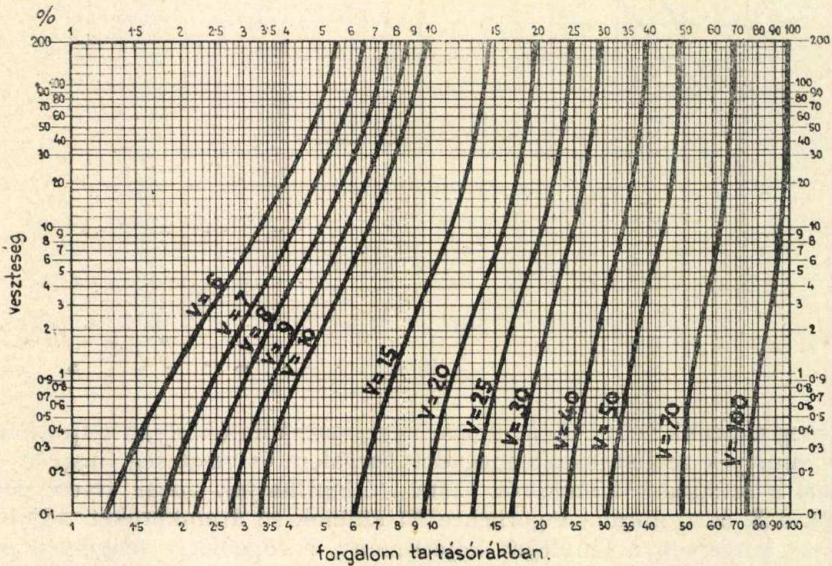
2. ábra.

éppen meg akarunk tudni. Kényelmesebben használhatók olyan teljesítmény-görbék, amelyek segítségével a megadott forgalom és veszteség függvényében mindjárt a szükséges áramkörök számát állapíthatjuk meg. Ilyen görbék láthatók a 3. és 4. ábrán. A görbékre írt számok az áramköröket adják. A vízszintes tengelyen a tényleges teljesítmény, a függőleges tengelyen pedig a tényleges teljesítményhez viszonyított veszteség van megadva. E görbék segítségével a méretezés gyorsan és kényelmesen történhetik.

Összefüggés a forgalom és a veszteség között
különböző áramkorszámok mellett Steinig szerint.

3. ábra.

4. ábra.

II.

A következőkben gyakorlati példákat fogok bemutatni, amelyekből egyrészt látható lesz a fent ismertetett méretezési alapelvek alkalmazása, másrészt a Standard-rendszerű távvalasztás néhány — üzemtechnikai szempontból igen érdekes — jellegzetessége is közelebbi megvilágítást nyer.

A Standard-rendszerű távvalasztás felépítése szem előtt tartja, hogy lehető nagy csoportok legyenek képezhetők a helyközi összekötő áramkörökből. Ez a nagy csoportképzés az egy irányban haladó közvetlen áramköröknek a közbenső központokban való elvágásával történhetik. Az áramkörök elvágása a közvetlen áramkörökkel szemben itt nem jelent hátrányt, mert a rendszer felépítése biztosítja, hogy az átmenő kapcsolat a közbenső központban a legrövidebb idő alatt (1—2 mp.) a legmegfelelőbb módon létrejőjön a kívánt irányba. Tekintve, hogy hazánkban a jelenlegi nagyszámú göcközpont (88) felé Budapestről közvetlen áramkörök haladnak, függetlenül attól, hogy milyen az áramkör kihasználása, ezek közbenső elvágása olyan nagy csoportok kialakítását teszi lehetővé, hogy a várakozás nélküli forgalom sok viszonylatban áramkörszaporítás nélkül kiépíthető.

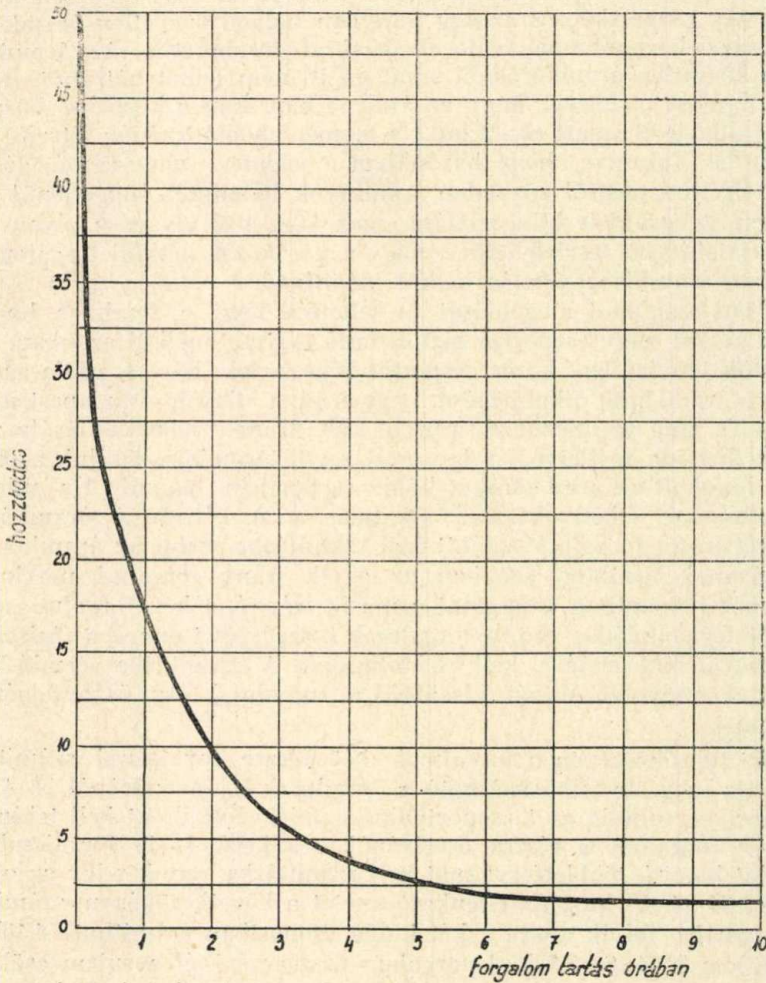
Sok olyan szempont megoldását is lehetővé teszi e rendszer, hogy az áramkörök kívánt nagy csoportja biztosítható legyen, anélkül azonban, hogy az áramkörök tényleg egy közös csoportot képezzenek. Erre 1. példa az egy- és kétirányú áramkörök alkalmazása. Legyen pl. a Miskolc—Budapest irányú forgalom 4.5^h , míg az ellenkező irányú 3.5^h . Ennek lebonyolításához 5% veszteséggel kellene 8, illetve 7 s így összesen 15 áramkör. Tudjuk azonban, hogy nem indokolt az áramköröket külön csoportban hagyni. Ha mindkét irány forgalmának lebonyolítására alkalmas ú. n. kétirányú áramköröket adunk, a két irány forgalmát együtt kell számításba venni az áramkörszám megállapításánál. Minthogy azonban az egyik irány forgalmi maximuma általában más időpontban van, mint a másik irányé, a két forgalmi maximum között fáziseltolódás van, a forgalmak összegezését ennek a fáziseltolódásnak a figyelembevételével kell eszközölnünk. A számításba veendő fáziseltolás annál nagyobb, minél kisebbek a forgalmak. Az összefüggést az 5. ábra mutatja.

A görbe tulajdonképpen a forgalmak két részre osztásánál számítandó többletet adja meg, de felhasználható a forgalmak összevonásánál is. A vízszintes tengelyen mindig az 1 csoportnak megfelelő forgalmat kell tekintetbe venni. Pl. 8^h forgalom 2 részre osztásánál keletkező $4-4^h$ forgalomhoz a görbe szerint kb. 4% többletforgalmat kell számításba venni, s így az osztott forgalom $4 \cdot 1.04 = 4.16^h$ lesz. Az ellenkező esetet a következőképpen számítjuk. Ha egy csoportba folyik össze a két külön csoportban számítható 4.16^h , az összes forgalom $2 \times 4.16 = 8.32^h$. A forgalom összegezésénél azonban csökkentett forgalmat kell számításba vennünk (az eredeti $4-4^h$ -t kell kapnunk).

Ezt a következő számítással érhetjük el: $4 + 4 = \frac{8.32}{1.04}$. Vagyis a görbéből a $\frac{8.32}{2}$ forgalomnál, ami a 4^h -tól nem sokban különbözik leolvassuk a %-os értéket.

Most azután ennek felhasználásával osztással nyerjük az egy csoportra számítható forgalmat: $\frac{8.32}{2 \times 1.04} = 4$. Ha az összevonandó forgalmak különbözők, a görbéből a középértéknek megfelelő százalékot veszünk számításba, vagy

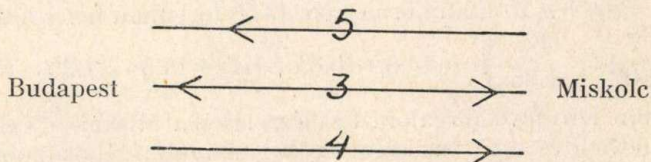
**Százalékos hozzáadás a forgalom két részre osztása esetén.
(Langer görbéje extrapolálva Hahn szerint.)**

5. ábra.

külön-külön számolunk a megfelelő forgalmak százalékértékeivel. Miskolci példánk esetében tehát a számításba veendő összes forgalom $\frac{3.5+4.5}{1.04} = 7.7^h$,

amihez 12–13 áramkör kell, 2–3-mal kevesebb, mint előbb, amikor külön egyirányú áramkörcsoportjaink voltak. Most azonban valamennyi áramkört mindkét végén kétirányú távvezető-szerelvényvel kell ellátni. Megtakarítást érhetünk el, ha kétirányú áramkört csak annyit adunk, ahánnyal biztosítani tudjuk egyidejűleg azt a három feltételt, hogy Miskolc–Budapest irányban legyen 8 áramkör, Budapest–Miskolc irányban 7, de összesen csak 12. Ezt következő megoldással érhetjük el:

A kapcsoló áramkörök megoldása olyan, hogy pl. Miskolc–Budapest irányú kapcsolás esetén először indul az 5 egyirányú áramkör, s csak ha ilyen nincs szabad, akkor indulnak a kétirányú áramkörök, amelyek az ellenkező irányú kapcsolásokra is igénybevehetők. A működtetés az indító áramkörök megfelelő kiképzésével egyszerűen lehetséges.

2. példa. Forgalmak átírányítása.

Célszerű néha külön csoportba foglalni az ugyanabba az irányba menő áramköröket is, anélkül azonban, hogy ez az áramkörök teljesítményét csökkentsen. Erre lehet példa a csak végződő kapcsolásra és az átmenő kapcsolásokra is használható áramkörök külön választása. A végződő áramkörök egyszerűbb végkiképzésűek, esetleg gyengébb átviteli tulajdonságúak lehetnek, s így ezzel a megoldással megtakarítást érhetünk el. Esetünkben ennek a megoldásnak Budapesten van nagyobb jelentősége, ahol a kapcsolások nagy része végződik és csak igen kis %-a átmenő. Például Budapest–Debrecen viszonylat összesen 6^a forgalmából Budapesten átmenő kapcsolás csak 0,8^a. Ha a forgalmat egy csoportban bonyolítanánk le, a szükséges 10 áramkört Budapesten mind el kellene látni erősítővel és az ehhez csatlakozó szerelvényekkel, holott egyidejűleg 3-nál több átmenő kapcsolás nem áll fenn és így 7 áramkörnél megtakaríthatnánk ezeket a szerelvényeket. Ezt a gépteljesítmények csökkenése nélkül elérhetjük, ha úgy csoportosítjuk az áramköröket, hogy a Budapesten átmenő kapcsolások csak az erősített áramköröket vehessék igénybe, a végződő kapcsolások pedig elsősorban a nem erősített áramkörökön bonyolódnak le, de ha ezek mind foglaltak, mehetnek az erősített áramkörökön is.

Az áramköri megoldás aránylag egyszerűen biztosítható az indító áramkörök és az irányító áramkörök megfelelő kapcsolásával.

3. példa. Kerülő út áramkörök.

A kerülő út áramkörök segítségével elérhetjük, hogy egyébként külön áramkörcsoportok is bizonyos mértékben egy csoportban működnek. Erre két gyakorlati példát mutatok be:

a) Budapest–Miskolc között van 12 távvezető áramkör a terv szerint,

amelyeken kereken 7^h forgalom bonyolítható le. Budapest—Nyíregyháza között 8 áramkör lesz kb. 4.5^h forgalom lebonyolítására. A kerülő út áramkörök segítségével biztosíthatjuk, hogy ha az egyik irányban az összes áramkör foglalt, a kapcsolás a másik irányba terelődik és a Miskolc—Nyíregyháza közötti haránt összeköttetésen át jut rendeltetési helyére. A harántirányban 9 áramkör lesz kb. 5^h-nyi forgalom lebonyolítására. A kerülő út áramkör segítségével a Budapest—Miskolc és Budapest—Nyíregyháza irányában lévő áramkörök egy közös csoportban működőknek foghatók fel. Ekkor azonban az összesen 20 áramkörön már 14.5^h forgalom bonyolítható le, vagyis

$$14.5 - \left(\frac{7}{1.02} + \frac{4.5}{1.03} \right) = 14.5 - (6.85 + 4.4) = 14.5 - 11.25 = 3.25^{\text{h}}\text{-val több.}$$

A kerülő uton létrejövő forgalom természetesen a Miskolc—Nyíregyháza harántirányt terheli és így itt az áramköröket némileg szaporítanunk kell. Mekkora forgalomtöbblettel kell itt számolnunk? Ha nem a jelenlegi, hanem olyan megnövekedett forgalmakkal számolunk, amekkora lebonyolítását a kerülő út áramkörök áramkörszaporítás nélkül teszik lehetővé és ezt a forgalmat az

$$\text{eredeti arányban (1 és 4.5^h) osztjuk el, a miskolci útra számítható } \frac{14.5}{7+4.5} \times 7 =$$

= 8.8^h, a nyíregyházira pedig 14.5—8.8=5.7^h. Ha 8.8^h forgalommal megkínálunk 12 áramkört, abból azok 8^h-t 10% veszteséggel fognak lebonyolítani (leolvasható a 4. ábrából interpolációval), vagyis 0.8^h jut a kerülő útirányra, amihez 4 ú. n. kerülő út áramkör kell. A másik irány 5.7^h forgalmából a 8 áramkör kb. 5.1^h-t bonyolít le kb. 11% veszteséggel. (A 3., illetve 4. ábrán a megfelelő áramkörszámnak megfelelő görbén (12, illetve 8 áramkör) próbálgatással azt a pontot keressük meg, amelynek megfelelő forgalmi érték és a számított veszteség kiadja a kínálatot. Pl. 5.1^h+5.1×1.11=5.7^h.) Marad tehát a kerülő út áramkörökre 0.6^h, amihez szintén 4 kerülő út áramkör kell. A Miskolc—Nyíregyházi harántösszeköttést terheli tehát 0.8+0.6+5^h forgalom. Ez 3 viszonylat forgalmából tevődik össze, tehát a fáziseltolást 100%-kal nagyobb értékkel vesszük számításba. (Külön görbék vannak a százalékszámításra aszerint, hogy hány csoportról van szó. Az előzőekben csak a 2 csoportra vonatkozó görbét ismertettem, azért most csak közelítő a számítás.) Lesz tehát a forgalom

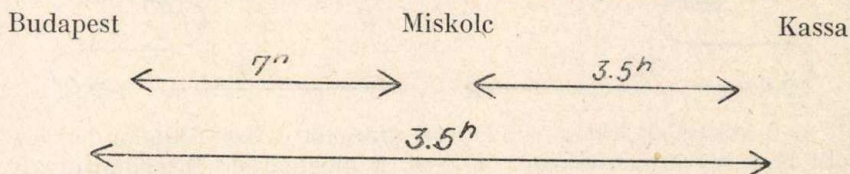
$$\frac{0.8}{1.36} + \frac{0.6}{1.45} + \frac{5}{1.06} = 0.6 + 0.4 + 4.7 = 5.7^{\text{h}},$$

amihez 10 áramkör kell, tehát csak eggyel több. Ezzel a kb. 90 km áramkörhosszal azonban megtakaríthatjuk a miskolci viszonylatban a 8.8^h forgalomhoz szükséges 14 áramkör és meglévő 12 áramkör: 2 db. és hasonlóképpen a nyíregyházi viszonylatban az 5.7^h-hoz szükséges 10 db. és a meglévő 8 áramkör különbözetét, azaz 2 db-ot. Ez hosszban kifejezve: 2×185+2×271=912 km áramkörhossz. A példából a kerülő út áramkör alkalmazásának gazdaságossága nyilvánvaló.

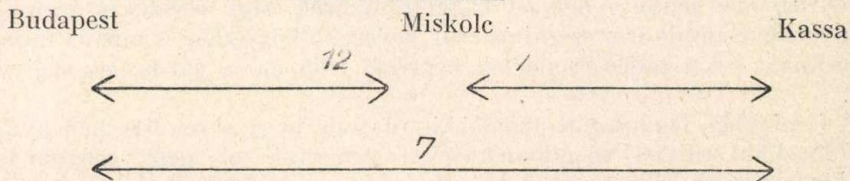
b) Nálunk a kerülő út áramkör a távvezetés első kiépítésében ugyanabba

az irányba menő áramköröknél nyer alkalmazást. Segítségükkel biztosítani tudjuk a távvezető szerelvények gazdaságosabb kivitelét. Nézzük erre a következő példát:

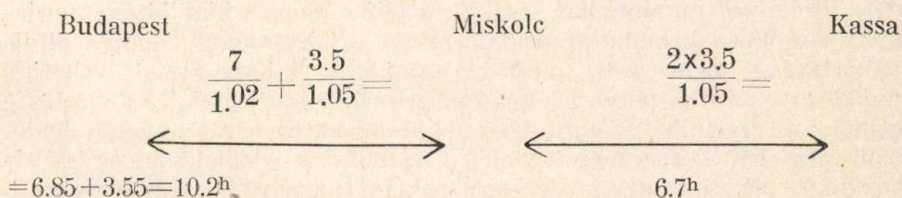
A Budapest—Kassa—miskolci távvezetőtáshoz Budapest—Miskolc között 10, Kassa—Miskolc között pedig 5 vezetékű áramkör van. A többlet szükséglet vívóáramú áramkörökkel kell biztosítani. A forgalmak a következők:

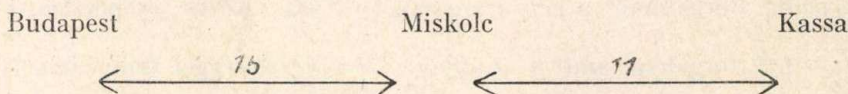
Ha a forgalmakat ilyen külön csoportba beosztott áramkörökön bonyolítanók le, a következő áramkörök kellenének

Ehhez $2+2+7=11$ vívóáram áramkör kellene. Ha Kassa budapesti forgalmát Miskolcon át bonyolítjuk le, a számítható forgalmak a következők:

Ehhez szükséges áramkörök:

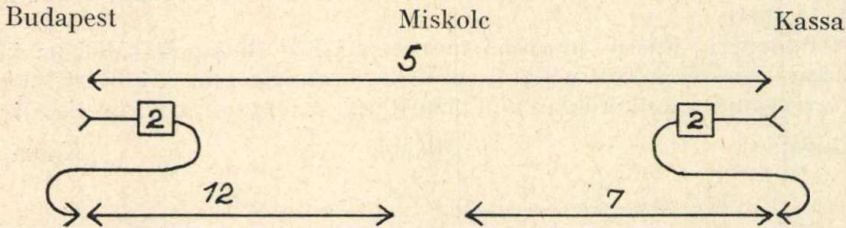

vagyis a szükséges vívóáramú áramkör $6+5=11$ ugyanannyi, mint előbb. Minthogy a vívóáramú áramköröknél azt mondjuk, nem kerül többbe, ha kisebb vagy nagyobb távolságokra alkalmazzuk a berendezéseket, az előbbi közvetlen megoldás előnyösebb, mert ekkor Kassa budapesti forgalmának nem kell Miskolcon átmennie. Így azonban az aránylag kisszámú áramkörből álló Budapest—kassai áramkörcsoport teljesítménye nem lesz elég nagy

$\left(\frac{3.5^h}{7} = 50\% \right)$ A gazdaságosságot növelhetjük, ha kevesebb közvetlen

budapesti áramkört adunk és a többletforgalmat kerülő út áramkörökkel

Miskolcon át bonyolítjuk le. A legkedvezőbb megoldás próbálgatással megállapítva a következő:

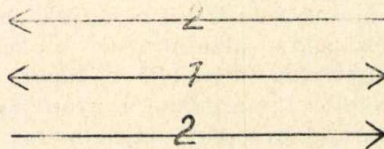

Itt az 5 közvetlen Kassa—budapesti áramkör a 3.5^h forgalomból kb. 3^h-t bonyolít le, s így kihasználásuk 60%-os. A megmaradó forgalom olyan csekély, hogy nem emeli a többi viszonylat áramkörszámát. Ehhez a megoldáshoz csak 9 vivőáramú áramkör szükséges, s így megtakarítottunk 2-t. Természetesen más lenne a helyzet kábeláramkörök vagy vezetékes áramkörök alapulvételével, amikor a számítás csak kevesebb közvetlen áramkört mutatna indokoltnak, sőt a teljes csoportok képzését írná elő a gazdaságossági vizsgálat.

A fentiekben bemutatott példák kimutatták, hogy a rendszerben nyújtott megoldásokkal milyen megtakarításokat érhetünk el nem egészen teljes áramkörcsoportok képzésével. A számításokban ugyanúgy jártunk el, mintha az alkalmazott megoldások a nem teljes csoportokat is visszavezették volna teljes csoportokra. Ez az eljárás elméletileg nem egészen helyes, mert hiszen a gépteljesítmények maximumát csakis a teljes csoport kialakítása nyújthatja. Az előzőekben bemutatott példákban ezt a körülményt elhanyagoltuk. Ez gyakorlatilag jogos volt, mert az áramkörök kihasználását vehetjük ugyanakkorára, mintha tényleg teljes csoportunk lenne, legfeljebb a veszteség fog megnőni az eredetileg számításbavettel szemben. Ez a veszteségnövekedés azonban, megfelelő óvatos méretezésnél a legtöbbször jelentéktelen, s így elhanyagolható. Nézzünk erre is egyszerű példát. Hogyan nő a veszteség az 1. példa esetében? Hasonló, de egyszerűbb esetet vegyünk fel:

4. példa. Forgalmak a két irányban 1—1 óra. Közös csoportban lenne

$\frac{2 \times 1}{1.16} = 1.9^h$ forgalom, amit 5 áramkör 3.5% veszteséggel tudna lebonyolítani. 1—1 irányban kellene 3—3 áramkör. Ezt a leggazdaságosabban

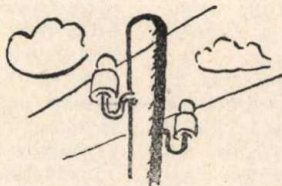
csoportosítással biztosíthatjuk. Ha az egyirányú 2 áramkört megkínáljuk 1^h forgalommal, abból azok 0.8^h-t bonyolítanak le 25% veszteséggel. Ugyanez a helyzet az ellenkező iránynál. A megmaradó $\frac{2 \times 0.2}{1.35} = 0.3^h$ forgalmat a két-

irányú áramkör 45% veszteséggel látja el, vagyis elvész $0.3 \times 0.45 = 0.13^h$, ami az 1.9^h összes forgalomnak 7%-a. Látjuk, hogy a veszteség megnőtt. Természetesen, ha nagyobb áramkörszámot vettünk volna a számítás alapjául, ez a növekedés kisebb lett volna.

A fentebb a 2. példában ismertetett megoldásnál a veszteség még kisebb mértékben nő, mert az áramkörök az egyik szempontból teljes csoportot képeznek, s így ebből a szempontból nem lehet veszteség-növekedés. A hátránya teljes csoporttal szemben az lesz, hogy a veszteség az átmenőkapcsolásra is használható magasabbrendű áramkörökre koncentrálódik. Ha tehát nem akarjuk, hogy éppen a veszteség szempontjából kényesebb átmenő kapcsolásoknál a számítottnál nagyobb veszteség lépjen fel, a közös csoport áramkörszámát a szükségesnél valamivel nagyobbra vesszük, anélkül, hogy az egész csoport áramkörszámát növelnénk.

*

A fentiekben néhány példában mutattam be a távválasztó rendszernek azokat a megoldásait, melyek az üzemtechnikai szempontok érvényesülését talán a legszebben mutatják. Az összeköttetések megtervezésénél és a csatlakozó távválasztószerelvények méretezésénél természetesen az üzemtechnikai elveket mindenütt szem előtt kell tartanunk. Gyakran több jó megoldás is mutatkozik, s a legmegfelelőbb kiválasztása csak hosszadalmas számítások után lehetséges. Minthogy azonban ilyen teljes méretezési példák bemutatását éppen terjedelmességük miatt nem tűztem ki feladatommul, ezekre már nem térhetek ki. Fontosnak tartottam azonban az alapvető szempontok és méretezési eljárások terjedelmesebb ismertetését, mert az üzemtechnika e szempontjainak figyelembevételével nem állhatunk meg a tervezésnél, hanem arra az üzem alatt is folytonosan szükség van. A méretezés ugyanis feltételezett forgalmi viszonyok alapulvételével a legtöbbször elméleti úton megállapított számítási módszerekkel történt. Hogy ezek a feltételezések, illetve eljárások helyesek voltak-e, ezt a gyakorlatnak kell megállapítania és ez alapon a kellő időben kell alkalmazkodni a tényleges helyzethez. A megrendelt távválasztó-berendezéseket forgalom-mérőberendezésekkel nagymértékben elláttuk és ezek segítségével módot adunk a viszonyok ellenőrzésére. Az adatok kellő kiértékelése az előadott alapelvek szem előtt tartásával történhetik.

Jogesetek és joggyakorlat.

Cas juridiques et jurisprudence.

Kártérítés üzemi baleset esetén

Z. Z. nyug. postaaltiszt 1939. évi november hó 28. napján d. e. 10 óra tájban a 72. sz. postahivatalban volt szolgálati helyén osztályvezetőjének felhívására, kezében egy csomaggal az első emeletről a földszintre igyekezett. A hosszú használat folytán megkopott és emiatt lejtős, a reggeli órákban pedig lúgos szappanos vízzel felmosott, de kellőképpen fel nem szárított, s emiatt a hideg időben kocsonyás anyaggal bevont, síkos lépcsőn megcsúszott, elesett.

A baleset folytán ülőidegei megsérültek, gyógyulása hosszas orvosi kezelés ellenére sem következett be. Emiatt a tisztiorvos tartós szolgálatképtelenségét megállapította s őt a m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter 1940. évi december hó 1. napjával nyugalomba helyezte.

Felperest szolgálatának teljesítése közben, szolgálati helyen ért baleset üzemi baleset.

Felperes keresetében azt adta elő, hogy balesete a postahivatali épület karbantartásával megbízott m. kir. kincstár alperes közegének abban rejlő gondatlansága miatt következett be, hogy a kopott lépcsőfokokat kicserélni és a lúgos síkos anyaggal lemosott lépcsőfokokat felszárítani elmulasztották. Ez alapon felperes a baleset időpontjában élvezett tényleges szolgálati járandóságai és a nyugdíja közötti különbözetet alperes kincstártól kártérítés jogcímén követelte.

Alperes a kereset elutasítását kérte.

A kir. törvényszék bizonyítási eljárás mellőzésével felperes keresetét elutasította.

Az ítélet indokolásában a bíróság megállapította, hogy „felperes, mint II. oszt. m. kir. postaaltiszt ellátási igénye szempontjából az 1912. évi LXV. t.-c. hatálya alá tartozó állami alkalmazott.

Az 1927:XXI. t.-c. elvileg az állami alkalmazottakat is baleseti biztosítási kötelezettség alá esőknek nyilvánítja, ami a t.-c. 1. §-ának 16. pontjából, valamint 55. és 56. §-aiból kétséget kizáró módon megállapítható.

Az idézett t.-c. 58. §-ának első bekezdése azonban kimondja, hogy az állami alkal-

mazottak balesetbiztosítási kötelezettsége mindaddig szünetel, amíg az 1912:LXV. t.-c. 42. §-ának utolsó bekezdésében foglalt rendelkezés hatályban van.

Ellenkező törvényes intézkedés hiányában a szóbanforgó tételes jogszabály érvénye ma is fennáll.

Az 1927:XXI. t.-c. 90. §-ának utolsó bekezdése akként rendelkezik, hogy az e §-ban foglaltak azokkal a munkavállalókkal szemben is alkalmazandók, akiknek balesetbiztosítási kötelezettsége a törvény 58. §-a értelmében szünetel, vagyis akik az 1912:LXV. t.-c. 42. §-ának utolsó bekezdésében foglalt rendelkezés hatálya alá esnek.

E szerint felperes az őt ért üzemi balesetből kifolyóan alperes, mint munkaadója ellen kártérítési követelését csak az 1927:XXI. t.-c. 90. §-ának első, második és utolsó bekezdésében foglalt feltételek, illetve korlátok között érvényesítheti.

A szóbanforgó törvényes rendelkezések értelmében felperes, mint munkavállaló alperestől, mint munkaadótól balesetből kifolyóan csak akkor követelhetne kártérítést, ha jogerős bírói ítélet megállapította, hogy a balesetét alperesnek olyan megbízottja, akinek eljárásáért felelős, szándékosan vagy olyan balesetelhárító óvórendszabály, vagy óvintézkedés foganatosításának elmulasztásával idézte elő, amelyet a hatóság akár általában, akár különösen felperes hívása, vagy foglalkozása gyakorlására vonatkozóan jogerősen elrendelt.

A felperes az alperes közegeinek szándékoságára maga sem utal, keresetét az alperesi közegek gondatlanságára alapítja, de nem hivatkozik hatóság által jogerősen elrendelt balesetelhárító óvórendszabályok, vagy óvintézkedések foganatosításának elmulasztására s arra sem, hogy ezt a mulasztást jogerős büntető ítélet állapította meg. Ily körülmények között alperes kártérítési kötelezettségének törvényszabta feltételei hiányzanak, a közönséges gondatlanság pedig érvényesítésére vége nem ad jogcímet felperesnek az 1912:LXV. t.-c.-ben szabályozott ellátási igényeket meghaladó kárkövetelés érvényesítésére, s így felperest keresetével jogalap híján el kellett utasítani.” Az ítélet jogerős.

Közli: Dr. Nánay Endre.

Érdekes kérdések.

Questions intéressantes.

Ujabb pályatételünk:

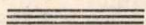
8. Miképpen lehetne a címnyomozó szolgálatot javítani és gyorsítani?

A pályázaton a m. kir. posta személyzetének minden tagja résztvehet. A pályamunka legfeljebb három gépirásos oldalra terjedhet. A pályázati határidő: 1941. december hó 10.

A pályamunkán a szerző nevét nem szabad feltüntetni, hanem azt külön borítékban zárt és lepecsételt jeligés levélben a pályamunkával együtt kell a Magyar Posta szerkesztőségéhez juttatni. A jeligés levelet csak abban az esetben bontják fel, ha a szerző a munkájáért jutalomdíjat kap, vagy legalább is dícséretben részesül. A jutalomdíj összege 50 pengő.

A jutalomban vagy dícséretben részesült pályamunka szerzőjének nevét tartalmazó levelet a döntés után megsemmisítik és így a szerző neve ismeretlen marad. A pályamunka végén a kidolgozásakor igénybevett forrásmunkákat meg kell jelölni, hivatkozva a forrásmunka oldalának és bekezdésének számára, ahonnan a pályázó idézett vagy érveket merített a tétel megoldásához.

A pályázaton a Magyar Posta szerkesztőbizottságának tagjai, továbbá a postavezérgazgatóság ügyosztályvezetői, akik a bírálatra lesznek hivatva, nem vehetnek részt.

ELMÉLET - GYAKORLAT.

Théorie — Pratique.

1. A pályaudvari postahivataloknál, ahol az indított anyag átadását az ellenőrző tisztviselő ellenőrzi, az átadásra kerülő anyag átvételét az egyenlegben az ellenőrző tisztviselőnek kell-e elismernie?

Nem.

Az A. 2. Szab. 8. §. 13. pontja az indított anyag átvételét kizárólag a küldőnc feladatává teszi, minthogy magáért az anyagért is a küldőnc felelős. Az ellenőrző tisztviselő kötelessége az A. 2. Szab. 74. §. 5. pontja értelmében csak a pályaudvari kezelés, így az átadás irányítása és az átadás-átvétel megtörténtének ellenőrzése. (Beküldött kérdés.)

2. A gyűjtőpénztárak megkivánhat-

ják-e a beszolgáltató postahivataloktól, hogy a papírpénzt új csomagolópapírba burkolva és egy darabból álló vastag zsineggel átkötve helyezték el a gyűrűs zsákban?

Nem.

A fennálló szabályok nem tartalmazznak olyan rendelkezést, amely szerint a postahivatalok kötelesek volnának a bankjegy beszolgáltatást új csomagolópapírba burkolva és egy darabból álló vastag zsineggel átkötve elhelyezni a fémgyűrűs zacskóba. (Beküldött kérdés.)

3. Tértivevény sürgetése esetében a tértivevény-másodlatot milyen tudakozvánnyal kell a rendeltetési hivatalnak megküldeni?

Arra a küldeményre rendszeresített tudakozvánnyal, amelyhez a tértivevényt csatolták.

Az A. 3. Szab. 129. §. 6. pont. 1. bekezdése szerint a kellően felszerelt tértivevény-másodlatot díjmentes tudakozvánnyal együtt kell a rendeltetési hivatalnak megküldeni. Minthogy a tudakozványok kiállításánál az előnyomott szöveg és rovatok határozzák meg a bejegyzendő adatokat, aszerint, hogy milyen fajta küldeményhez csatolt tértivevényt sürgetnek, a megfelelő és az A. 3. Szab. 142. §. 5. pontjában előírt tudakozványírlapot (332., 333. vagy 334. sz. ny.) kell kiállítani, különben a küldemény adatainak bejegyzésére alkalmas rovat nem állna rendelkezésre. (Beküldött kérdés.)

4. Időntúli felvételt egyes küldeményfajokra vásár- és ünnepnapokra is el lehet rendelni?

Igen.

Az A. 2. Szab. 3. §. 8. pontja szerint az igazgatóság elrendelheti, hogy a hivatalok bizonyos fajta küldeményeket a felvételiükre megállapított időn túl is felvegyenek. Az időntúli felvétel természetesen arra az időre rendelhető el, amíg a hivatal bármilyen más felvételi szolgálatot végez. Minthogy az A. 2. Szab. 3. §. 2. pontja értelmében olyan hivataloknál, ahol vásár- és ünnepnapokon a felvevőszolgálat általában szünetel, de táviró- vagy távbeszélőszolgálatot tartanak, mindaddig, amíg bármelyik felvételi osztály a közönség rendelkezésére nyitva van, közönséges és ajánlott levélpostai küldeményeket is fel kell venni, — az igazgatóság ilyen hivataloknál vásár- és ünnepnapokra elrendelheti, hogy a közönséges és ajánlott levélpostai küldeményeken kívül, másfajta küldeményeket is, mint időntúliakat, felvegyenek. (Beküldött kérdés.)

5. A visszahajtott címlapú levelezőlapok visszahajtott része

a) egy, a levelezőlap hosszirányában elhelyezett kartoncsikkal, illetőleg

b) a levelezőlap törzslapja hosszirányának két szélén alkalmazott egy-egy bevágás útján rögzíthető-e a törzslaphoz?

ad a) Igen.

ad b) Igen.

ad a) Az A. 1. Szab. 28. §. 5. pontja sze-

rint a posta a belföldi forgalomban, továbbá a külföldről érkezett és a belföldön kézbesítendő visszahajtott címlapú levelezőlapoknál nem kifogásolja, ha a feladó a visszahajtható részt a levelezőlap törzslapjára nem teljes egészében ragasztotta rá, vagy pedig azt csak bélyeggel, *kapoccsal* erősítette oda.

Az Üzletszabályzatnak előbb említett rendelkezése nem szabja meg azt, hogy a visszahajtott rész odaerősítésére szolgáló kartoncsikk milyen anyagból kell előállítani és azt hogyan kell alkalmazni. A kapocsokat tehát — amennyiben a célt szolgálják — tetszés szerinti anyagból és módon elő lehet állítani.

A levelezőlapokon hosszirányban felragasztott és a visszahajtható rész rögzítésére szolgáló kartoncsikkok lényegében kapocsnak tekinthetők, mert a visszahajtott címlap rögzítésére teljes mértékben alkalmasak. Ezért kartoncsikkoknak kapocs gyanánt történő alkalmazását kifogásolni nem lehet.

ad b) Azt az eljárást, hogy a visszahajtott címlapot a levelezőlap hosszirányának két szélén alkalmazott egy-egy bevágás útján rögzíti a törzslaphoz, lényegében szintén kapoccsal történt rögzítésnek lehet tekinteni. Ezért az ilyen módon előállított visszahajtott címlapú levelezőlapok a belföldi forgalomban akadály nélkül szállíthatók.

6. MÁV vasútállomások kötelesek-e levélpostai küldemények részére fiókot bérelni?

Igen, kivéve, ha a vasútállomás a postahivatal külső kézbesítő kerületében van.

Az A. 1. Szab. 82. §. 1. pont 2. bekezdése szerint a díjátalányozásban résztvevő szervek levélpostai küldeményeik részére kötelesek fiókot bérelni. Mivel a m. kir. Államvasutak a díjátalányozásban résztvesznek, ennek szerveit, tehát a vasútállomások is kötelezettek fiókbérlésre. A vasútállomások részére való kézbesítést, azok különleges helyzetére való tekintettel, az A. 3. Szab. 114. §-a azonban külön is szabályozza, mégpedig ha a pályaudvar területén van a postahivatal, a vasútállomás küldeményeit ez kézbesíti, de természetesen az általános szabályok szerint; ha azonban a pályaudvar a külső kézbesítő körzetben van, úgy az A. 3. Szab. 114. §. 3. pont 2. bekezdésében meghatározott módon történik a kézbesítés. (Beküldött kérdés.)

A POSTA FORGALMA.

La trafic de la poste.

1941 szeptember hó.

Ismerteti: Dr. KANYÓ ÖDÖN m. kir. postatitkár.

Publié par M. le Dr. ÖDÖN KANYÓ Secrétaire de poste.

En vue de pouvoir observer et apprécier le mouvement du trafic, la tendance du développement ainsi que l'influence du tarif et de réglemens sur l'utilisation des divers services, l'Administration recueille toutes les données relatives au trafic des services postal, télégraphique, téléphonique et de la T. S. F. Les détails de la statistique sont contenus dans le Rapport annuel de la Poste hongroise. Les tableaux ci-après ne contiennent que les résultats principaux mensuels et périodiques. Les chiffres per-

mettent de faire des comparaisons entre les résultats du mois indiqué en-haut et ceux de même mois de l'année précédente, d'une part, entre les résultats constatés à partir du commencement communiqués dans les tableaux ci-indiqués et ceux de la même période de l'année précédente, d'autre part.

Les différences en nombre et en pourcentage entre les comparaisons respectives sont relevées au bas des tableaux.

A f. évi szeptember havi forgalom az első világháborút követő időben eddig kimutatott havi forgalmi eredmények között a legnagyobb. Az eddigi csúcspontot képviselő f. évi július havi forgalmat is 4.2%-kal haladja meg. Az utolsó 10 év szeptember havi eredményeiből számított átlagos havi forgalom az augusztus havi 10 éves átlaghoz viszonyítva 2.9%-kal nagyobb. A folyó évben a forgalom alakulása a 10 éves átlagnál kedvezőbb, mert a szeptember havi forgalom az augusztusihoz viszonyítva 6.2%-kal emelkedett.

Az előző év megfelelő hónapjához viszonyított emelkedés mértéke az 1941. év folyamán szeptember hónapban volt a legnagyobb (+36.2%), ezt követi sorrendben május hónap 30.0, április 29.9 stb. %-os emelkedéssel.

A forgalom igen erőteljes emelkedését előidéző okok között ismét első helyen említjük meg az ország területnövekedését. Az ezzel kapcsolatban keletkezett többforgalmat részben a visszacsatolt területeken működő postahivatalok saját forgalma, részben pedig az anyaországi postahivataloknál jelentkező új forgalom adja, amely a visszatért országrészekbe küldött, illetőleg onnan érkezett küldemények számából adódik.

A szeptember havi forgalom minden évben, idényszerűen is emelkedést mutat, ami az iskolaév kezdetével, a diákok részére feladott küldeményekkel, a kereskedők őszi és téli árubeszerzésével függ össze. Az ország megnagyobbodása következtében ter-

mészetesen ezek a forgalomnövelő tényezők a folyó évben fokozottabb mértékben érvényesültek, mint az előző években.

A múlt év szeptemberéhez képest elért emelkedést jelentékenyen befolyásolta az a körülmény is, hogy 1940. év szeptember hó 1-je vasárnapra esett s így az előző évben a szeptember 1-én esedékes illetmény-utalványok kifizetésével kapcsolatos forgalom még az augusztus havi eredményekben szerepelt.

Az előző év szeptemberében tért haza a második bécsi döntés elhangzása után a keleti- és erdélyi területek egy része. A megszálló honvéd élcsoportokkal együtt vonult be a visszacsatolt területekre a magyar posta is és szeptember hónap végéig az összes visszatért postahivatalok megnyitását és a szolgálat megszervezését befejezte. E területek postai forgalma azóta fokozatosan erősödött és a folyó év szeptemberében elért eredmény az előző évnek már több, mint nyolcszorosa.

Visszatérve az országos eredményekre, megállapítható, hogy valamennyi üzletág igen jelentős emelkedést mutat, mégis legszembetűnőbb a postai üzletág szokatlanul erős növekedése. (38.7%).

A postai üzletágnál az átlagot meghaladó mértékben emelkedett az ajánlott levélpostai küldemények, az utalvány, valamint a csekk be- és kifizetések összege és a kézbesített csomagok darabszáma. Az ajánlott levélpostai küldemények emelkedéséhez hozzájárult az is, hogy egyes városokban az élelmiszerjegyek szétosztása ajánlott

levelekben történik. Az utalvány-, valamint csekk be- és kifizetések összegének nagymértvű emelkedését, amint ezt már fent említettük, elsősorban a naptár szeszélye idézte elő, vagyis az emelkedés mértéke csak viszonylag volt igen nagy és csak azért haladta meg több tételnél a 100%-ot is, mert az előző év szeptemberében a forgalom a szokottnál alacsonyabb volt. A csomagküldemények az átlagot kismértékben meghaladó emelkedését részben az élelmiszer-csomagok, részben az előző évinél jobb gyümölcs-termés és ezzel kapcsolatban a filléres csomagoknak 33.2%-os emelkedése okozta.

A közönséges levélpostai küldemények emelkedésének mértéke az összes postai küldeményfajok között a legkisebb és a postai üzletág átlagos emelkedését sem érte el. Ezzel kapcsolatban rámutattunk arra, hogy az előző év szeptemberében a közönséges levélpostai küldemények forgalmát a tábori postai küldemények száma rendkívüli mértékben megduzzasztotta. A tábori postai levelek és levelezőlapok a folyó év szeptember havában a feladott összes közönséges levélpostai küldemények 2.2%-át, az előző év ugyanezen hónapjában pedig 11.6%-át tették ki. A tábori postai küldeményeket nem számítva, a folyó év szeptember havában az előző évhez képest 20.1%-os emelkedés mutatkozik.

A folyó év szeptember hó 15-én életbe lépett levélpostai díjszabásmódosítással kapcsolatban a bérmentetlen és elégtelenül bérmentesített levélpostai küldemények darabszáma az előző hónaphoz képest 72.7%-kal emelkedett, ami arra mutat, hogy a közönség az új díjtételeket még nem szokta meg.

A táviróüzletág eredményei ismét igen kedvezőek voltak: a feladott táviratok száma 74.7, az érkezetteké pedig 54.5%-kal haladta meg az előző évi darabszámokat. A táviróforgalom folyó évi április hónaptól kezdődőleg, vagyis a délvidéki területek visszafoglalása óta állandóan igen magas, ami arra mutat, hogy a rendkívüli emelkedés elsősorban a hadviseléssel kapcsolatos okokra vezethető vissza.

A távbeszélő üzletág emelkedésének mértéke a táviróüzletágét nem éri el. A kezdeményezett távolsági beszélgetések száma 39.4, az érkezetteké pedig 44.0%-kal volt több, mint az előző év szeptemberében. A számlált helyi beszélgetések száma az egy hónap alatt eddig elért eredmények

között a csúcstérteket képviseli. A számlált helyi beszélgetések különösen a vidéki, 200-nál több előfizetővel rendelkező hálózatokban emelkedtek, ami azzal magyarázható, hogy a visszacsatolt területekkel sok, 200-nál több előfizetőt számláló hálózat került vissza, ezenkívül magában a trianoni csonkaországban is állandóan emelkedik azoknak a távbeszélőhálózatoknak száma, amelyekben az előfizetők száma a 200-at eléri, vagyis amelyekben a posta a helyi beszélgetéseket számlálja.

A rádióelőfizetők száma szeptember hó végén 705.051 volt, vagyis 156.318-cal (28.5%-kal) több, mint az előző év szeptemberében és 4.448-cal, vagyis 0.6%-kal több, mint a folyó év augusztus havában. A rádióelőfizetők létszáma az előző hónap-hoz képest néhány postai igazgatósági kerületben kisebb mértékben csökkent, így a kassai igazgatósági kerületben 0.7%-kal, a soproniban 0.5%-kal, a debreceni kerületben pedig 0.3%-kal. A csökkenést azonban kiegyenlítette a többi kerületekben mutatkozó emelkedés, amely a visszacsatolt Délvidéken volt a legnagyobb (4.3%), ezt követte a kolozsvári kerület 1.9, a nagyváradi 1.3 és a szegedi 0.8%-os emelkedéssel.

A posta különböző üzletágainak forgalmát munkaegységekben is kifejezi, mint-hogy az összeforgalom általános és áttekinthető kifejezésére a darabszámok egyszerű összegezése útján nyert összdarabszám nem alkalmas. Ebben a darabszám-ban ugyanis az egyes üzletágak különböző természetű küldeményei és szolgáltatásai másrészt darabszámok és összegek vegyesen szerepelnek. A különböző természetű szolgáltatások összeadhatása végett ezeket először közös nevezőre kellett hozni. Ez oly módon történt, hogy minden egyes szolgáltatást a munka minőségének, mennyiségének és az elvégzés időtartamának figyelembevételével értékeltünk. Az értékelés mérőeszköze a munkaegység. A közös nevezőre, a munkaegységre hozott szolgáltatások egyszerű összeadásának végösszege fejezi ki az egyes üzletágak munkaegységekben elért forgalmát.

A munkaegységek tehát már alkalmassak az általános posta, táviró- távbeszélő és rádióforgalom mérésére és összehasonlítására, de természetesen csak akkor, ha az összehasonlítási időszakban végzett munkák értékelése egyenlő alapon történik. A közölt táblázatok adatai az egyenlő

(Folytatása a 607. oldalon.)

1. POSTAFORGALOM.¹⁾ — 1. Trafic postal.¹⁾

E g y s é g: 1000 drb, összeg 1000 pengő. — Les nombres s'entendent en milliers, les montants en 1000 pengős.

Év Année	Hó Mois	Feladás — Expédition										
		Levélpostai küldemény drb. Objets de la poste aux lettres, nombre		Érték levél drb. Lettres de valeur nombre	Kézi, befét és sommás csomag drb. Colis nombre	Postautalvány Mandats-poste		Postatakarék betét Caisse d'épargne Versements		Csekkbefizetés Chèques Versements		
		közön-séges ordinaires	ajánlott recom-mondés		drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant		
1940.	IX.	64.909	947	49	1.314	1.186	94.616	68	8.955	2.035	288.138	
1941.	IX.	70.535	1.343	59	1.788	1.493	166.521	61	8.761	2.535	494.622	
1940. I—IX.		493.937	9.440	462	10.011	9.918	769.837	607	60.549	19.225	2.372.347	
1941. I—IX.		588.605	11.464	429	13.330	12.621	1.157.747	604	73.171	22.159	3.366.025	
Összehasonlítások Comparaisons	1941. IX. havában 1940. IX. havához képest több (+) kevesebb (-) En sept 1941 par rapport au mois de sept 1940, en plus (+), en moins (-)	szám-szerűleg en nombre	+									
		0/o-ban en 0/o	+ 5.626	+ 396	+ 10	+ 474	+ 307	+ 71.905	- 7	- 194	+ 500	+ 206.484
		+ 8.7	+ 41.8	+ 20.4	+ 36.1	+ 25.9	+ 76.0	- 10.3	- 2.2	+ 24.6	+ 71.7	
Összehasonlítások Comparaisons	1941. I.-IX. időszakban 1940. I.-IX. időszakához képest több (+) kevesebb (-) En janv.-sept 1941 par rapport aux mois de janv.-sept 1940, en plus (+), en moins (-)	szám-szerűleg en nombre	+									
		0/o-ban en 0/o	+ 94.668	+ 2.024	- 33	+ 3.319	+ 2.703	+ 387.910	- 3	+ 12.622	+ 2.934	+ 993.678
		+ 19.2	+ 21.4	- 7.1	+ 33.2	+ 27.3	+ 50.4	- 0.5	+ 20.8	+ 15.3	+ 41.9	

(Folytatás.)

Év Année	Hó Mois	Kézbesítés — Remise										
		Levélpostai küldemény drb. Objets de la poste aux lettres, nombre		Érték levél drb. Lettres de valeur nombre	Kézi, befét és sommás csomag drb. Colis nombre	Postautalvány Mandats-poste		Postatakarék kivét Caisse d'épargne Payements		Csekk-kifizetés Chèques Payements		
		közön-séges ordinaires	ajánlott recom-mandés		drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant		
1940.	IX.	65.116	953	52	1.296	1.129	80.076	34	3.412	628	109.751	
1941.	IX.	70.760	1.332	65	1.774	1.494	163.737	44	6.993	754	178.592	
1940. I—IX.		497.347	9.563	510	9.909	9.926	758.617	365	37.960	6.073	1.017.653	
1941. I—IX.		592.704	11.534	496	13.348	12.508	1.144.006	371	50.790	6.793	1.409.617	
Összehasonlítások Comparaisons	1941. IX. havában 1940. IX. havához képest több (+) kevesebb (-) En sept 1941 par rapport au mois de sept 1940, en plus (+), en moins (-)	szám-szerűleg en nombre	+									
		0/o-ban en 0/o	+ 5.644	+ 379	+ 13	+ 478	+ 365	+ 83.661	+ 10	+ 3.581	+ 126	+ 68.841
		+ 8.7	+ 39.8	+ 25.0	+ 36.9	+ 32.3	+ 104.5	+ 29.4	+ 105.0	+ 20.1	+ 62.7	
Összehasonlítások Comparaisons	1941. I.-IX. időszakban 1940. I.-IX. időszakához képest több (+) kevesebb (-) En janv.-sept 1941 par rapport aux mois de janv.-sept 1940, en plus (+), en moins (-)	szám-szerűleg en nombre	+									
		0/o-ban en 0/o	+ 95.357	+ 1.971	- 14	+ 3.439	+ 2.582	+ 385.389	+ 6	+ 12.830	+ 720	+ 391.964
		+ 19.2	+ 20.6	- 2.7	+ 34.7	+ 26.0	+ 50.8	+ 1.6	+ 33.8	+ 11.9	+ 38.5	

1) Az adatok ideiglenesek. — Les chiffres sont provisoires.

2. TÁVIRÓFORGALOM.¹⁾ — 2. Franc telegraphique.¹⁾
 3. TÁVBESZÉLŐFORGALOM.¹⁾ — 3. Trafic téléphonique.¹⁾

Év Année	Hó Mois	Távíró Télégraphie		Távbeszélő — Téléphone									
		Távírók ezer drb. Télégrammes, nombre en milliers		Főállomások száma drb. Nombre des postes téléphoniques				Közvetlen összeköttetések száma Raccords directs nombre	Számított helyi beszélgetések száma ezrekben Conversations locales complètes nombre en milliers				
				hálózatok szerint dans le réseau					összesen total	bpesti egységes hálózatban dans le réseau uniforme de Budapest	vidéken en province	összesen total	
		feladás dépôt	kézbesítés remise	bpesti egységes uniforme de Budapest	falurendszertől és 200 előfizetőnél nagyobb système rural et plus de 200 abonnés	200 előfizetőnél kisebb jusqu'à 200 abonnés							
1940.	IX.	340	393	85.411	30.724	30.813	146.948	2.844	13.837	2.201	16.038		
1941.	IX.	594	607	91.690	36.964	36.588	165.242	3.026	16.370	3.337	19.707		
1940. I—IX.		2.906	3.499	—	—	—	—	—	124.650	19.664	144.314		
1941. I—IX.		4.485	5.176	—	—	—	—	—	141.079	26.046	167.125		
Összehasonlítások Comparaisons	1941. IX. havában 1940. IX. havához képest több (+) kevesebb (—) En sept 1941 par rapport au mois de sept 1940, en plus (+), en moins (—)		számszerűleg en nombre	+ 254	+ 214	+ 6.279	+ 6.240	+ 5.775	18.294	+ 182	+ 2.533	+ 1.136	+ 3.669
			%-ban en %	+ 74,7	+ 54,5	+ 7,4	+ 20,3	+ 18,7	+ 12,4	+ 6,4	+ 18,3	+ 51,6	+ 22,9
	1941. I-IX. időszakban 1940. I-IX. időszakához képest több (+) kevesebb (—) En janv.-sept 1941 par rapport aux mois de janv.-sept 1940, en plus (+), en moins (—)		számszerűleg en nombre	+ 1.579	+ 1.677	—	—	—	—	—	16.429	+ 6.382	22.811
			%-ban en %	+ 54,3	+ 47,9	—	—	—	—	—	+ 13,2	+ 32,5	+ 15,8

3. TÁVBESZÉLŐFORGALOM (folytatás). — 3. Trafic téléphonique (suite).

4. RÁDIÓELŐFIZETŐK. — 4. Nombre des abonnés de radio.

Év Année	Hó Mois	Távbeszélő — Téléphone						Rádió Radiodiffusion					
		Központok száma Nombre des centrales	Távolsági beszélgetés 1000 drb. Conversations interurbaines nombre en milliers				Rádió előfizetők száma Nombre des abonnés						
			kezdeményezett départ		érkezett arrivée								
			bpesti egységes hálózatban dans le réseau uniforme de Budapest	vidéken en province	összesen total	bpesti egységes hálózatban dans le réseau uniforme de Budapest	vidéken en province	összesen total	Budapest à Budapest	vidéken en province	összesen total		
1940.	IX.	2.103	169	665	834	181	658	839	171.438	377.295	548.733		
1941.	IX.	2.435	198	965	1.163	194	1.014	1.208	191.413	513.638	705.051		
1940. I—IX.		—	1.395	5.294	6.689	1.381	5.323	6.704	—	—	—		
1941. I—IX.		—	1.667	7.593	9.260	1.614	7.923	9.537	—	—	—		
Összehasonlítások Comparaisons	1941. IX. havában 1940. IX. havához képest több (+) kevesebb (—) En sept 1941 par rapport au mois de sept 1940, en plus (+), en moins (—)		számszerűleg en nombre	+ 332	+ 29	+ 300	+ 329	+ 13	+ 356	+ 369	19.975	136.343	156.318
			%-ban en %	+ 15,8	+ 17,2	+ 45,1	+ 39,	+ 7,2	+ 54,1	+ 44,0	+ 11,7	+ 36,1	+ 28,5
	1941. I-IX. időszakban 1940. I-IX. időszakához képest több (+) kevesebb (—) En janv.-sept 1941 par rapport aux mois de janv.-sept 1940, en plus (+), en moins (—)		számszerűleg en nombre	—	+ 272	+ 2.299	+ 2.571	+ 233	+ 2.600	+ 2.833	—	—	—
			%-ban en %	—	+ 19,5	+ 43,4	+ 38,4	+ 16,9	+ 48,8	+ 42,3	—	—	—

1) Az adatok ideiglenesek. — Les chiffres sont provisoires.

6. A VISSZAFOGLALT DÉLVIDÉKI TERÜLETEK FORGALMA. —

6. Le trafic des Territoires du Sud réoccupés.

a) Postaforgalom. — a) Trafic postal.

E g y s é g: 1000 drb, összeg 1000 pengő. — Les nombres s'entendent en milliers, les montants en 1000 pengős.

Év Année	Hó Mois	Feladás — Expédition									
		Levélpostai küldemény drb. Poste aux lettres nombre		Értéklevél drb. Lettres de valeur nombre	Kézi, betét és sommás csomag drb. Colis nombre	Postautalvány Mandats-Poste		Postatakarék betét Caisse d'épargne versements		Csekkbefizetés Chèques versements	
		közönséges ordinaires	ajánlott recom-mandés			drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant
1941.	V.	2.358	31	1	12	26	2.925	1	2.183	13	11.258
1941.	VI.	2.352	35	1	29	41	4.181	1	550	25	11.456
1941.	VII.	2.752	46	2	46	47	4.625	1	876	38	16.012
1941.	VIII.	2.365	57	2	43	47	5.039	1	504	44	19.834
1941.	IX.	2.300	57	2	44	53	6.609	1	556	70	22.790

a) Postaforgalom (folytatás). — a) Trafic postal (suite).

Év Année	Hó Mois	Kézbesítés — Remise									
		Levélpostai küldemény drb. Poste aux lettres nombre		Értéklevél drb. Lettres de valeur nombre	Kézi, betét és sommás csomag drb. Colis nombre	Postautalvány Mandats-Poste		Postatakarék kivét Caisse d'épargne paiements		Csekk-kifizetés Chèques paiements	
		közönséges ordinaires	ajánlott recom-mandés			drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant
1941.	V.	—	28	1	52	24	3.174	1)	97	1	1.504
1941.	VI.	—	34	2	72	37	5.664	2)	1.027	3	3.171
1941.	VII.	—	41	2	78	48	6.661	3)	560	8	4.485
1941.	VIII.	—	52	2	69	48	6.737	4)	1.341	10	5.767
1941.	IX.	—	58	3	83	51	7.392	1	370	13	4.912

1) Összesen csak 132 drb.

2) Összesen csak 288 drb.

3) Összesen csak 343 drb.

4) Összesen csak 426 drb.

b) Táviróforgalom. — b) Trafic télégraphique.

c) Távbeszélőforgalom. — c) Trafic téléphonique.

Év Année	Hó Mois	Táviró — Télégraphe		T á v b e s z é l ő — T é l é p h o n e			
		Táviratok ezer darab Télégrammes nombre en milliers		Főállomások száma drb. Nombre des postes téléphoniques			Számlált helyi beszélgetések száma ezrekben Conversation locales complètes nombre en milliers
		feladás depót	kézbesítés remise	falrendszerű és 200 előfiz. nagyobb syst rural et plus de 200 abonnés	200 előfizetőnél kisebb jusqu'à 200 abonnés	összesen total	
1941.	V.	18	24	1.534	1.232	2.766	—
1941.	VI.	20	27	1.376	1.673	3.049	153
1941.	VII.	22	25	1.627	1.783	3.410	136
1941.	VIII.	27	28	1.650	1.969	3.619	143
1941.	IX.	29	28	1.702	1.976	3.678	157

c) Távbeszélőforgalom (folytatás). — c) Trafic téléphonique (suite).

d) Rádióelőfizetők. — d) Radiodiffusion.

Év Année	Hó Mois	T á v b e s z é l ő — T é l é p h o n e				Radió — Radiodiffusion	
		Központok száma Nombre des centrales	Távolsági beszélgetés 1000 drb. Conversations interurbaines nombre en milliers			Radió előfizetők száma Nombre des abonnés	
			kezdeményezett départ	érkezett arrivée	összesen total	—	—
1941.	V.	147	33	41	—	10.397	
1941.	VI.	145	50	53	—	31.325	
1941.	VII.	143	61	66	—	33.970	

A posta forgalma.

e) A forgalom munkaegységekben. — e) Le trafic en unités de travail.
Egység: 1000 drb. — Nombre en milliers.

Év Année	Hó Mois	Munkaegységek száma az összes postai szerveknél: Nombre des unités de travail dans tous les services				
		Posta Poste drb. nombre	Távíró Télégraphe drb. nombre	Távbeszélő Téléphone drb. nombre	Rádió Radio drb. nombre	Összesen Total drb. nombre
1941.	.	581	213	312	12	1.118
1941.	VI.	804	239	474	37	1.554
1941.	VII.	986	246	537	75	1.844
1941.	VIII.	1.047	298	559	77	1.981
1941.	IX.	1.193	304	568	80	2.145

értékelés alapján megállapított munkaegységek számát tüntetik fel és így a forgalom alakulásának megítélésére alkalmasak. Megjegyezzük azonban, hogy ezek az adatok a személyzet által tényleg feldolgozott munkaegységek számával nem azonosak.

A szeptember havi forgalom az előző év ugyanezen hónapjának eredményeit 36.2, a folyó évi augusztus havi forgalmat pedig 6.2%-kal haladta meg.

Összehasonlításként felsoroljuk az utolsó 12 év szeptember hónapjában elért forgalmi eredményeket:

1930. év szept. hó	38.3	millió munkaegység,
1931. „ „ „	33.0	„ „
1932. „ „ „	29.6	„ „
1933. „ „ „	29.3	„ „
1934. „ „ „	29.2	„ „

1935. „ „ „	31.2	„ „
1936. „ „ „	33.0	„ „
1937. „ „ „	34.9	„ „
1938. „ „ „	36.9	„ „
1939. „ „ „	47.1	„ „
1940. „ „ „	51.4	„ „
1941. „ „ „	70.0	„ „

A 70 millió munkaegységből a felszabdult erdélyi hivatalokra 5.8 millió, a délvidéki területen működő hivatalokra pedig 2.1 millió munkaegység esett. A visszacsatolt erdélyi és délvidéki területekre eső forgalom az országos forgalomnak 11.4%-a.

A múlt év szeptemberéhez képest leg-erőteljesebb emelkedést a táviróforgalom érte el (67.7%), ezt követi a postaforgalom 38.7, majd a rádióforgalom 28.6, végül a távbeszélőforgalom 26.0%-os emelkedéssel.

Külföldi szemle.

Revue étrangère.

POSTA.

Norvégia.

Norvégiában hozzávetőlegesen minden 68 négyzetkilométerre és 623 lakosra jut egy-egy postahely. Ez a szám természetesen csak átlagos számítás eredménye, mert Osloban egy-egy négyzetkilométerre több postahivatal jut, míg a lappok által lakott legészakibb norvég tartományban, Finnmark-ban a postahivatalok működési területe 207 négyzetkilométerre tehető.

Az ország különböző pontjain működő postahivatalok mellett élénk tevékenységet fejtenek ki a mozgóposták. Norvégia sajátos földrajzi fekvésénél fogva a partmenti forgalmat lebonyolító hajó-postáknak nagyobb jelentőségük van, mint a vasúti mozgópostáknak. A vasúti és hajóposták egyébként zárlatok kicserélésén kívül közönséges és ajánlott levélpostai küldemények, érték küldemények és csomagok felvételével is foglalkoznak.

Norvégia összes postahivatalai, beleértve a tábori postahivatalokat is, az oslovi postaigazgatóságnak vannak alárendelve. Az ország területének igazgatóságú kerületekre való széttagolása helyett a postaszervek feletti közvetlen felügyeletet az egyes körzetek székhelyén lévő postahivatalok vezetői gyakorolják. A postahivatalok és tábori posták előjáróit postamesternek, illetőleg tábori postamesternek (Feldpostmeister) nevezik. A hivatalok felügyeleti körzetéhez tartozó kisebb forgalmú postahelyek élén egy-egy szakképzett tisztviselő áll. A magyar postaiügynökségekhez hasonló postahelyek (Postaapnerien és Brevhus) kezelői rendszerint előzetes postai szakkiképzésben nem részesülnek, hanem szolgáltatukat a részükre kiadott kezelési utasítás (Instruktion) alapján látják el.

A hivatalok szolgálati idejét a hivatalvezető és az érdekeltek meghallgatásával az oslovi postaigazgatóság állapítja meg. Vasár- és ünnepnapokon a felvevő és kézbesítőszolgálat általában szünetel, kettős ünnepnapokon azonban az ünnepek egyikén a hivatalok egy-két óra időtartamra a közönség rendelkezésére állanak. A karácsonyi, újévi, húsvéti és pünködsdi ünnepeket megelőző köznapokon a hivatalok kivétel

nélkül 14 órkor fejezik be a felvevőszolgálatot.

A norvég postatörvény alapján a postának joga van bármely közlekedési eszközt díjfizetés ellenében igénybe venni. A norvég posta az államvasutakkal és a különböző hajózási vállalatokkal a szállítószolgálat ellátására külön szerződéseket kötött. A vasúttal kötött szerződés többek között kimondja, hogy a vasút köteles a továbbítandó anyagot mozgópostakocsikkal, külön postafülkékben elhelyezve, illetőleg vasúti közegek útján szállítani. Egyébként meg kell jegyeznünk, hogy Norvégiában a mozgópostakocsik a vasút tulajdonát képezik s azok karbantartásáról ugyancsak a vasút gondoskodik.

A mozgópostakocsik használatáért a posta az alábbi díjakat fizeti:

Kéttengelyű mozgópostakocsiért négyzetméterenként és km-kint 4.2 öre;

Fél vasúti kocsiért négyzetméterenként és km-kint 4.6 öre;

Vasúti fülkéért négyzetméterenként és km-kint 5.5 öre.

A postaigazgatás köteles a szállításért évenként legalább 4,000,000 norvég koronát fizetni. Uj mozgópostakocsik megrendelését és berendezését az államvasutak vezetősége a posta illetékes szerveinek bevonásával végzi. A mozgóposták személyzetét mind az állami kezelésben lévő vasútak, mind pedig a magán vasúttársaságok kötelesek ingyen szállítani, feltéve, ha a postaigazgatóság őket megfelelő igazolvánnyal látta el.

A vasúti és hajóposta szolgálatot a személyzet külön kezelési utasítások alapján látja el. A mozgópostai alkalmazottak szolgálatára jellemző, hogy hetenkint legfeljebb 42 órát töltenek szolgálatban. Minden mozgópostai tisztviselőnek és altisztnek hetenkint egyízben legalább 30 óras egvüzamban töltött szabadidőre lehet igénye, amit a lehetőséghez képest vasár- és ünnepnapon kell számára kiadni. A mozgópostai alkalmazottak a szabályszerű illetményeken kívül 40—60 norvég koronát kitevő külön mozgópostai járandóságban részesülnek.

A hajóposták forgalma nagyrészt a

fjordok belsejében fekvő helységek és a norvég szigetvilág között bonyolódik le. A tengeri forgalom mellett azonban a tavak belvizi hajóforgalma is számottevő. A hajópostákon — azok fontossága szerint — 1—2 postatiszviselő teljesít szolgálatot. Kisebb forgalmú útvonalakon sok esetben a hajó vagy motorsónak vezetője végzi a zárlatok kicserélését és a küldemények felvételét. A hajóposták személyzetének különleges járandóságait a postaigazgatóság vonalankint külön-külön állapította meg. Figyelemmel voltak azonban arra, hogy a személyzet a hajón ellátásban részesül-e, vagy sem.

1939-ben a postai szállításra felhasznált vasúti menetek összesen 8,197.000 km utat futottak be. A posta a szállítást

összesen 4,080.000 norvég koronát fizetett a vasútnak.

A norvég posta autobusjárásokat nem tart fenn és ezért a postai szállítás oly helységekbe, melyek vasúttal vagy hajókkal nem közelíthetők meg, magánvállalatok által fenntartott autobus-járatok igénybevételével történik.

A norvég postának ezidőszerint csak külfölddel van légi postai forgalma. Légi-járásokat tartanak fenn az Oslo—Kopenhága—Berlin és az Oslo—Stockholm útvonalakon. Nyári hónapokban Trondheim és Kirkenes között is járhatnak postát szállító repülőgépek. E légi postajáratokat a német Lufthansa gépei látják el. (Post-archiv 1941, 4. Heft.)

Iványi.

TÁVKÖZLÉS.

Időjárásjelentés távbeszélőn.

Az automatikus időjárásjelzés szolgálata az északi országokban az utóbbi időben jelentős fejlődést ért el. Stockholmban például az önműködő időjárásjelző berendezést a városi távbeszélőhálózattal kötötték össze. Ez a gépezet hanglemez segítségével éppen úgy válaszol az előfizetői hívásokra, mint ahogyan az a pontos idő utáni tudakozásnál történik.

Az automatikus időjárásjelző szolgáltatást Norvégia egész területére is kiterjesztették, még pedig komoly sikerrel. Az időjárásjelző központhoz intézett hívások száma naponta húszezernél többre tehető. (J. d. T. 1941:8.)

Az olasz műsorszóró rádió fejlődése.

Az olasz műsorszóró rádió műszaki fejlesztésének üteme a háborús idők ellenére sem csökkent. A legutóbbi időben hat középhullámú és több rövidhullámú adóállomás építését fejezték be. A szinkronizált nagy adóállomások száma a hálózatfejlesztési tervek során három állomással bővült, ezenkívül a Trieste II. adóállomás és az 50 kilowatt teljesítményű tiranai adóállomás szerelése van folyamatban. A Róma melletti Prato Smeraldo-i birodalmi rövidhullámú adó az utóbbi kilenc hónap alatt a kétszeresére bővült.

A rádiókészülékeket előállító olasz gyárak száma 54-re emelkedett, amelyek a háborús viszonyok ellenére is az 1939. évi eredményt jóval meghaladó számú készüléket dobtak piacra. 1935 óta a legkeresettebb készülékek az 5 csöves vevők. 1940-ben

azonban a kisteljesítményű vevőkészülékek iránt megnyilvánuló érdeklődés is tetemesen megnövekedett. (J. d. T. 1941:8.)

A rádióműsorszóró Szlovákiában.

Az ország rádióműsorszóró hálózata 1939 óta a legmodernebb műszaki újítások jegyében fokozatos fejlődésen ment keresztül. Az eperjesi új adóállomás építését a közelmúltban fejezték be. Ez új adóállomás felállítására a kedvezőtlenebb vételi lehetőségekkel rendelkező keleti országrész műsorellátása céljából volt szükség. Az utóbbi időben a pozsonyi adóállomás stúdiójának műszaki berendezései is a kor követelményeinek megfelelően alakították át oly módon, hogy azok három különböző műsor egyidejű szórását teszik lehetővé. (J. d. T. 1941:8.)

A svájci távközlés az 1940. évben.

A svájci postaigazgatás 1940. évi működési jelentéséből kiragadott alábbi adatok szemléltető képet nyújtanak az ország távközlési szolgálatának mai állapotáról.

Az 1940. esztendő folyamán az igazgatás 1105 km hosszúságú új vezetéket helyezett üzembe. Míg az újonnan felszerelt légvezetékek hossza az előző év teljesítményével szemben lényegesen kisebb, addig a földalatti — helyi és helyközi — vezetékek hossza a megelőző esztendőben megépített kilométerhosszal szemben 435 km-rel növekedett. A hálózat pénzben kifejezett értéke a következőképpen oszlik meg: a légvezetékhalózathoz 50,3 millió, a kábelhalózathoz pedig 324,9 millió svájci frank értéket képvisel.

A légkábelek jelentősége fokozatosan csökkent, ezek hossza már csak 55.4 km-t tett ki. Az 1940. év végén a helyi hálózatok 98.9%-a kábelberendezéssel rendelkezett és az előfizetők 41.5%-a kizárólag kábeláramkörök útján kapcsolódott be a hálózatba.

Az anyaggazdálkodás figyelembevételével az év folyamán csupán egyetlen egy helyközi kábelt helyeztek üzembe Olten és Aarau között. A Berne—Lausanne között húzódó kábelt új Pupin-csévéllel látták el. 1940 végén a helyközi hálózat 97.6% kábeláramkörökből állt.

A gépi kapcsolású távbeszélőközpontok feltárási értéke 108.1 millió, a kézi kapcsolású központoké 18.3 millió svájci frankot tett ki, ami előfizetőnként 408 svájci franknak felel meg. Az előfizetők 85.8%-át automata központok szolgálták ki.

A Genf-Stand automata távbeszélőközpont kapacitását 15.000 előfizetőről 20.000 előfizetőre emelték. Új automata központokat helyeztek üzembe Aaruban és Sionban. A gépi kapcsolású távbeszélőszolgálatot 22 falurendszerű hálózatra (5845 állomásra) terjesztették ki, 23 hálózatot pedig megszüntettek s ezek előfizetőit szomszédos automata központokba kötötték be. A Bern—Aarau, Bern—Genf és Bern—Zürich viszonylatban bevezették a gépi kapcsolású helyközi távbeszélőszolgálatot.

Az év folyamán üzemben volt 18 erősítő állomás értéke 7.9 millió svájci frankot képviselt.

Annak ellenére, hogy a szállodaipar nagy forgalmú állomásainak egy részét az előfizetők vagy felmondották, vagy azok üzemét szüneteltették, az előfizetői állomások száma az 1940. évben is számottevően emelkedett. Az előfizetői állomások száma az év végén 310.182 volt, ami az 1939. évvel szemben 7080 állomásszaporulatnak felel meg.

A svájci igazgatás 1940-ben az alábbi különleges berendezéseket helyezte üzembe:

légi veszélyt jelző és tűzjelző berendezéseket, az előfizetői távbeszélőberendezéseket összefüggésben;

rövid- és ultrarövidhullámú rádióállomásokat, amelyek a svájci Alpesi Club hegyi kunyhóiban felszerelt távbeszélőállomásokkal összeköttetésben vannak;

hívástovábbító berendezéseket, amelyek lehetővé teszik, hogy valamely előfizetői állomáshoz irányuló hívást egy másik állomáshoz tereljék át.

A biennei és lausannei hálózatot, valamint a berni hálózat egy részét oly pénzbodobásra működő készülékekkel látták el, amelyek lehetővé teszik, hogy az előfizetők megszakítás nélkül 3 percnél hosszabb távolsági beszélgetéseket is folytassanak.

A telefon-sűrűség, azaz a 100 lakosra eső távbeszélőállomások száma 1940-ben 11-ről 11.2-re emelkedett.

A pénzbodobásra működő nyilvános állomások száma az előző évi 2286 állomással szemben 2351 állomás volt.

A távirószolgálat 718 alkalmazottat, a távbeszélőszolgálat pedig 1752 alkalmazottat foglalkoztatott. Az egy alkalmazott által kezelt táviratok darabszáma 13.169 volt, a 308 kézbesítőre 1,094.170 kézbesített távirat esett.

Egy távirat, illetőleg expressz-küldemény kézbesítése az igazgatásnak átlagosan 39 centime-ba került. Az érkezett táviratok 13.5%-át díjmentesen, távbeszélőn kézbesítették a címzetteknek.

Az 1752 telefonkezelő 310.000 előfizetőt szolgált ki és 324 millió beszélgetést bonyolított le. Ebben a beszélgetési számban a díjmentes katonai és szolgálati beszélgetések, amelyek az összes beszélgetéseknek körülbelül 10%-ára rugnak, nem szerepelnek.

Az év végén 3918 táviróhivatal volt üzemben; e hivatalok közül csak 203 hivatal volt távirókészülékekkel vagy csöppostával felszerelve, a többi 3715 hivatal a táviratokat távbeszélőn továbbította.

Az üzemben volt 951 távbeszélőközpont közül 37 városi központ, 33 satellit és 846 falurendszerű központ. A 785 gépi kapcsolású központ 266.400 előfizetőt, azaz az összes előfizetők 85.8%-át szolgálta ki. Jelenleg az előfizetők 98%-a élvezzi az éjjel-nappali szolgálat előnyeit.

A táviróvezetékek hossza 22.341 km-ről 22.380 km-re csökkent. A vezetékek egy részét egyidejűleg a táviró- és távbeszélőüzem céljaira használták fel.

Bern és Berlin között a Bern—majna-frankfurti összeköttetést helyettesítő táviróösszeköttetést helyeztek üzembe. A Frankfurttal fennállott összeköttetést ugyanis az ellenségeskedések kitörésekor üzemben kívül helyezték. A párizsi, toursi és londoni összeköttetések ugyancsak megszakadtak. A táviróforgalmat a meg nem szállt Franciaországgal a Genf—Lyon, Genf—Marseille, Bern—Lyon és Zürich—Lyon összeköttetésben bonyolították le. Londonnal csak rádiótávíró útján bonyolít-

tották le a levelezést.

A távbeszélőhálózatot 916.836 km hosszúságú helyi és 561.391 km hosszúságú helyközi áramkör alkotta. A beszélgetések többségét a legutóbbi időben már várakozási idő nélkül lehetett lebonyolítani.

1940. július 10-én Bern és New York között, szeptember 25-én, illetőleg november 13-án pedig Svájc és Japán (Korea), illetőleg Svájc és Dél-Amerika között közvetlen rádiótávbeszélő-összeköttetést helyeztek üzembe.

A táviróforgalom az előző évhez viszonyítva 6.9%-kal emelkedett. A táviróforgalomból eredő bevételek az előző évi 4.1 millió frankkal szemben 4.7 millió svájci frankot, a táviróüzem kiadásai pedig 3.65 millió frankot tettek ki. A kedvezőtlen körülmények ellenére is, a táviróforgalom alakulása kielégítő eredményt nyújtott. A belföldi forgalomban a helyközi beszélgetések száma 7%-kal emelkedett, ezzel szemben a helyi beszélgetéseké 1.8%-kal csökkent. A nemzetközi távbeszélőforgalom 65.3%-os csökkenést mutat.

Számokban kifejezve a 324 millió (az előző évben 322.4 millió) beszélgetés a következőképpen oszlik meg: 198.5 millió helyi, 124 millió helyközi és 1.5 millió nemzetközi beszélgetés.

A távbeszélőforgalomból eredő bevételek elérték a 110.5 millió svájci frankot, 3.1 millió frankkal többet, mint az előző esztendő bevételei. Az üzem kiadásai 42.2 millió frankra ruhtak.

A schwarzenbourgi rövidhullámú adóállomást 1940. július havában a tengerentúli rádiótávbeszélő szolgálat lebonyolítására használták fel. A berni és genfi helyi adók üzemét beszüntették.

A nemzetközi rádióközvetítések, amelyek száma az előző évi 521 közvetítéssel szemben 315-re csökkent, 480 órán át vették igénybe a zeneáramkörökből álló hálózatot.

A rádióelőfizetők száma az utóbbi évek folyamán a következőképpen alakult:

	1940	1939	1930
Rádió	544.890	508.534	103.808
Telefonhírmondó	89.358	84.826	—
Összesen:	634.248	593.360	103.808
Szaporulat	40.888	44.827	—

100 lakosra eső előfizetők száma 15 14.1 2.5

Az előfizetési díjak 8.7 millió frankra rugó összegéből az üzem 2 millió frankot, a műsor pedig 5 millió frankot emésztett fel. (J. d. T. 1941:9).

(Balázs Barna.)

Könyvszemle.

Bibliographie.

„Rádiókezelés“ címmel immár negyedik bővített kiadásban a napokban hagyta el a sajtót Huber Oszkár főigazgató kitűnő kézikönyve.

A vezérfonál a rádióra vonatkozó rendelkezéseket rendszerbe szedve, magyarázatokkal ellátva ismerteti. Tizennégy fejezetben csoportosítva ad részletes tájékoztatást a rádióról általában (szervezet, engedélyezés stb.) az antennák létesítéséről, a rádióberendezések használatáról, a rádiókészülékek és alkatrészek előállításának, javításának, forgalombahozatalának engedélyezéséről, valamint behozataláról, a büntető rendelkezésekről, az engedélyezési eljárásokról, a nyilvántartásokról, a díjak beszedéséről és elszámolásáról. stb.

A vezérfonál a postai tanfolyamokon tankönyvként használható.

A könyv ára 1 P 80 fill. Megrendelhető a szerzőnél, Huber Oszkár főigazgatónál, Budapest, I., Naphegy-utca 61. sz.

A kizárólag gyakorlati célokat szolgáló kézikönyv újabb bővített kiadását mind a szakkörök, mind a rádióval foglalkozó község örömmel fogadták. —ny.

Külföldi műszaki lapszemle.

Journaux étrangers.

A „Telegraphen-Praxis“ című folyóirat 1941. évi 2—14. számaiban az alább felsorolt és a távközléssel foglalkozó német könyvekről találunk ismertetést (zárjelben a folyóirat vonatkozó száma).

Mitteilungen aus der Forschungsanstalt der Deutschen Reichspost. 2, 10 RM. (2.)

Telegraphen-Landkabel, einschliesslich der Flusskabel. Verlag E. S. Mittler u. Sohn. Berlin. 1940. évi 239. old. 34. ábra 4. táblázat. Ára 6 RM. (3).

Jahrbuch des elektrischen Fernmeldewesens 1939. dipl. ing. F. Gladenbeck. Verl.: G. Heidecker, Berlin-Friedenau. 379. old., ára 22 RM. (4).

Geregeltes Nebenstellenwesen. Technik u. Wirtschaft der Privatnebenstel-

lenanlagen. Verl. R. Oldenburg, München. 756 old. 6. ábra, ára 9.60 RM. (5).

Taschenbuch für Fernmeldetechniker. H. Goetsch. 8. kiadás. Verl. R. Oldenburg München. 802 oldal, 1222 ábra. 16 RM. (6.)

Ausstrahlung, Ausbreitung u. Aufnahme elektromagnetischer Wellen. 2. Band. L. Bergmann, H. Lassen. Verl: J. Springer Berlin. 284 old. 285 ábra. 25.80 RM. (6.)

Lehrbuch der Elektrotechnik II. Band: Rechenverfahren u. allgemeine Theorien der Elektrotechnik. G. Oberdorfer Verl: R. Oldenburg München. 378 old. 123 ábra, 18.50 RM. (7.)

Die Stromversorgung von Fernsprech-Wählanlagen. H. Grau. Verl.: R. Oldenburg München. 130 old. 95 ábra, 7.80 RM. (7.)

EGYESÜLETI ÉLET.

Megbízások és felmentések. Dr. Meskó Oszkár m. kir. postafőigazgatót a m. kir. posta betegségi biztosító intézete igazgatói teendőinek ellátása alól felmentették és dr. Nagy Sándor m. kir. postaigazgatót az intézet igazgatójának állandó helyettesítése alóli felmentés után az intézet igazgatói teendőinek ellátásával bízták meg. Az igazgató állandó helyettese dr. Leszek Lajos m. kir. postatanácsos lett.

Kismányoky Károly m. kir. postaigazgatót a pécsi postaigazgatóság vezetőjének állandó helyettesítésével bízták meg.

A budapesti m. kir. postaigazgatóság dr. Lendvay Miklós postatitkárt a kerületi biztosi, dr. Beke Imre és dr. Moró Lajos postasegédtitkárokat pedig helyi biztosi teendők ellátása alól felmentette s egyidejűleg 1941. évi október hó 1-től kezdődően dr. Moró Lajos postasegédtitkárt a kerületi biztosi, dr. Rébay Lajos és dr. Ónodi István postafogalmazókat pedig a helyi biztosi teendők ellátásával bízta meg.

Kitüntetések. A Kormányzó Ur által a Nemzetvédelmi Kereszttel kitüntetettek névsorához még alábbi tagtársaink neve sorakozik: Baczynski István műszaki tanácsos, Barna László főmérnök, Beregi István főmérnök, Endrédi Antal műszaki főigazgató, Füves Dezső műszaki igazgató, dr. György Endre tanácsos, dr. János József titkár, Jánossy Flóris műszaki igazgató, dr. Kiss Géza fogalmazó, Kolling Árpád műszaki tanácsos, dr. Kuszy Elemér fogalmazó, dr. Leszek Lajos tanácsos, dr. Magyar Endre műszaki tanácsos, Mattanovics Géza műszaki tanácsos, dr. Mecséry Sándor műszaki tanácsos, Méhes Árpád főmérnök, dr. Osztián Dezső felügyelő, dr. Pázmány Ödön igazgató, dr. Ruttner Béla tanácsos, Szalay János főmérnök.

A Kormányzó Ur megengedni méltóztatott, hogy a Kassát ért szovjet légitámadás alkalmával tanúsított példás magatartásáért Rósás István postaműszaki tanácsosnak elismerése tudtul adassék.

Miniszteri elismerés. Az idegen meg-
szállás utolsó napjaiban bátor magatartá-
sukkal és példás hazafiasságukkal a m. kir.
postának értékes szolgálatot teljesítő alábbi
tagtársaink példás és eredményes maga-
tartásukért miniszteri köszönetben és elis-
merésben részesültek:

Pribék Imre postaigazgató, Adamovits
János és Boczor Sándor postatanácsosok,
Pap Sándor és dr. Wick Ödön postatitká-
rok, dr. Kubinyi József és dr. Kuszy Ele-
mér postafogalmazók, Greck Zoltán posta-
segédmérnök és Hopfer János postafőtiszt.

A június hó 26-án Kassát ért ellenséges
légitámadás alkalmából példás magatartá-
sukért a kereskedelem- és közlekedésügyi
miniszter elismerését fejezte ki alábbi tag-
társainknak: dr. Margitfalvy Sándor posta-
igazgatónak, dr. Pető Gyula postatanácsos-
nak, dr. Kovácsy Pál postatitkárnak, Vá-
czy Károly postafőmérnöknek, dr. Klamar-
tsik Gyula és dr. Mihálka György posta-
segédtitkároknak, valamint dr. Szele Tiva-
dar postaforg. gyakornoknak.

Igazgatóválasztmányi ülés. Igazgató-
választmányunk október hó 2-án dr. For-
ster Károly elnökleivel ülést tartott.

Az ülésen dr. Márfalvi Jenő postafőigaz-
gató, a Postás Kari Egyesületek Szövet-
ségének elnöke és dr. Nagy Sándor posta-
igazgató, a Szövetség ügyvezető igazgatója
is megjelent.

Az elnök a tárgysorozat előtt meleg sza-
vakkal üdvözlölte a választmányi ülésen
megjelent vendégeket.

Dr. Márfalvi Jenő az elnök üdvözlő sza-
vait megköszönve kijelentette, hogy örömmel
jött tisztelgő látogatásra az egyesü-
letbe, mert tudja, hogy felelősségteljes mun-
kájában a m. kir. posta személyzetének
vezetésére hivatott jogász és mérnök kar-
tól a legteljesebb támogatást várhatja. A
mai nehéz időkben, amikor a magyarság
a végtelen orosz síkon legsúlyosabb harcát
vívja a felforgató szélsőség ellen, kétszeres
kötelesség hárul mindenkire. Ebből a köte-
lességből teljes mértékben ki kell vennünk
részünket nekünk postásoknak is és ehhez
a választmányon keresztül kéri az egye-
sület tagjainak támogatását.

Az elnök ezután megemlékezett a leg-
utóbbi választmányi ülés óta elhunyt Schu-
mann János és dr. Zelleny Vince tagtár-
sainkról, akiknek emlékét kegyelettel őriz-
zük meg.

Bejelentette, hogy az egyesület volt elnö-
kének, Ujj György műszaki főigazgatónak
arcképe, Asztalos Gyula festőművész alko-

tása elkészült. A képet bemutatta a vá-
lasztmánynak.

Postás Kari Egyesületek Szövetségének
gondozó irodájában az egyesületet az elnök,
továbbá dr. Telbisz Ráfael és dr. Lukász
Alfonz főtítkárok képviselik. Az elnököt
akadályoztatása esetén Gianone Ottó alel-
nök helyettesíti.

Az egyesület kiadásában megjelenő Ma-
gyar Posta szerkesztőbizottsági tagságá-
ról lemondott dr. Kajcsik Géza főigazgató
helyett a miniszter úr dr. Voit László
postatanácsost nevezte ki szerkesztőbizott-
sági taggá.

Örömmel jelentette be a nagyvárad i
csoport megalakulását és üdvözlölte a nagy-
várad i csoportnak igazgatóválasztmányi
ülésen elsősorban megjelent képviselőjét.

Bejelentette, hogy a kassai csoport a
nyugalombavonulása miatt lemondott dr.
György József főigazgató helyett Pásztor
Béla igazgatót választotta elnökké. A pé-
csi csoport a Pásztor Béla igazgató és dr.
Szőke László áthelyezése folytán megüre-
sedett helyekre Kaffka József postataná-
csost az igazgatóválasztmányi rendes tag-
jává, dr. Dénes Károly postatitkárt pedig
póttaggá választotta meg. Üdvözlölte a vá-
lasztmányi ülésen először megjelenő Kaffka
József tanácsost.

A választmány határozata alapján dr.
Körös Józsefnek, az egyesület hat éven át
voit pénztárosának az elnökség ezüst do-
hányzódobozt ad át emléktárgyul. A be-
szerzett emléktárgyat bemutatta a választ-
mánynak, amely melegen ünnepelte dr.
Körös Józsefet.

A könyvtárosi teendők ellátásával meg-
bízott dr. Udvarhelyi Károly részletesen
beszámolt az egyesületi könyvtár állapo-
táról.

A választmány elhatározta, hogy a
könyvállománynak új beszerzésekkel való
gyarapítására a jövő évi költségvetés kidol-
gozásakor figyelemmel lesz. A beszerzésre
javasolt könyvekről a könyvtáros által be-
mutatandó kimutatást az egyesület jo-
gász és mérnök főtítkárából álló bizottság
fogja felülvizsgálni és a példányok beszer-
zéséről az elnökség fog gondoskodni. A
könyvtári órákat szerdán d. u. 5—7 óráig
tartó időben állapította meg a választmány.

Dr. Lukász Alfonz főtítkár ismertette a
tagok körében beállott változásokat, kilé-
péseket, átminősítéseket és tagfelvételi ke-
relmeket. Ezek alapján :

Töröltettek a tagok sorából: a) elhalálo-
zásuk miatt: Schumann János és dr. Zel-

eny Vince hiv. igazgatók; b) kilépésük folytán: dr. Vérffy Aladár igazgató, Sebestyén István ny. igazgató, Oláh Ferenc és Ziegler Géza ny. műsz. tanácsosok.

Felvétettek rendes tagokul: Horváth Béla postai igazgató (Nagyvárad), dr. Aberle Pál postatanácsos (Kolozsvar), Csepreghy Aladár postatanácsos (Nagyvárad), dr. Bánhegyi József (Sopron), dr. Borsitzky Béla (Kolozsvar), dr. Jankovich Lajos (Budapest), dr. Mikola Árpád (Kolozsvar), dr. Nagy Bálint (Sopron), dr. Nagy Tibor (Budapest), dr. Szolcsányi Gyula (Budapest), dr. Tóth Ferenc (Kassa), dr. Bordás István (Budapest), dr. Kindzierszky Emil (Budapest), dr. Sipos Gyula (Kolozsvar), dr. Szentirmai Ödön (Sopron), dr. Weisen László (Budapest), dr. Fischer Barna (Budapest), postafogalmazók, Bártfai F. Szilárd (Budapest) és Erbeszkorn Antal (Budapest) segédmérnökök.

Felvétettek rendkívüli tagokul:

Dr. Koppány Ferenc postafelügyelő (Kassa), dr. Kiss Tibor (Kolozsvar) és dr. Somorjai Ignác (Szeged) postatisztek, dr. Bódy Endre (Szeged), dr. Frater Gyula István (Szeged), dr. Kirnbauer Rezső (Kolozsvar), dr. Margitfalvy György (Kassa), dr. Perényi István (Kolozsvar), dr. Rigó Béla (Kolozsvar), dr. Szabó László (Szeged), dr. Szele Tivadar (Kassa), dr. Zakár István (Szeged) postaforgalmi gyakornokok.

Rendkívüliből rendes tagokká minősítették át:

Pribék Imre és Szalay László postaigazgatók, Boczor Sándor postatanácsos, Pap Sándor postatisztkár, Orbán István postasegédtitkár, továbbá dr. Arady Gyula, dr. Barta László, dr. Baranyai Péter, dr. Berényi László, dr. Bátonyi Béla, dr. Bodrogi László, dr. Biró Károly, dr. Csethe Miklós, dr. Dévai László, dr. Galambos László, dr. Görgényi Rezső, dr. Handula Márton, dr. Hegedűs József, dr. Hermán Ferenc, dr. Hetényi István, dr. Horváth János, dr. Kara László, dr. Késmárky Imre, dr. Klamartsik Ciprián, dr. Koltai Géza, dr. Kövecses Ferenc, dr. Körmeny Valér, dr. Lukácsffy Endre, dr. Magyar Zoltán, dr. Marthé Ferenc, dr. Mosonyi Ferenc, dr. Ónody István, dr. Popovits Andor, dr. Rényi Kálmán, dr. Sarudi Ferenc, dr. Solti Zoltán, dr. Szabó Kálmán, dr. Székely Ernő, dr. Szilágyi István, dr. Tarján Ferenc, dr. Tiszay Géza, dr. Tóth Kálmán, dr. Ungvári Jenő, dr. Varga Zoltán, dr. Valenta Pál, dr. Vető Károly, dr. Vojnár László és

dr. Zsögön Rácz Egon postafogalmazók. Rendesből rendkívüli tagokká minősítették át:

Hantai Elek hiv. igazgató, dr. Láng Árpád főfelügyelő, dr. Gerendás József és dr. Székely Andor felügyelők, Hopfer János főtiszt.

A tagok létszáma jelenleg a következő: rendes tagok száma: jogász 457, mérnök 218, összesen 665. Rendkívüli tagok száma: jogász 83, alapító tagok száma: 6, pártoló tagok száma: 1. Az összes tagok száma: 765.

Ezután a tankönyvszegélyről számolt be Lukász főtktár, majd bejelentette, hogy a közigazgatási vizsga előtt álló tagokon való segítés céljából a két vizsga letételéhez szükséges legfontosabb jegyzeteket beszerzte az egyesület és ezeket valamennyi vidéki postaigazgatóságának, továbbá a vezérigazgatóságának, a budapesti postaigazgatóságának és a táviró és távbeszélőigazgatóságának egy-egy példányban (sorozatban) rendelkezésre bocsátja. A jegyzetek ára 507.24 pengőt tett ki.

A Postás Sportegyesület céljára versenyre tiszteletdíj megváltásként 50 pengőt ajánlott fel az egyesület.

A debreceni és a nagyváradai csoport egyesületi helyiségeinek berendezéséhez a csoportok kérelme alapján mindegyik csoportnak egyenként 500 pengő segélyt és 1000 pengő kölcsönt szavazott meg a választmány. A kölcsönt a csoportok a hozzájuk befolyó tagdíjakból havi 25 pengős részletekben törlesztik.

A választmány határozatát a debreceni csoport képviselőjében megjelent Simonffy Miklós, valamint a nagyváradai csoport képviselőjében megjelent dr. Csomor Béla választmányi tagok köszönettel tudomásul vették.

Az egyesület vendégszobái iránt — különösen a nyári hónapokban — igen nagy az érdeklődés. A torlódások elkerülése és a vendégszobáknak a méltányosság szempontjából való kiutalása, továbbá a megokolatlan lefoglalások megakadályozása végett az elnökség új vendégszoba-rendet dolgozott ki. A tervezetet a választmány többek hozzászólása után némi módosítással elfogadta. (Az új vendégszobarendet külön ismertettjük).

Dr. Telbisz Ráfael mérnök főtktár bejelentette, hogy a szakosas évi kirándulást a közlekedési eszközöknek más célokra történt igénybevétele és egyéb korlátozások miatt nem lehetett megrendezni. A

téli hónapokban szokásos teaestéket azonban az eddigi keretek között kívánja megrendezni az elnökség.

Ifj. dr. Kirilly Dezső a pénztári jelentést, dr. Pázmány Ödön pedig a sajtójelentést ismertette. Az utóbbi három év elméletének anyagát a Magyar Posta könyvei 1. számaként megjelent „Elmélet-Gyakorlat” pótlékként kiadja az egyesület. Ugyancsak kiadni szándékozik a Felvidék, Kárpátalja Erdély és a Délvidék postai megszervezésének történetét is.

Jogász-szakosztályi ülés. Egyesületünk jogász-szakosztálya október 2-án ülést tartott, amelyen folyóügyeket tárgyalt.

Mérnök-szakosztályi választmányi ülés. Folyó évi szeptember hó 30-án a mérnök-szakosztály Sz. Elekes Jenő műszaki főigazgató elnöklésével választmányi ülést tartott. Az elnök a maga és a tisztikar nevében megköszönte a kartársak részéről megnyilvánult bizalmat és változta célkitűzéseit. Méltatta az előző hároméves ciklus volt elnökének, Rimótz Mihály műszaki főigazgatónak és a szakosztály volt tisztikarának értékes munkásságát. Indítványára a szakosztályi választmány jegyzőkönyvében örökítette meg Rimótz Mihály műszaki főigazgatónak és a szakosztály előző tisztikarának érdemeit. Széchenyi Istvánról — 150. születési évfordulója alkalmából — történt megemlékezés után az elnök a mérnöki kart érintő eseményekre vonatkozó bejelentéseit tette meg. A szakosztály ezután tárgyalta Susánszky László mérnöknek vidékre történt áthelyezése miatt a szakosztályi jegyzői tisztségről való lemondását, s úgy határozott, hogy a lemondást elfogadja és felhatalmazta az elnökséget, hogy új jegyző választása céljából taggyűlést hívjon össze, a taggyűlés összeültéig pedig a jegyzői teendők ellátásával ideiglenesen Flanek Tibor mérnököt bízta meg. Végül az elnök a mai nehéz szolgálati viszonyok miatt háttérbe szorult szakosztályi élet fellendítéséhez a kartársak támogatását kérte.

Józó Sándor postafőmérnök kartársunk folyó évi október hó 9-én, munkás életének 46. évében, hosszas szenvedés után elhunyt.

1896. május 7-én született Nagykárolyban. Középiskolai tanulmányait a temesvári kegyesrendi gimnáziumban végezte, majd a József Nádor műegyetemen szerzett gépészmérnöki oklevelet 1926-ban.

1927-ben lépett a posta szolgálatába, ahol 1932-ben mérnök-gyakornokká, 1935-ben segédmérnöké, 1936-ban mérnöké, majd 1940-ben főmérnöké nevezték ki.

Postai szolgálatát a Budapesti táviró és távtesztelőigazgatóságon kezdte és huzamosabb ideig a központi táviródn teljesített szolgálatot. 1933-ban a székesfehérvári rádióállomás vezetője lett, majd 1938 végén a szolgálat érdekében a szegedi postaigazgatósághoz helyezték át, ahol haláláig mint építési osztályvezető működött.

1915-ben katonai szolgálatra vonult be és a volt cs. és kir. 46. gyalogezred kötelékében végigküzdvé a közbiztonságért, mint tartalékos hadnagy szerezte le. Tulajdonosa volt a Károly csapatkeresztnek.

Józó Sándor a posta mérnökkarának csendben dolgozó, de igen értékes tagja volt. Súlyos betegsége sajnos félbeszakította hasznos munkásságát és a kegyetlen halál élete derckán ragadta el kartársai köréből rokonszerves egyéniségét.

Földi maradványait október hó 11-én Szegeden helyezték örök nyugalomra. Nagy részvétellel kísért temetésén a szegedi postaigazgatóság személyzete, vezetőjével az élén, teljes létszámával vett részt, a posta mérnöki kara képviselőiben pedig egyesületünk mérnök-szakosztályának vezetősége kísérte utolsó útjára Józó Sándort. Kisfalvy Alajos műszaki igazgató mondott meglehetősen búcsúztatót. Sírjára a posta mérnöki kara, a szegedi postaigazgatóság és közvetlen munkatársai helyeztek koszorút.

A debreceni helyi csoport egyesületi helyiségét f. évi október hó 18-án ünnepélyes keretek között, a jogász- és mérnök-találkozó nagy részének jelenlétében adta át rendeltetésének dr. Kulcsár Bertalan főigazgató, a helyi csoport elnöke.

A vidéki igazgatóságok szervezetének módosításával kapcsolatban f. évi április hó 1-én bekövetkezett változás és az igazgatósági helyiségeknek gazdaságos és célszerű beosztása ugyanis lehetővé tette, hogy a debreceni egyesületi helyiség terve is megvalósulhatott. A kijelölt helyiség berendezését elősegítette az egyesület anyagi támogatása is.

Kulcsár főigazgató az egyesületi helyiség megnyitása alkalmával hangoztatta, hogy a mai komoly időkben, amikor a második világháború küzdelmei szemünk előtt folynak és annak feszültsége hazánkra is kiterjed, nemcsak az egyének, de szeretett hazánk sorsa is attól függ, hogy mennyire tudunk összetartani. A barátság, kartár-

sias együttérzés és egymás őszinte megbecsülésének fontosságát kiemelve, kívánta, hogy az egyesületi helyiség falai között a kollégiai szeretet fűzze össze a tagokat és ez a kívánatos baráti harmónia mint gyakorlati érték, a csoport tagjainak hivatali működésére is sugározzék ki.

A helyi csoport az egyesületi helyiség megnyitása alkalmából Vezérigazgató Urunkat és dr. Forster Károly főigazgatót, az Egyesület elnökét az alábbi távirattal üdvözölte:

„Méltóságos dr. Kuzmich Gábor úrnak, a magyar posta vezérigazgatója, Budapest.

A kartársias összetartozás és együttérzés ápolása céljából Méltóságod hozzájárulásával alakított egyesületi helyiség megnyitása alkalmából a jogász- és mérnök tisztviselők tiszteletteljes ragaszkodásukat nyilvánítták. Dr. Kulcsár postafőigazgató.

Méltóságos dr. Forster Károly postafőigazgató úrnak, Budapest 114.

A kartársias együttérzés és összetartozás ápolására alakított egyesületi helyiség megnyitása alkalmából a jogász- és mérnök tisztviselők tiszteletteljes üdvözlőket, a hathatós támogatásért hálás köszönetüket nyilvánítták. dr. Kulcsár.”

Vendégszobák igénybevételi rendje.

Egyesületünk balatonfüredi és mátraházai vendégszobáinak igénybevételét az igazgatóválasztmány 1941 október 2-án tartott ülésén az alábbiakban szabályozta:

1. A vendégszobákat általában csak az egyesület tagjai, valamint velük közös háztartásban élő feleségük és ellátatlan gyermekeik használhatják. Igénybevételéhez engedélyt az egyesület elnöksége ad. Az igényléseket az elnök által kijelölt főtábornak kell bejelenteni.

2. A feleségen és az ellátatlan gyermekeken kívül más családtag csak az elnökség külön előzetes engedélyével és csak a taggal együtt veheti igénybe a vendégszobákat.

3. Használati díj személyenként és naponként a tag, felesége, ellátatlan gyermekei és családi pótlékot élvező szülője után 50 fillér, más családtag után 4 pengő.

4. A fürdőszoba használatának díja esetenként 1 pengő. Fűtésért október 15-e és április 15-e között naponként 1 pengőt, egyéb időben 50 fillér kell fizetni.

5. Az igénylést ajánlatos legalább 14 nappal az igénybevétel előtt bejelenteni. Július 1-e és szeptember 15-e közötti időszakra az igényléseket május hó 15-ig kell

bejelenteni. Később érkező igényléseket csak akkor vehet figyelembe az elnökség, ha üres szoba rendelkezésre áll.

6. A fenti bejelentési határidő figyelembevételével több igénylő esetében előnyben részesül az alábbi sorrendben az a tag:

a) akinek több iskolába járó gyermeke van és velük együtt veszi igénybe a szobát;
b) aki az egyesület bármely vidéki vendégszobáját az előző két évben összesen 14 nappal hosszabb ideig nem vette igénybe.

7. Torlódás esetében egy tag csak évenként három hétig vehet igénybe vendégszobát.

8. Aki a lefoglalt vendégszobát a meghatározott időben nem veszi igénybe, köteles ezt legalább 8 nappal előbb az elnökségnek bejelenteni. Ellenkező esetben az üresen álló szobáért a beutalt tag a beutalás teljes időtartamára naponként 1 pengőt köteles megtéríteni; azonfelül az elnökség három nap után a tag külön értesítés nélkül másnak bocsáthatja rendelkezésre a szobát. A térítés alól csak egészen rendkívüli esetben adhat az elnökség felmentést.

9. A vendégszobák gondnoka a balatonfüredi, illetőleg a mátraházai postamester. Nyilvántartás céljából ajánlatos, ha a beutaltak pontos érkezésük időpontját a gondnokkal közlik. A szobák kulcsát a gondnok adja át a vendégnek s azt az üdülés tartama alatt a vendégek állandón maguknál tartják.

10. A fürdőszoba igénybevételének sorrendjét az előzetes bejelentések alapján a méltányosság figyelembevételével a gondnok naponként állapítja meg.

11. A vendégek a vendégszobák igénybevételének időpontját és a fizetett díjakat a vendégkönyvbe jegyzik be. A díjakat eltávozáskor a gondnok kezéhez kell lefizetni.

12. Kiszolgáló személyzetről az egyesület gondoskodik. Ennek kötelessége a szobák takarítása, fűtése és a vendégek cipőinek tisztítása. E szolgáltatások díjazása a használati díjban benne foglaltatik. A kiszolgáló-személyzetnek minden szobához takarítás és fűtés céljára másodkulcs áll rendelkezésére.

13. Minden vendég a szoba elfoglalásakor tiszta ágyneműt és törülközőt kap. Hosszabb tartózkodáskor az ágyneműt két hetenként, a törülközőt hetenként váltják.

14. Az üdülőszobákban és a hozzájuk tartozó folyosókon lépcsőházban a nyílnést zavaró lármát feltétlenül kerüljük. Különösen ügyeljünk a csendre 14—17 óra között és este 22 óra után reggelig. A rá-

diót a szobákban kifüggesztett rend szerint lehet használni.

15. Villanyvasaló vagy villanyfőző használatát szigorúan tilos.

16. Panaszkönyv minden szobában rendelkezésre áll. Panaszokat a gondnok vagy főtítkárnak is elfogad.

17. Kérjük a vendégeket, hogy a tisztaságra és a berendezési tárgyak jókarban való tartására különösen ügyeljenek. A berendezési tárgyakban okozott kárt mindenki köteles megtéríteni.

Tájékoztatásul közöljük tagtársainkkal, hogy az egyesületnek Balatonfüreden négy, Mátraházán három vendégszobája van. A balatonfüredi szobák 2—4 ágyasak, a mátraházaiakban 2—3 ágy van. Az igényléseket akár írásban, akár távbeszélőn (156—841) dr. Lukász Alfonz főtítkárnak lehet bejelenteni.

Tekeversenyünk eredményei. Október 9-én bonyolódott le az Egyesületünk által rendezett tekeverseny az Ujvári Rezső II., Pasaréti-út 25. szám alatti vendéglőjében lévő tekepályán.

A verseny igen szépszámú résztvevő és vendégsereg jelenlétében folyt le. A férfi egyéni versenybe 26 tagtársunk nevezett be, míg a hölgyversenyszámokban 9 kartársunknak a felesége, illetve hozzátartozója indult el.

A mindvégig izgalmas férfiversenyt megtisztelte jelenlétével Vezérigazgató Urunk és helyettese is, sőt Vezérigazgató Urunk a férfi egyéni versenyben részt is vett.

Az egyéni verseny végeredménye a következő volt:

I. helyezett: Gyapay Árpád 20 fával,
II. helyezett: Bondár János 19 fával,
III. helyezett: dr. Kuzmich Gábor 17 fával,

IV. helyezett: Mazurek Ernő 17 fával,
V. helyezett dr. Telbisz Ráfael 15 fával.

Mivel a dobások befejeztével III—IV. helyen egyforma eredménnyel állt két résztvevő, a versenyszabályok értelmében külön rádobással kellett eldönteniök az egymásközötti sorrendet. Mint külön érdekességet említjük meg, hogy a holtverseny két résztvevője Vezérigazgató Urunk és Mazurek Ernő tagtársunk volt. Mazurek személyében egyik legjobb játékosnak kellett Vezérigazgató Urunknak megmérkőznie. A holtversenyt egy győnyörűen irányzott zsinórdobással Vezérigazgató Urunk fölényesen 5:1 arányban nyerte meg.

A hölgyverseny résztvevői a következők voltak: dr. Albrecht Gyuláné, dr. Clementis Jenóné, dr. vitéz Derecskey Györgyné, Gyapay Árpádné, dr. Kökény Sándorné, dr. Nagy Rudolfné, Polner Viktorné, dr. Sebestyén Istvánné és dr. Telbisz Ráfaelné.

Egyéni versenyükben fej-fej melletti küzdelem alakult ki úgy, hogy a nyertesek személyét hármas holtversenyben kellett eldönteni. Holtversenybe kerültek a maximálisan elért 12 fával: dr. Albrecht Gyuláné, dr. vitéz Derecskey Györgyné és dr. Telbisz Ráfaelné. A holtverseny befejeztével a verseny végeredménye a következő volt:

I. helyezett: dr. Albrecht Gyuláné,

II. helyezett: dr. v. Derecskey Györgyné.

A tréfás hölgyverseny legjobb eredménye 9 fa volt, a II. helyezett 7 fájával szemben. Ilyképen a tréfás verseny végeredménye szerint

I. helyezett: dr. v. Derecskey Györgyné,

II. helyezett: dr. Telbisz Ráfaelné.

Befejező versenyszám volt a jogász—mérnök csapatverseny 8 résztvevővel a következő összeállításban: Mazurek Ernő, dr. Kalmár István, dr. Kobulszky Károly, Medveczky Kálmán, dr. Voit László, dr. Katona László, dr. Szabó Tivadar és dr. Sebestyén Béla, mint a jogász csapat tagjai és Gyarmathy Béla, Gyapay Árpád, dr. Telbisz Ráfel, dr. Mecséry Sándor, Lontay Béla, Bondár János, Pákh Károly és Keresztes György, mint a mérnökcsapat tagjai.

A csapatversenyt 51:45 arányban a jogász csapat nyerte meg. Az összes helyezették, valamint a győztes csapat tagjai értékes nyereménytárgyakat kaptak.

A verseny mindvégig igen szíves és barátságos hangulatban folyt le s utána mindenki egy jólsikerült délután kellemes emlékével tért haza.

Teadélutánjaink. Legutóbbi igazgatóválasztmányi ülésünk jóváhagyta, azt a főtítkári bejelentést, amely szerint a most kezdődő téli évadban első ízben november 22-én fogjuk megrendezni a Benczur-utcai Postás Otthon dísztermében műsoros estünket. A vigalmi bizottság már részleteiben is foglalkozott ennek megrendezésével s elvben már meg is állapította az egy óránál nem hosszabb nivós műsor programszámaikat. A tagjaink részéről felmerült általános kívánságnak engedve kívánatos lenne, ha kedves tagjaink, hozzátartozóik és vendégeik egyaránt, kivétel nélkül utcai

ruhában jelennének meg, nehogy a kisebb fizetésű fiatalok új ruhacsínáltatási kérdések miatt akadályozva legyen a megjelenésben. Az erre vonatkozó bizottsági javaslatot elnökségünk már el is fogadta. Az egyéb közelebbi tudnivalókat a kellő időben kiküldendő meghívók tartalmából fogják az érdeklődők megtudni.

Könyvtári órák. Az egyesület könyvtára a nyári szünet után újra megnyílt és tagtársaink rendelkezésére áll. *Hivatalos órák minden szerdán 5—7-ig vannak az egyesület helyiségében.*

Ujjonnan beszerzett könyvek:

Felvidéki mártírok és hősök aranykönyve, Egyesületi jogszabályok (dr. Lamotte), Egyedi Balázs Dénes: Rongyosok, Gagyí A kiválasztottak, Kovács László: Séta bölcsőhelyem körül, Asztalos István: Elmondja János, Áprily Lajos: A láthatatlan írás, Bánffy Miklós: Darabokra szaggattattál, Karácson Benó: Utazás a szürke folyón, Kemény János: Kokó és Szokratész, Nyirő: Mádéfalvi veszedelem. Pálffy János: Magyarország és erdélyi urak, Tamási Áron: Szülőföldem.

Közgazgatási vizsgára készülő tagtársaink figyelmét felhívjuk a vizsga anyagát magábafoglaló jegyzetsorozatunkra, amely a könyvtárból kölcsönkérhető.

A Kari Szövetség választmányi ülése.

A Postás Kari Egyesületek Szövetsége október hó 10-én dr. Márfalvi Jenő elnökletével választmányi ülést tartott.

A választmány sajnálattal vette tudomásul az elnöknek azt a bejelentését, hogy dr. Nagy Sándor postaigazgató lemondott az ügyvezető igazgatói megbízatásról.

Az elnökség további bejelentései a következők voltak:

A Szövetség a szeptember 21-én a Pesti Vigadóban tartott ünnepségen az elnök vezetésével tisztagú küldöttséggel vett részt. A miniszterelnökség nemzetpolitikai szolgálata kérésére a Széchenyi-szobornál elhelyezendő koszorú helyett a létesítendő Széchenyi-népfőiskola céljaira 100 pengőt adományozott. A Postás Sport Egyesület céljaira versenyére tiszteletdíj címén 50 pengőt juttatott a Szövetség.

Annakidején kárpátaljai lakóházak építése céljaira nagyobb arányú gyűjtés indult meg a kincstári postaszemélyzet körében s erre 37.728.18 pengő gyűlt össze. A kereskedelem- és közlekedésügyi minisztérium a közleményben értesítette a postavezérgazgatóságot, hogy a lakóház-építés nem valósítható meg s így az adományozott összeg rendelkezésre áll. A Szö-

vetség elnöke erről tudomást szerezvén, azt a kérést terjesztette a Vezérgazgató Ur elé, hogy ez az összeg a családalapítás megkönnyítését, a gyermekáldás előmozdítását és ezzel a nemzet erősítését célzó kamatmentes házassági kölcsön nyújtására a m. kir. postaszemélyzet jóléti alapítványának rendelkezésére bocsáttassék. A kölcsön lényeges feltétele lenne, hogy azt csak kisebb rangú, legfeljebb a IX. fizetési osztályba tartozó, kinevezett kincstári férfi és női postaalkalmazott (tiszviselő és altiszt) veheti igénybe, továbbá, hogy mind a völegény, mind a menyasszony igazoltan keresztény származású legyen. A kölcsönt hat év alatt kamatmentesen kellene visszafizetni. A gyermekáldás előmozdítása végett a házasságból élve született négy gyermek esetén a kölcsönt egyáltalán nem, kevesebb esetén pedig a kölcsönnek csak egy részét kellene visszafizetni.

Vezérgazgató Ur ehhez örömmel hozzájárult és intézkedett, hogy az érdekelt személyzetet erről értesítsék azzal, akik adományukat a fenti szociális célra felajánlani nem hajlandók, annak visszafizetését 1941. október hó végéig írásban kérhetik. Azokat, akik ilyen írásbeli kérelmet a jelzett határidőig nem küldenek be, úgy tekintik, mintha adományukat a házassági kölcsön céljára felajánlották volna.

A Szövetség külön gondozóirodát nem létesít, mivel ily szervezet csak alaszabálymódosítással lehetne felállítani. Ehelyett az elnökség saját hatáskörében intézi a személyzet gondozására vonatkozó ügyeket. Ezeknek az ügyeknek a felügyeletével a választmány dr. Ruttner Béla postatanácsost bízta meg.

A választmány a postás nyugdíjjárulék-alap megüresedett intézőbizottsági tagságára dr. Kovács József postafőigazgatót, a jóléti alapítvány kezelési bizottságába pedig dr. Nagy Sándor postaigazgatót választotta meg.

A lemondott ügyvezető igazgató helyének betöltése végett október 28-ára rendkívüli közgyűlést hívott össze a Szövetség.

Vezérgazgató Urunk Nagyváradon.

Október 21-én a nagyváradai postaigazgatóságon ünnepélyes keretek között adta át dr. Kuzmich Gábor a m. kir. posta vezérgazgatója a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter elismerő okiratát azoknak a postaalkalmazottaknak, akik az idegen megszállás utolsó napjaiban hazafais magatartásukkal értékes szolgálatot teljesítettek a magyar postának. Az ünnepségen a postavezérgazgatóság részéről még dr.

Rácz Alfonz postafőigazgató és dr. Pázmány Ödön postaigazgató vett részt. Az ünnepségen megjelentek dr. Cziffra Kálmán és dr. Hlatky Endre főispánok, dr. Soós István polgármester és vitéz Góthay Béla tábornok.

Dr. Erdélyi Géza postafőigazgató üdvözölte a megjelent előkelőségeket s felkérte a Vezérigazgató Urat az elismerő okiratok átadására.

Vezérigazgató Urunk a következő beszéd kíséretében nyújtotta át a kitüntetettek mindegyikének az elismerő okiratot:

„Tiszteletet adni jöttem ide a m. kir. Kereskedelem és Közlekedésügyi Miniszter Ur nevében, valamint a magam nevében is, azoknak, akik magyarok maradtak és akik magyar módon viselkedtek akkor is, amidőn a történelmi idők során elérkezett a virradat borzongása és akik azokban a súlyos, nehéz vigiliás napokban helyükön maradtak. Tiszteletet adni jöttem azoknak, akiknek erejét nem törte meg a hosszú, sötét éjjel virrasztása, tiszteletet adni jöttem azoknak, akik nem ernyedtek el és nem estek sem az öröm, sem a fásultság letargiájába, hanem cselekvő magyarok maradtak. Kiki közülük a maga munkahelyén a vagyontárgyak megrögzésével, a kárt okozni akarók elűzésével ott volt mindenütt, ott volt már akkor, amidőn nemzetünk büszkesége, honvédségünk még csak az első lépéseket tette a trianoni határ megsemmisítésére és amidőn lépéseinek dübörgése nem a füllükben, hanem még csak az emberek idegrendszerében dobbant.

Olyanok voltak ők, mint az acélvért, mint az acéling, amelynek láncszemei egymásba kapcsolódva, egymás mellé sorakozva védik az alattuk levő testet; úgy védtek ők a veszélyben a magyar posta és a magyar állam érdekeit, akkor, amikor a magyar posta és a magyar állam intézkedései erre a területre még nem terjedtek ki.

Miniszter Ur Önagyméltósága mikor ezekről jelentést tettem, elrendelte, hogy mindazoknak, akik nemcsak szívükben, hanem tetteikben is magyarok voltak, és akik magatartásukban is kifejezték a magyar életbe való bekapcsolódásukat, emlékirat adassék, amely örökítse meg cselekedeteik emlékét. Ezeket az emlékiratokat Miniszter Urunk személyesen írta alá és megbízott azzal, hogy az ő köszönetét szóval is tolmácsoljam.

Mikor ezt teljesítem, mikor ennek a parancsnak eleget teszek, teljes tisztelettel állok meg Önök előtt és köszönetemet fe-

jezem ki azért, amit tettek és ahogyan tettek.

Legyenek továbbra is váll a váll mellett, kéz a kézben, hittel, tántoríthatatlanul őrhelyükön.

Nemcsak a nagyobb sugarú tevékenységi körben, hanem a szürke hétköznapi mindennapi szolgálatában is kitartó, hűségű magyarokként kell dolgoznunk. A sok kis apró sejt és egyén összhangban, hittel végzett dolgoz akaratára adja a boldogabb, a jobb összességet, amelyért minden igaz magyarnak szüntelenül dolgozni kell.”

Az elismerésben részesültek nevében Pap Sándor postatitkár mondott köszönetet:

„A magas miniszteri köszönetben és elismerésben részesült kitüntetett nagyváradi postások nevében állok Méltóságod elé, — mondotta — hogy mindnyájunk hálás és mély, tiszteletteljes köszönetét tolmácsoljam.

Mi kisebbségi sorsban élt nagyváradi postások már kaptunk egy elismerő kitüntetést az Ur Istentől a csendes, türelmes, magyar feltámadásban reménykedő évek lemorzsolásáért. Ez volt a magyar posta szolgálatába való szegődés lehetősége, 1940. szeptember 6-án.

A jelen dícsérete, a földi felettések melege, elismerő kézszorítása jólesik nekünk, mint a meleg biztató tekintet a küzdő, dolgozó embernek. Mi ezért a meleg tekintetért és kézszorításért hálásak is vagyunk, hisz annyira nem volt benne részünk idáig; olyan hálát ébreszt bennünk, amely egyúttal el is kötelez maradéktalan, becsületos kötelességteljesítésre, a számos kamarából a szőnyeges irodáig, hogy legjobb tudásunk és energiánk megfeszítésével, szeretetben, megértésben munkálkodva, új oszlopként a régi épülethez simulva, szolgáljunk annak még nagyobb tökéletességét.

Az Ur Isten adta nagy ajándékért, a magyar felszabadulásért, valamint a biztató atyai kéz simogatásáért, hittel, alázattal, szeretettel mondunk köszönetet mégegyeszer, az égi és földi felettéseinknek egyaránt.”

Az ünnepség a Himnusz eléneklésével ért véget.

A Kassát ért ellenséges légitámadás alkalmából példás magatartásukért kitüntetett és az idegen megszállás utolsó napjainban bátor magatartásukkal és példás hazafiasságukkal a m. kir. postának értékes szolgálatot tett postaalkalmazottak elismerő okiratait Vezérigazgató Urunk díszes ünnepség keretében f. évi október hó 27-én

adta át Kassán. Erről következő számunkban közlünk részleteket.

Céllövés. A Postás S. E. szeptember hó 26—28-ig tartott céllövő versenyének főbb eredményei:

Kisöbű puskaverseny 10 körös céltáblára.

Elsősosztályú férfiversenyzők: 1. Balogh A. Műgyetemi L. E. 577 p., 2. ifj. Kovács J. Elektromos T. E. 576 p., 3. Papp Z. Elektromos T. E. 575 p.

Csapatversenyben 1. Budapesti Elektromos Torna Egylet 5599 ponttal, (országos csúcs), 2. Fég. Lampart Rt. 5544 p., 3. Postás Sport Egyesület 5541 p.

Elsősosztályú hölgyversenyzők: 1. Morvay B.-né Bp., L. E. 557 p., 2. Németh J.-né Horthy Miklós P. L. E. 552 p., 3. Szöllösi E. MÁV Török S. E. 550 p.

Női csapatversenyben: 1. Budapesti Polgári Lövész Egylet 1647 p. (országos csúcs), 2. Postás Sport Egyesület 1579 p., 3. Budapesti Polgári Lövész Egylet 1553 p.

Bármilyen rendszerű kisöbű puskaverseny nemzetközi céltáblára.

Elsősosztályú férfiversenyzők: 1. Csárgoly T. Pesti Hotis 584 p. (országos csúcs), 2. Balogh A. Műgyetemi L. E. 570 p., 3. ifj. Tóth I. Postás S. E. 569 p.

Csapatversenyben: 1. Budapesti Elektromos Torna Egylet 2788 p. (országos csúcs), 2. Postás Sport Egyesület 2753 p.

Céllövő pisztolyverseny.

Egyéni versenyben: 1. Balogh A. Műgyetemi L. E. 561 p. (országos és világcsúcs), 2. Miklódy G. Műgyetemi L. E. 535 p., 3. Hradetzky Z. Magyaróvári Hotis 530 p.

Csapatversenyben: 1. Műgyetemi Lövész Egyesület 2655 p. (országos csúcs).

Puskaverseny egységes tizkörös céltáblára „Magyarország 1941. évi postás lövészbajnoka” címért.

1. Ifj. Tóth I. Postás S. E. 567 p.,
2. Török I. Postás S. E. 562 p.,
3. Siklósy Gy. Postás S. E. 560 p.

Kisöbű puskaverseny „Magyarország 1941. évi vidéki postás lövészbajnoka” címért.

1. Pataki, Gyöngyös 545 p.,
2. Szelezcky P. Szolnok, 543 p.,
3. Czako L. Debrecen, 540 p.

Kisöbű gyorslövésverseny.

1. Nagy S.-né P. S. E. 50, 2. Tóth I. P. S. E. 50, 3. Ádor A. B. B. T. E. 50 találat.

A győztesek és a helyezettek szebbnél szebb tiszteletdíjakban részesültek. A díjkiosztás október 5-én délben volt a postatisztviselők Benczur-utcai otthonában. Ezen dr. Kuzmich Gábor postavezérigazgató, Hedry Béla altábornagy, a Lövész Szövetség elnöke, valamint Endrédy Antall az élén a Postás S. E. egész vezetősége megjelent. A verseny pompás megrendezéséért a legnagyobb dicséret illeti meg dr. Pázmány Ödönt, a céllövő szakosztály vezetőjét és munkatársait.

Az Országos Postás Zene- és Kultúregyesület felhívása. Felhívjuk kartársainkat, hogy a kultúregyesületünk szerkesztésében megjelenő Postások Évkönyve 1942. évfolyama részére küldjék be prózai vagy verses irodalmi termékeiket dr. Dudutz Károly Budapest 114, VII. em., 714. címre (tel.: 156—908). Beküldési határidő 1941. november 30.

Tenisz. A Postás S. E. tenisz szakosztálya október második felében rendezte meg házibajnokságait. Az elmúlt esztendőkhöz hasonlóan erős küzdelmek után alakultak ki az eredmények. A férfi egyes bajnokságát Géczy nyerte Illés és dr. Kökény előtt. A Géczy és dr. Kökény mérkőzése a házibajnokság legszebb mérkőzése volt. A férfi páros döntőjében a Géczy—Jakuts pár győzött a Csillik—Váczy páros ellen. A kizárásos férfi egyesest Császár nyerte megérdemelten. Az ünnepélyes díjkiosztás november 8-án este 8 órakor lesz a Postás Otthon Benczur-utcai dísztermében.

SZERKESZTŐSÉG:

I., KRISZTINA-KÖRÚT 12. II. 220. TÁVBESZÉLŐ: 150—597.

MŰSZAKI KÖZLEMÉNYEK: (Társszerkesztő)

XI. VÁSÁRHELYI PÁL-U. 4/6. TÁVBESZÉLŐ: 258—280.

KIADÓHIVATAL:

I., KRISZTINA-KÖRÚT 12. IV. 432. TÁVBESZÉLŐ: 156—841.

Előfizetési ár évi 10 P. Postai alkalmazottaknak évi 5 P.

Felelős kiadó DR. LUKÁSZ ALFONZ m. kir. postatitkár.